

Vårgårda kommun

A photograph of a lush green forest with tall, thin trees. In the background, a calm lake is visible under a clear blue sky. The foreground shows a dirt path leading through the trees.

Tillägg till ÖP -06 Landsbygdsutveckling i strandnära läge

Vi som har arbetat fram eller varit delaktiga i framtagandet av LIS-planen på Vårgårda kommun/Samhällsbyggnad/Bygg-och miljö är:

Sabina Talavanić, projektledare

Rasmus Persson, fysisk planerare

Anna Svensson, fysisk planerare

Anna Olsson, fysisk planerare

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	5
1.1 Bakgrund.....	6
1.1.2 Vision.....	7
1.1.3 Översiktsplan 2006.....	8
1.2 Syfte.....	8
1.3 Plan- och samrådsprocessen.....	8
1.3.1 Planens status.....	9
1.4 Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS).....	9
1.4.1 Urvalskriterier för LIS-områden i Vårgårda kommun:.....	10
1.4.1.1 Lämpliga områden.....	10
1.4.1.2 Olämpliga områden.....	10
1.4.2 Aktuella LIS-områden.....	10
2. Förutsättningar.....	12
2.1 Strandskydd.....	13
2.1.1 Differentierat strandskydd.....	13
2.2 Fri passage.....	14
2.3 Hemfridszon.....	15
2.4 Allemansrätten.....	15
2.5 Landskap.....	16
2.5.1 Markförhållanden och geotekniska förutsättningar.....	16
3. Intressen som kräver samordning med LIS.....	18
3.1 Lagskyddade intressen.....	20
3.1.1 Riksintressen.....	20
3.1.2 Fornlämningar.....	21
3.2 Övriga intressen.....	22
3.3 Särskilda hänsynstaganden.....	24
3.3.1 Miljö kvalitetsnormer för vatten.....	24
3.3.2 Vattendirektivet.....	25
3.4 Klimat.....	25
3.4.1 Lagstiftning.....	26
3.4.2 Klimatanalys för Västra Götaland.....	26
3.4.3 Risker i Vårgårda.....	27
4. Planförslag.....	28
4.1 Arbetsmetod.....	29
4.1.1 Dialog.....	29
4.2 Generella riktlinjer.....	30
4.3 Delområden.....	31
4.3.1 Lången.....	31
4.3.2 Tåsjön.....	34
4.3.3 Ornungasjön.....	38
4.3.4 Säven.....	43
4.3.5 Mörkabosjön.....	47
4.3.6 Storsjön.....	50
4.3.7 Säveån Finnatorp.....	55
5. Miljöbedömning.....	58
5.1 Process.....	59

5.2 Miljökonsekvensbeskrivning.....	59
5.2.1 Avgränsning.....	59
5.2.2 Miljömål.....	59
5.2.3 Markens lämplighet enligt 3 kap. MB.....	62
5.3. Intressen som kräver samordning med LIS.....	63
5.3.1 Riksintressen enligt 3, 4 kap. MB.....	63
5.3.2 Mellankommunala frågor.....	63
5.4. Övriga intressen.....	64
5.4.1 Fornlämningar.....	64
5.4.2 Vatten och avlopp.....	64
5.4.2.1 Våtmarker.....	64
5.4.3 Natur- och kulturmiljö.....	64
5.4.3.1 Stora opåverkade områden.....	65
5.4.3.2 Friluftsliv och rekreation.....	65
5.4.4 Fåglar, fiskar och andra djur.....	66
5.4.4.1 Samlad bedömning.....	67
5.4.5 Trafik.....	67
5.5 Planförslag.....	68
5.5.1 Sociala och ekonomiska konsekvenser.....	68
5.5.2 Nollalternativet.....	68
5.5.3 Föreslaget utbyggnadsalternativ.....	68
5.6 Miljökonsekvenser av föreslagen LIS-utbyggnad.....	68
5.6.2 Specifik bedömning av enskilda LIS-områden.....	69
5.6.2.1 Lången.....	69
5.6.2.2 Tåsjön.....	70
5.6.2.3 Ornungasjön.....	73
5.6.2.4 Säven.....	74
5.6.2.5 Mörkabosjön.....	78
5.6.2.6 Storsjön.....	79
5.6.2.7 Sävån Finnatorp.....	82
5.6.3 Samlad bedömning.....	84
5.6.4 Avstämning mot miljömål.....	84
5.6.4.1 Lokala miljömål.....	84
5.6.4.2 Nationella miljömål.....	84
5.6.5 Påverkan på miljökvalitetsnormer.....	86
5.6.6 Uppföljning.....	87
6. Källförteckning.....	88
7. Bilagor.....	91
LÄNSSTYRELSENS GRANSKNINGSYTTRANDE 2015-04-02.....	91
Dialogmöten.....	91

1. Inledning

Vårgårda kommun ligger i Västra Götalandsregionen och inom en timmas restid nås en region med över en halv miljon invånare, däribland Göteborgsområdet. Tack vare det starka näringslivet i kommunen pendlar många (cirka 1700 personer enligt SCB:s siffror från 2012) in till Vårgårda från flera andra kommuner i regionen. En ännu större del (cirka 2500 personer enligt SCB:s siffror från 2012) pendlar ut från kommunen och därmed bidrar Vårgårda till utbytet av arbetskraft över kommungränserna i regionen.

1.1 Bakgrund

Vårgårda kommun är en av de 49 kommuner som ingår i Västra Götalands län och har drygt 11 000 invånare. Kommunen gränsar till Essunga, Herrljunga, Borås, Bollebygd och Alingsås kommuner. Ungefär hälften av befolkningen bor på landsbygden. Inför LIS-planen har Vårgårda kommun valt att definiera landsbygd på Statistiska Centralbyråns (SCB) sätt: färre än 200 personer bor med minst 200 meter mellan husen. Förutom Vårgårda och Östadkulle är kommunen därför att betrakta som en landsbygds kommun.

Enligt Västra Götalands statistikdatabas är prognosen för Vårgårda kommun att invånarantalet kommer 2018 ha ökat med cirka 500 invånare. Kommunens egen målsättning är dock en befolkningsökning på cirka 1500 personer under samma tidsperiod.

Den kommersiella servicen i kommunen finns huvudsakligen i Vårgårda. På landsbygden finns dagligvaruhandel i Ljurrhalla och Östadkulle. I kommunen finns sju skolor för år F-6 varav fyra av dessa på landsbygden. Tendensen för skolorna är ett visst sjunkande elevantal, vilket bland annat beror på konkurrens från närliggande kommuner. Enligt gällande

översiktsplan ligger det i kommunens intresse att samtliga skolor på landsbygden skall finnas kvar och också utvecklas.

Centralorten ligger i korsningen mellan två viktiga vägar: Europaväg 20 (E20) och riksväg 42 (Rv42). I kommunen finns en vägkorridor avsatt för en framtida ny dragning av E20, strax söder om den befintliga sträckningen. Genom kommunen och tätorten sträcker sig också Västra stambanan som är en av Sveriges mest trafikerade järnvägar med förbindelser mellan bland annat Göteborg och Stockholm. Kollektivtrafiken i kommunen samordnas av Västtrafik.

Vårgårda har god tillgång till allemansrättsliga sjöar samt de båda stora åarna Nossan och Säveån. Detta innebär att det ur denna synvinkel finns god tillgång till attraktiva platser för nybyggnation på landsbygden i strandnära läge. Av de 85 sjöar och vattendrag, som är större än 1 ha, har kommunen efter utförd inventering valt 7 av dessa som anses lämpliga för LIS-utveckling. Här förväntas byggnation kunna ske utan större negativ inverkan på natur-, kultur- och friluftsvärden samt att strandskyddets syften långsiktigt bibehålls. Sjöarna och vattendragen redovisas i en karta på sida 11.

Utifrån Vårgårdas lokala förutsättningar kan strandskyddet differentieras. Med andra ord kan det vara möjligt att få strandskyddsdispens för nybyggnation inom det generella strandskyddet, vilket är 100 meter. I denna

Karta över Västra Götalandsregionen

lättnad av strandskyddet ska det alltid finnas en fri passage mellan strandlinjen och hemfridszonen. Detta för att strandskyddets syften fortsatt ska uppfyllas, vilket innebär att säkerställa allmänhetens tillgång till fria stränder och bevara goda livsvillkor för växter och djur.

1.1.2 Vision

I januari 2010 tog ledande politiker och tjänstemän fram en vision för Vårgårda kommun: *"Den goda kommunen med 12 500 invånare 2018"*

Kommunens visionsdokument lyfter fram fyra målområden som bedöms som särskilt viktiga för måluppfyllelsen och dessa är:

- Boende
- Miljö
- Skola
- Näringsliv

För boende innebär detta 1500 nya kommuninvånare och att cirka 700 attraktiva lägenheter/bostäder skall tillkomma i kommunen vid eller innan 2018. För att uppnå dessa mål är Landsbygdsutveckling ett viktigt redskap. Följande punkter i kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningen är av relevans för landsbygdsutveckling i strandnära läge:

- Ny bebyggelse bör i första hand tillkomma där befintlig infrastruktur och etablerade sociala strukturer kan nyttjas, det vill säga som småskalig komplettering till befintlig bebyggelse i småorter och på landsbygden.
- Mångfald och valfrihet i boendet, närhet till naturen, arbetstillfällen, högre utbildning, samt goda kommunikationer är faktorer viktiga för utvecklingen av hela kommunen.
- Befintlig fritidsbebyggelse ska utvecklas och ges större möjlighet till permanentboende. Hantering av vatten och avlopp ska förbättras och kretsloppsanpassas om möjligt. Kommunen ska stimulera till att enskilda VA-anläggningar förändras till gemensamma anläggningar med större driftsäkerhet.
- Befintlig bebyggelse kan kompletteras med ny, om möjligt med sjönära läge.
- Satsa på attraktivt och sjönära boende. Attraktiva lägen finns för både strandnära och sjönära boende på flera platser i kommunen i anslutning till redan etablerad bebyggelse.

1.1.3 Översiktsplan 2006

Av kommunens översiktsplan framgår följande:

- Det finns en dominerande tätort och levande landsbygd, båda ska bibehållas och stärkas.
- Kommunen ska verka för att bevara större orörda naturområden i söder samt sammanhängande jordbruksmarker i norra delen av kommunen.
- Ny bebyggelse bör i första hand tillkomma där befintlig infrastruktur och etablerade sociala strukturer kan nyttjas.
- Det ska finnas attraktiva lägen med befintlig bebyggelse för strandnära boende på flera platser i kommunen.
- Befintlig fritidsbebyggelse bör utvecklas och det ska finnas möjlighet att omvandla dessa till permanentboenden.

1.2 Syfte

Syftet med denna LIS-plan är att peka ut och utreda sjöar lämpliga för strandnära bebyggelse och friluftsverksamhet. Förhoppningen är att LIS-planen skall bidra till uppfyllandet av kommunens antagna vision. Genom att peka ut lämpliga sjöar kommer ny bebyggelse planläggas istället för att enskilda strandskyddsdispenser ges vilket innebär en större spridning på bebyggelsen. Med planläggning av de attraktiva strandnära områdena kan den negativa påverkan på kultur- natur- och fritidsvärden minskas. Målsättningen med denna plan är också att möjliggöra en utveckling av landsbygden som kan ge Vårgårda kommun en ny attraktionskraft. Därigenom skapas på sikt utrymme för fler arbetsplatser och bättre, alternativt bibehållen service.

LIS-planen ska användas som underlag och vägledning för kommunens tjänstemän vid prövning av dispenser inom strandskyddade områden.

1.3 Plan- och samrådsprocessen

Landsbygdsutveckling i strandnära läge är ett tematiskt tillägg till Vårgårda kommuns gällande översiktsplan. Planprocessen regleras av plan- och bygglagen. Planeringen i kommunen ska ske med stor transparens gentemot olika inblandade parter och allmänheten. Skälen till detta är att alla parter har rätt att påverka sin närmiljö, tillföra bättre beslutsunderlag samtidigt som planen förankras hos dem som berörs av den.

Under den pågående översiktsplaneringen ska det alltid ske samråd med länsstyrelsen samt berörda kommuner. Myndigheter, sammanslutningar och enskilda som har väsentligt intresse av planen ska också beredas tillfälle till samråd.

1.3.1 Planens status

Denna LIS-plan är ett tematiskt tillägg till kommunens gällande översiktsplan ÖP 2006. Detta innebär att planens riktlinjer och rekommendationer ska tillämpas tillsammans med översiktsplanens riktlinjer vid behandling av dispensprövning vid strandskyddsärenden, varvid LIS-planen gäller framför översiktsplanen.

Planen har varit på utställning vid två tillfällen. Synpunkter efter utställning 2 har lett till mindre justeringar i planen.

Översiktsplanen är inte juridiskt bindande och ger således inga rättigheter eller skyldigheter. Den ger enbart vägledning för beslut om användningen av mark och vattenområden, exempelvis vid bygglovsprövning enligt plan- och bygglagen, samt tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Planen ska aktualitetsprövas av kommunfullmäktige varje mandatperiod och om förutsättningarna ändras ska planen revideras.

1.4 Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)

Syftet enligt prop. 2008/09:119 med att redovisa områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen är att stimulera den lokala och regionala utvecklingen i områden som har god tillgång till fria strandområden och där en viss byggnation kan ske samtidigt som att strandskyddets syften långsiktigt tillgodoses. Landsbygdens möjlighet till utveckling ligger i en mångfald av verksamheter för individer, företag och bygd. Detta gör att landsbygdsutvecklingen är unik för varje del av landet. Med område för landsbygdsutveckling i strandnära lägen menas att:

- Området är lämpligt för utvecklingen av landsbygden.
- Området är av sådant slag och har en sådan begränsad omfattning att strandskyddets syften fortfarande tillgodoses långsiktigt.
- Området inte är skyddat enligt 7 kap i Miljöbalken.
- Området kan långsiktigt antas ge positiva sysselsättningseffekter och/eller kan bidra till att upprätthålla serviceunderlaget på landsbygden

1.4.1 Urvalskriterier för LIS-områden i Vårgårda kommun:

1.4.1.1 Lämpliga områden

De områden som pekats ut har bedömts efter följande kriterier:

- Det finns en viss efterfrågan på byggnation i området.
- Området ligger i anslutning till befintlig bebyggelse.
- Det finns lämpliga miljöer för verksamheter eller anläggningar för friluftslivet och turistnäringen.
- En utökad bebyggelse kan gynna befintlig kommersiell och offentlig service.
- Området har tillgång eller närhet till befintliga vägar.

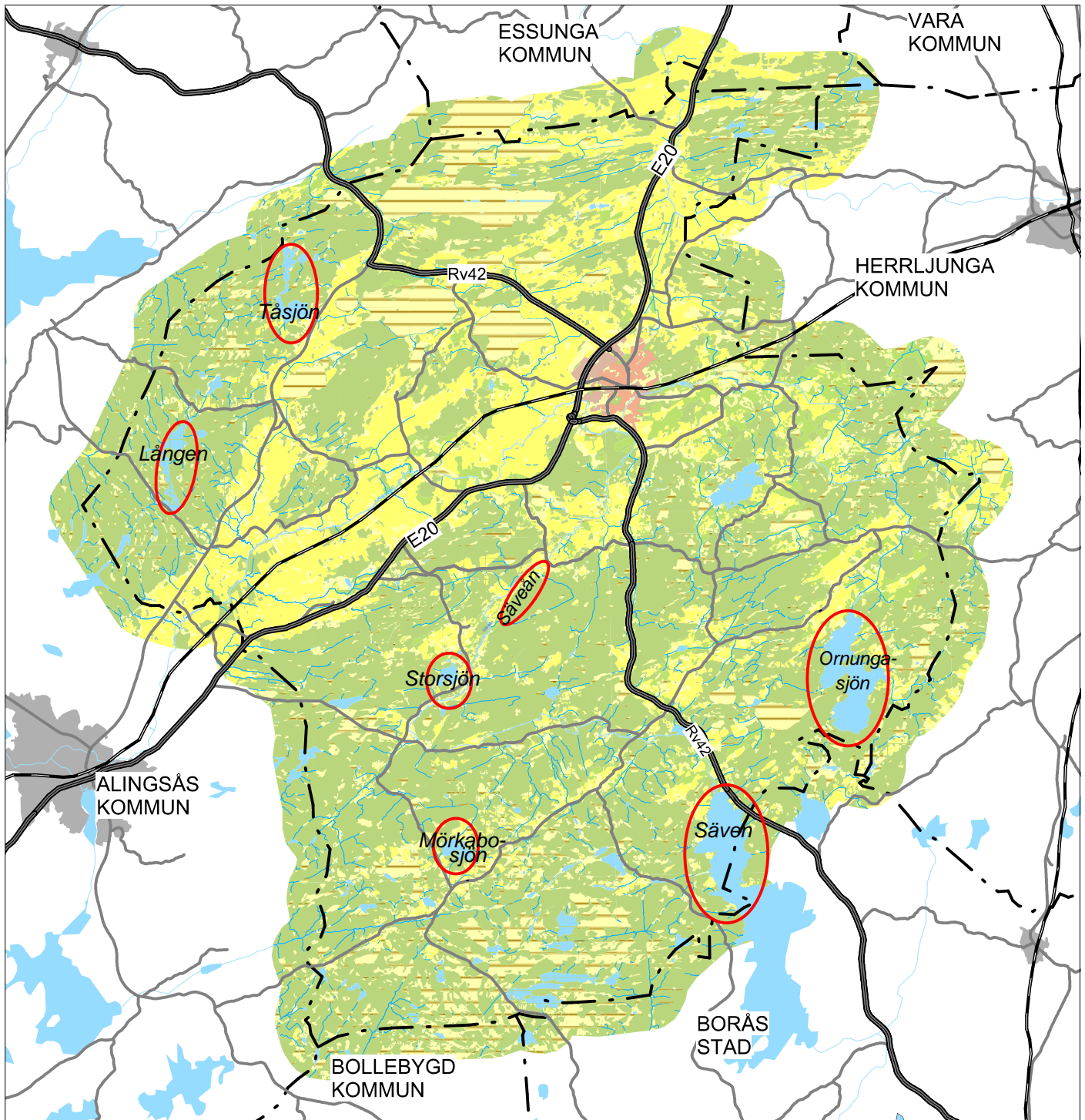
1.4.1.2 Olämpliga områden

Områden som huvudsakligen bedömts olämpliga är:

- Riksintresseområden enligt 3 och 4 kap miljöbalken.
- Områden med dokumenterat höga naturvärden, även de som saknar formellt skydd. Dessa områden har stor betydelse för växt- och djurlivet och uppfyller därmed strandskyddets syfte.
- Små sjöar och vattendrag som är oexploaterade.
- Områden med långa avstånd till huvudkommunikationer.
- Skyddade områden såsom naturreservat, fågel- och vattenskyddsområden, naturminnen, biotopskyddsområden samt Natura 2000-områden bestående av landområden.

1.4.2 Aktuella LIS-områden

De sju inringade sjöar och åsträckor på kartan på sida 11 är de sjöar och åsträckor kommunen efter inventering anser vara lämpliga för LIS-utvecklande syften. De områden som är utpekade bedöms kunna ge fördelar utifrån sina geografiska lägen, exempelvis för underlag till byskolor eller lanthandlar. Inte enbart byggnader för fritids- och permanentboende är aktuellt utan även anläggningar för friluftsjändamål inom vissa LIS-områden. Denna typ av anläggningar kan gynna en ökad turistnäring i kommunen. Ett LIS-område täcker inte hela sjön utan endast de områden som är markerade och visas i kapitel 4, "Planförslag".

GRÄNSER, administrativa
- - - Kommungräns

GRÄNSER, övriga
[Red box] Utpekade LIS-sjöar

VÄGAR, lagskyddade

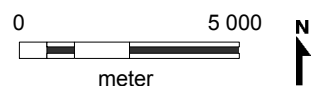
— Järnväg
— Europaväg
— Riksväg

VÄGAR, övriga
— Länsväg

Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)

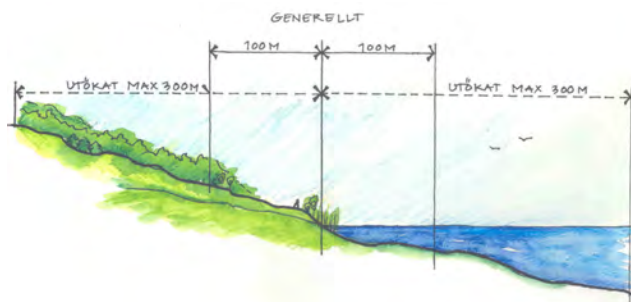
Tillägg till Översiktsplan 2006 för Vårgårda kommun

1.5.2 Aktuella LIS-områden

Hälften av Vårgårda kommuns yta består av skogsmark, knappt en fjärdedel är åker- och betesmark och trots det höga antalet sjöar består kommunen endast av cirka tre procent vatten. Den tredjedel av kommunens yta som ligger norr om Västra stambanan är sammansatt av åkerbygd, hållmarker, mindre skogsområden och vidsträckta myrar. I Säveåns dalgång, där E20 och Västra stambanan går, är landskapet mjukt och lätt kuperat. I väster är ån nedskuren djupt i sedimenten. Många biflöden bildar djupa raviner.

Bildkälla <http://>

2.1 Strandskydd

Strandskyddet, som regleras i MB 7 kap. innebär ett generellt skydd för hela landet oberoende om området är tät- eller glesbebyggt samt om det finns gott om sjöar, vattendrag och

kuststräckor eller inte. Strandskyddet gäller vid alla kuster, sjöar och vattendrag oavsett storlek och syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för en allemansrättslig tillgång till strandområden samt att långsiktigt bevara goda livsvillkor för djur- och växtliv på land och i vatten. Det skyddade området är normalt 100 meter från strandkanten både på land och i vattenområdet och inkluderar även undervattensmiljön. Länsstyrelsen har möjlighet att utvidga strandskyddet upp till 300 meter samt upphäva¹ det. För att bygga inom strandskyddat område krävs att strandskyddsdispens söks. I Vårgårda kommun handlägger Myndighetsnämnd bygg och miljö strandskyddsärenden.

Av kommunens 88 sjöar och åar, varav 85 stycken är större än 1 ha, är 79 strandskyddade. Av dessa 79 strandskyddade sjöar och åar har 3 utökad skydd till 200 meter; Säven, Bergsjön och Kvinnestadsjön (endast Säven bedöms vara intressant för kommunens LIS-utveckling). De sjöar som inte är strandskyddade är generellt mycket små och belägna i svårtillgänglig terräng.

2.1.1 Differentierat strandskydd

Lagändringarna i Plan- och bygglagen (PBL) och MB 2009 innebär att strandskyddet har gjorts mer flexibelt och att hänsyn tas till olika kommuners förutsättningar. Stränder är en konkurrensfördel för många kommuner och att bygga strandnära boende kan leda till en ökad inflyttning. För upphävande av eller dispens från strandskyddet gäller åtgärder som långsiktigt ger positiva sysselsättningseffekter eller bidrar till att upprätthålla serviceunderlaget i landsbygdsområden. Lämpliga åtgärder bedöms olika i olika kommuner då alla kommuner har olika förutsättningar. Kommunerna kan numer själva göra en differentiering i strandskyddet. Differentieringen i strandskyddet innebär att kommunerna, genom att peka ut områden i den översiktliga planeringen, ges lättnader i det generella strandskyddet. För att dispenser (lättnader) ska ges måste de aktuella områdena redan vara utpekade i kommunens översiktsplan eller i ett tematiskt tillägg till den samma. När strandskyddet upphävs kan detaljplanläggning av det aktuella området krävas. För områden där dispens ges ska en fri passage närmast stranden finnas för att fortsatt kunna värna om strandskyddets syften.

Det generella strandskyddet kommer även i fortsättningen att gälla och sträcka sig 100 meter ut i vattnet och 100 meter upp på land. Beräkningen

¹ Strandskyddet kan exempelvis upphävas för ett område som uppenbart saknar betydelse för strandskyddets syften

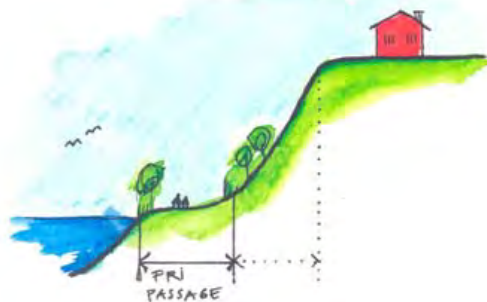
sker från där stranden är vid normalvattentillstånd. Enligt ”*Strandskyddet och utveckling av landsbygden*” (prop. 2008/09:119) förutsätter ett differentierat strandskydd att en avvägning görs mellan två skilda intressen; strandskyddsintresset och kommunens intresse av att använda en mindre del av de utpekade stränderna för att stimulera utvecklingen i områden som är förhållandevis glesbefolkade.

2.2 Fri passage

Begreppet fri passage är nytt i lagstiftningen². Den fria passagen ska alltid finnas, i enskilda dispenser, detaljplaner och översiktsplaner. Bredden på passagen ska anpassas till topografi, bebyggelsestradition och ska enligt de allmänna råden utgöras av ”några tiotals meter”. Avsikten med den fria passagen är att strandskyddets syften ska kunna tillgodoses inom denna del av stranden. Passagen ska vara, och upplevas som tillräckligt bred för att människor inte ska avhålla sig från att vistas på platsen och passera samt fungera för att växter och djur skall bibehålla sitt habitat. Den fria passagens bredd är beroende av förhållandena på platsen, lokala förutsättningar så som byggnadstraditioner, variationer i vattenstånd med mera.

Om landskapet är flackt och öppet så behöver den fria passagen vara så pass bred att det uppfattas som möjligt att passera utan att göra intrång på hemfridszonen

Om det finns en naturlig klack längs med stranden blir den fria passagen något smalare än i exemplet ovan.

Vid tätare bebyggelse är det viktigt att gränsen mellan privat och allmänt är tydligt markerad, exempelvis genom en häck, ett staket eller en trädridå.

Den fria passagen bör anpassas till djurlivet. Om strandkanten är bevuxen med vass och är en viktig häckningsplats för fåglar så kan den fria passagen för människor förläggas längre från stranden.

Bildkällor: *Strandskydd - En vägledning för planering och prövning*

2.3 Hemfridszon

Hemfridszonen³ är det område kring ett bostadshus där allemansrätten upphör att gälla. Alltså en privat, för fastighetsägaren en skyddsvärd, zon närmast bostadshuset. Hemfridszonens storlek varierar beroende på byggnadens karaktär, placering och terrängförhållande.

Bildkälla: <http:3>

Hemfridszonen i laglig mening finns endast vid byggnader och då generellt vid bostadshus. Vid andra typer av byggnader som exempelvis ekonomibygnader och båthus har en betydligt mindre hemfridszon. För lador gäller hemfridszonen i princip inte alls.

Fastighetsägare kan normalt inte räkna med skydd för området vid exempelvis badbryggor eller för en badplats som fastighetsägaren vill anse som sin privata. Inget hindrar allmänheten att bada från annans badbrygga om den inte för tillfället används av ägaren eller dennes familj

2.4 Allemansrätten

Allemansrätten och strandskyddet gör vårt land unikt i ett internationellt perspektiv. Allemansrätten är ingen lag i sig, men finns sedan 1994 inskriven i grundlagen. I grova drag innebär allemansrätten en begränsad rätt, eller kanske snarare möjlighet, för var och en att färdas över annans mark och att tillfälligt uppehålla sig där. Vi får plocka bär, blommor, svamp och en del annat som växer i naturen. Nyttjandet av allemansrätten innebär inte enbart rättigheter utan är också förenat med skyldigheter. Skyldigheten att visa hänsyn beskrivs på följande sätt i miljöbalkens avsnitt om skydd av naturen: ”Var och en som utnyttjar allemansrätten eller annars vistas i naturen skall visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med den.”

³ Hemfridszon och tomtplats kan vara mer eller mindre överlappande, ofta är de samma yta men inte alltid

2.5 Landskap

Vårgårda ligger i Västra Götalands inland. Kommunen har flera olika typer av landskap trots att den till ytan inte är stor. Variationen beror mycket på geologin vars historia har varit dramatisk och därför lämnat många spår i terrängen. I Vårgårda kommun går det i grova drag urskilja tre geologiska huvudtyper hos landskapet; den kuperade bergsterrängen med tunt jordtäckte och kalt berg som finns framför allt i kommunens västra och norra delar, den flacka odlingsbygden på finsediment i Säveåns dalgång samt den kuperade moränterrängen i söder som utgör sydsvenska höglandets nordligaste utlöpare.

Runt Vårgårda är landskapet påverkat av industri och infrastruktur, med järnväg, vägar och kraftledningar. Stora delar av kommunen ligger över högsta kustlinjen som här ligger på 110 meter över havet. Eftersom bergen generellt är täckta med morän av varierande tjocklek dominerar granskog, speciellt i kommunens södra delar. I skogslandskapet finns många våtmarker, främst myrar med gles tallskog eller sumpskog. I norr ligger flera mycket stora öppna mossar i ett låglänt våtmarkskomplex. I söder av kommunen finns större mossar utan högre trädvegetation främst på högplatåer. Skogslandskapet i övrigt delas av sprickdalar av olika bredd och karaktär. Det finns trånga dalgångar med mycket branta sidor. Åar och bäckar rinner ofta med ett meandrande lopp, omgivet av mader, i botten av dalgångarna. De är på en del ställen omgivna av kuperat odlingslandskap.

Kring kommunens sjöar och vattendrag finns en stor artrikedom av växter och djur och Vårgårda tillhör Västerhavets vattendistrikt vars avrinningsområden i kommunen är Säveån och Nossan. Sjöarna och vattendragen i kommunen är dessvärre påverkade av de två stora vattenmiljöproblemen försurning och utlakning av näringsämnen. Grundvattnet är inom stora områden av god kvalitet men är på sina håll, framförallt i de södra och nordvästra delarna, kraftigt försurningspåverkat.

2.5.1 Markförhållanden och geotekniska förutsättningar

Vårgårdas berggrund består av granit, till största delen är berggrunden sammansatt av granit, syenitid och metamorfa ekvivalenter. Denna berggrund är koncentrerad över ett relativt litet område som täcker i väst-östlig riktning Alingsås, Vårgårda och Herrljunga. I Kommunens södra del går ett stråk av granitoid till syenitoid migmatisk gnejs och söder om detta stråk består berggrunden av granitisk migmatisk gnejs, granit. De två sistnämnda bergarterna täcker betydligt större områden än vad granit, syenitid och metamorfa ekvivalenter gör.

Den arealmässigt dominerande jordarten i Vårgårda är morän. De östra och mellersta delarna av kommunen ligger på just moräner med antingen ett kuperat storskaligt barrskogslandskap eller småkulligt moränlandskap med småskaliga odlingslandskap. Odlingslandskapet finns i en gammal kulturbygd rik på betesmark, hagar och lövskogar.

Huvudriktningen hos den senaste inlandsisen var från nordost vilket avspeglas i riktningen hos drumlinbildningarna i sydöstra delen av kommunen. Finkorniga sediment, lera och mo, förekommer främst kring

Säveån nedströms Vårgårda men också kring Svartån och Nossan i de nordliga delarna av kommunen. I de flesta större dalgångarna finns också isälvsavlagringar. Det mäktiga deltat vid Hol utgör en av kommunens största samlade isälvsavlagringar.

I kommunens västra del finns en bergsrygg i sydväst-nordostlig riktning. Mellan dessa höjdparter har en isälv runnit och stora områden med isälvsediment har avsatts. Dessa sand- och grusavsättningar ger ett kulligt landskap. Det finns också flacka områden med lerslätter som bildades under den tiden när området låg under ett ishav, det vill säga under högsta kustlinjen. Tydligast är det i den breda dalgången i sydväst-nordostlig riktning där Vårgårda ligger. Den högsta nivå som havet nått upp till efter den senaste inlandsisens avsmältning kallas högsta kustlinjen. Den är en viktig naturgeografisk gräns i landskapet och bildar gräns för avsättning av finkorniga jordar. I Vårgårda kommun ligger högsta kustlinjen mellan cirka 115 till 120 meter över havsytan.

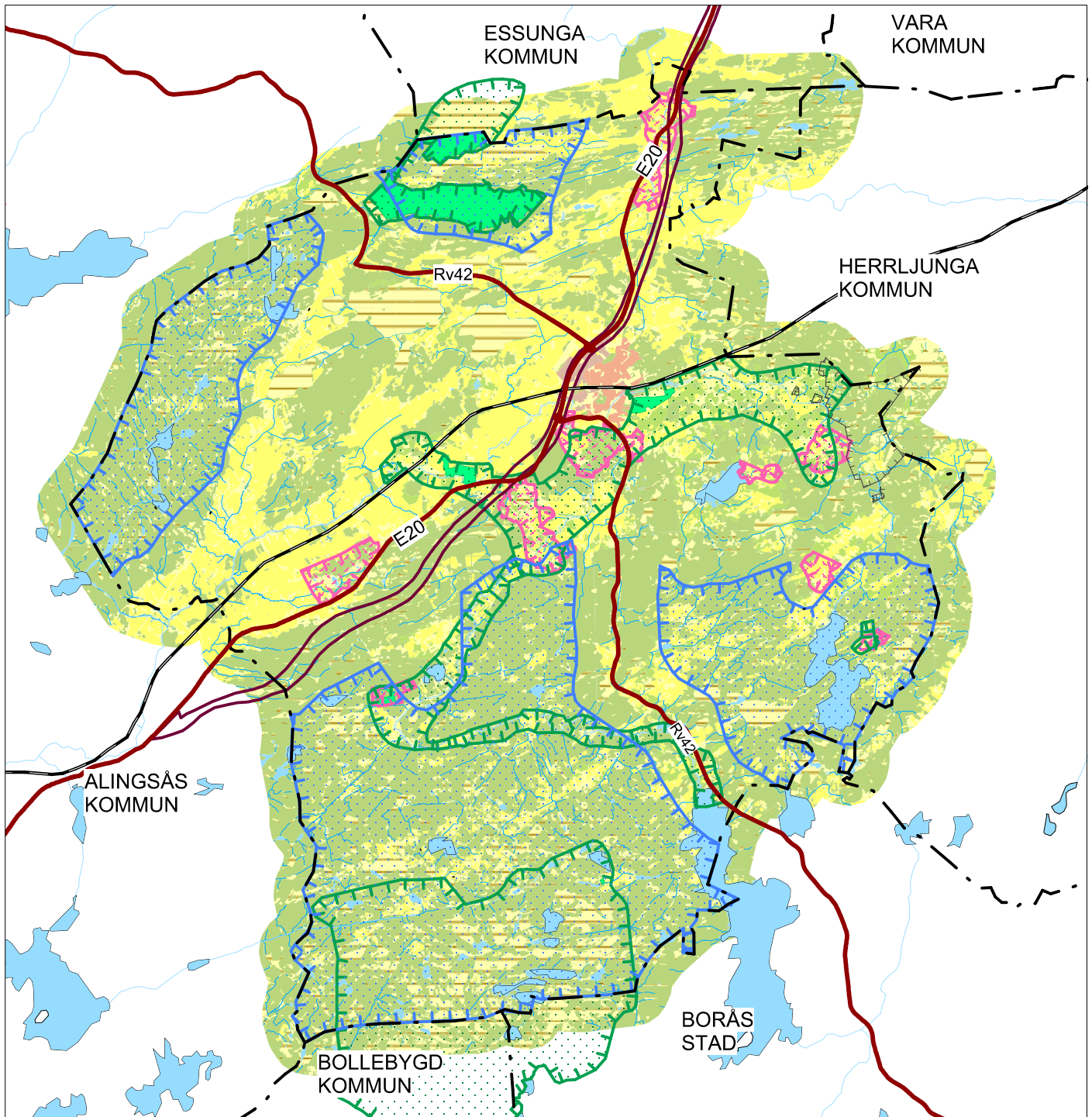
Kommunens södra del utgörs av ett kuperat spricklandskap, huvudsakligen skogbevuxet. Vårgårda ligger inom Sydvästsvenska gnejsregionen. Gnejsberggrunden är ofta starkt deformerad och förskiffrad och daterad till mer än 1700 miljoner år vilket innebär att den tillhör landets äldre urberggrund. Gnejserna förekommer i två typer, en grå hornbländerik och en rödare gnejs med låg andel mörka mineral. Strax öster om Vårgårda tätort finns ett större parti med ögonförande granit som har trängt upp i gnejsberggrunden. Enstaka gångar och linser av mörk metabasit finns här och var i kommunen liksom smala gångar av grovkornig pegmatit.

3. Intressen som kräver samordning med LIS

I Vårgårda finns det många vackra och bevarandevärda platser. Sammanlagt finns tretton områden klassade som riksintressen för natur- och kulturmiljövård. Kommunen är dessutom den näst fornlämningstäta i hela Västra Götalands län. Det finns också andra naturintressen i form av bland annat stora opåverkade områden som Länsstyrelsen pekade ut på 1990-talet, områden för friluftsliv och naturreservat.

Kommunen är således en vacker plats med många olika ställen där en person kan upptäcka många platser med rik historia, kultur och natur.

GRÄNSER, administrativa
- - - Kommungräns

INTRESSEN, lagskyddade
Riksentressen, kommunikation

— Västra stambanan
— E20, Rv42
— E20 korridor

Riksentressen, övriga

 Kulturmiljövård

 Naturmiljövård

 Natura 2000

INTRESSEN, övriga

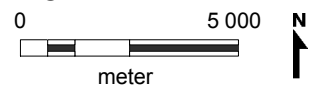
 Försvarsmakten

 Stora opåverkade områden

Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)

Tillägg till Översiktsplan 2006 för Vårgårda kommun

3. Intressen som kräver samordning med LIS

3.1 Lagskyddade intressen

3.1.1 Riksintressen

Riksintresse för naturmiljövård

I Vårgårda kommun finns fem områden klassade som riksintressen för naturvård. Två av områdena utgörs i huvudsak av mossar eller myrkomplex men har även inslag av skog. Till denna grupp hör Lärkemosse och Store Mosse samt Skogsbygden. Två av områdena utgörs av varierat ålderdomligt kulturlandskap med stor förekomst av naturbetesmarker och ädellövskogar. Till denna grupp hör Siene-Landa och Holtsäckra. Ett område, Säveån med Yxnås, utgörs av relativt ostörd åsträcka med stora odikade mader samt värdefulla ädellövskogsområden. Flera riksintressen för naturvård sammanfaller med naturreservat. Även Natura 2000-områden har status som riksintresse för naturvård.

Kommunens ställningstagande

Stor restriktivitet ska iakttas mot åtgärder som kan motverka riksintressena. Påtaglig skada kan inte accepteras. Uppförande av nya byggnader och anläggningar ska prövas mot naturvårdsintressena. Områden av riksintresse för naturmiljövården har så stora värden att de ska skyddas från större etablering. Etablering i närheten av dessa måste ske med stor varsamhet och med hänsyn till de specifika värden som riksintresset grundar sig på.

Riksintresse för kulturmiljövård

I Vårgårda kommun finns åtta områden klassade som riksintressen för kulturvård. Dessa är:

- Gravfält samt länets största sammanhängande område med fossila åkrar från järn- och bronsålder i Hol.
- Hällkistor och gravfält från brons- och järnålder i Södra Härene.
- Gravfält med enstaka stensättningar från brons- och järnålder i Kvinnestad – Äne och Siene.
- Gravfält med medeltida kyrkbyar i Ornunga - Asklanda samt flera gravfält med stensättningar, domarringar med mera i Vårgårda-Algutstorp,
- Småskaliga åkrar med odlingsrösen och stenmurar i Holtsäckra samt
- Yxnås.

Kommunens ställningstagande

Stor restriktivitet ska iakttas mot åtgärder som kan motverka riksintressena. Påtaglig skada kan inte accepteras. Uppförande av nya byggnader och anläggningar ska prövas mot kulturvårdsintressena.

Riksintresse för kommunikation

Genom kommunen går E20 samt Västra Stambanan. Båda är viktiga länkar mellan Stockholm och Göteborg. Både Europavägen och järnvägen är av riksintresse och utgör en del av den så kallade nordiska triangeln som binder samman de skandinaviska huvudstäderna. De är de viktigaste och mest

trafikerade kommunikationsstråken i kommunen. En ny framtida sträckning av E20 är fastställd genom kommunen. Även den nya sträckningen är utpekad som riksintresse.

I sydlig-västlig riktning leder riksväg 42 (Rv42), som är av riksintresse, genom Vårgårda tätort mot Borås och Trollhättan. Rv42 är av särskild regional betydelse och utgör förbindelse mellan regionala centra. Vägen används även för transporter av farligt gods.

Kommunens ställningstagande

Vid prövning av dispenser inom områden som berör riksintresse för kommunikation ska synpunkter från Trafikverket inhämtas i så tidigt skede som möjligt.

Riksintresse för totalförsvarets militära del

Riksintressen för totalförsvarets militära del (3 kap 9§ första stycket samt öppna områden av riksintresse enligt 3 kap 9§ andra stycket MB för totalförsvarets militära del) ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka intressen. Riksintresset för totalförsvaret kan i vissa fall redovisas öppet i översiktsplanen och i andra fall inte. Dels finns områden i form av övnings- och skjutfält och flygflottiljer som redovisas öppet, dels områden som av sekretesskäl inte redovisas öppet. De senare har ofta koppling till spanings-, kommunikations- och underrättelsesystem.

Vårgårda kommun berörs av två öppet redovisade riksintressen. Det är väderradarstationen i Vara och Såtenäs flottiljflygplats. Riksintresset kan framförallt påverkas av uppförande av höga byggnadsobjekt som master och vindkraftverk. Försvarsmakten bör kontaktas i tidigt skede i sådana plan-, bygglovs- och miljöprövningsärenden. Hela landets yta är samrådsområde för objekt högre än 20 meter utanför tätort och högre än 45 meter inom tätort.

Kommunens ställningstagande

Vid prövning av etableringar som kan påverka riksintresset ska Försvarsmaktens synpunkter inhämtas i så tidigt skede som möjligt.

3.1.2 Fornlämningar

Vårgårda kommun är efter Tanum kommun länets andra mest fornlämningstäta kommun. Fornlämningarna är generellt koncentrerade i Sävån och Nossans

dalgångar samt vid de sjöar som ligger i jordbrukslandskapet. Det finns i kommunen rika lämningar med hällristningar, resta stenar, hällkistor, fornåkrar, halvågar, kyrkor och dylikt. Hällkistan på Jättakullen i Södra

Härene är nordens största. Dess uppskattade ålder är cirka 1500 år. Hällkistan syns tydligt från E20. Fornlämningarna är ett vackert och spännande arv men kan också fungera som ett hinder när det gäller planläggning. Stor försiktighet skall iakttas när det gäller kommunens fornlämningar och ett lämpligt skyddsavstånd skall lämnas vid ny bebyggelse.

Kommunens ställningstagande

Stor restriktivitet ska iakttas mot åtgärder som kan påverka fornlämningar negativt. Påtaglig skada kan inte accepteras.

3.2 Övriga intressen

Intresse för totalförsvarets militära del

Del av Remmene skjutfält ligger i Vårgårda kommun, resterande delar av skjutfältet ligger i Herrljunga kommun. Skjutfältet är av intresse för totalförsvaret enligt MB 3 kap. §9, första stycket sedan en översyn av Försvarsmaktens riksintressen 2010.

Inom fältet kan olika övningsmoment genomföras med skarp ammunition från flera skjutområden samtidigt med riskområdena belägna inom fältets egna gränser. Sådana övningar kan enbart genomföras på särskilt anordnad mark som fritt kan disponeras av Försvarsmakten.

Fältet innehar stora naturvärden. De skyddsvärda naturvärdena har uppstått som en direkt eller indirekt följd av den militära övningsverksamheten. Försvarsmakten ser i inga påtagliga konflikter med bevarandointresset på fältet. Allmänheten är välkommen till Remmene skjutfält för att njuta av naturen.

Kommunens ställningstagande

Vid prövning av etableringar som kan påverka intresset ska Försvarsmaktens synpunkter inhämtas i så tidigt skede som möjligt. Kommunens vilja är att hålla fältet öppet för allmänheten, men under vissa villkor och begränsningar. Exempelvis ska Försvarsmaktens intressen inte påverkas negativt av allmänhetens närvaro.

Stora opåverkade områden

För att skydda oexploaterade områden infördes 1985 i Naturresurslagen (NLR) 2 kap. 2 § Stora opåverkade områden. Syftet med skyddet var att stoppa ytterligare fragmentering av landskapet. Främst skulle dessa områden skyddas från etablering av industrier, bebyggelse av större omfattning och andra miljöförstörande verksamheter och detta skulle istället lokaliseras till redan tidigare exploaterade områden. Sedan 1999 finns skyddet för de stora opåverkade områdena i Miljöbalken (MB) 3 kap. 2 §. Stora opåverkade områden redovisas inte som riksintressen i MB utan berörs endast av hushållningsbestämmelserna.

Stora opåverkade områden skall skyddas mot åtgärder som påtagligt kan påverka området karaktär. Med detta menas att åtgärden är irreversibel, alltså att det inte går att återställa åtgärden. Med åtgärd menas något som

ger upphov till störningar i form av föroreningar eller buller alternativt påverkar landskapsbilden väsentligt. Vad som bedöms som att påtagligt negativt påverka ett område är subjektivt och bedömningar gällande detta görs i varje individuellt fall.

Kommunens ställningstagande

Restriktivitet ska iakttas mot åtgärder som påtagligt kan påverka de stora opåverkade områdena. Avsteg kan accepteras i eller i anslutning till redan bebyggda områden. Även i områden där det finns ett bebyggelsestryck kan det vara motiverat att göra avsteg. Uppförande av nya byggnader och anläggningar ska prövas mot de värden som finns.

Friluftsliv

För den som vill gå på upptäcktsfärd finns områden med vildmarkskaraktär, kulturlandskap och många fina badsjöar i kommunen. Det finns möjlighet att röra sig fritt på många ställen i det vackra landskapet. Det går att köpa fiskekort till de flesta sjöar och i kommunen finns det sex väl underhållna och markerade vandringsleder. Två av lederna finns i Nårunga och de övriga finns i Hol, Kvinnestad, Fullestad och Ornunga. Lämpliga stigar och vägar att cykla, promenera, rida eller rasta hunden finns över stora oexploaterade områden.

Kommunens ställningstagande

Stor restriktivitet ska iakttas mot åtgärder som kan påverka friluftslivet negativt.

Lokala miljömål

Kommunens lokala miljömål antogs av Kommunfullmäktige 2012-05-09 § 50. För att nå kommunens antagna visionsmål inom miljö finns följande strategiska riktningar som berör de lokala miljömålen:

- Vårgårda ska vara en kommun med stark miljöprofil.
- Vårgårda ska vara en kommun med vackra landskap och biologisk mångfald.
- Vårgårda ska sträva efter klimatsmart byggande och boende inklusive lokaler för olika verksamheter

Målen visar Vårgårdas strävan att bidra till de nationella miljö kvalitetsmålen, de regionala målen och deras syfte. De lokala målen är i vissa fall en nedbrytning av nationella och regionala delmål. LIS-planen ska medverka till att miljömålen uppnås och får inte motverkas.

Vatten och Avlopp

I Vårgårda kommun är det samhällsbyggnad/VA-enheten som ansvarar för det kommunala vattnet och avloppssystemet. Egna dricksvattenbrunnar och enskilda avlopp handläggs av Myndighetsnämnden bygg och miljö. Myndighetsnämnden bygg och miljö är även tillsynsmyndighet för vatten och avlopp i kommunen.

Vårgårda kommun baserar hela sin vattenförsörjning på grundvatten.

Kommunalt vatten är tillgängligt i tätorterna Vårgårda och Östadvulle samt Lagmansholm. Av kommunens cirka 11 000 invånare har ungefär hälften egen brunn medan övriga försörjs med vatten från kommunala och andra större enskilda vattentäkter. Vattnets pH-värde i kommunen ligger på 8,0 pH. Hårdhetsgraden ligger på 4,7 odH (tyska hårdhetsgrader).

Omhändertagande av avlopp görs i tätorterna Vårgårda och Östadvulle. Lagmansholms avlopp pumpas via en överföringsledning till reningsverket i Vårgårda. Pågående planer finns för att även Östadvulle skall anslutas till denna överföringsledning. När detta sker kommer det befintliga avloppsreningsverket i Östadvulle enbart fungera som pumpstation. Av kommunens invånare är cirka 5 300 anslutna till enskilda avloppsanläggningar. Slammet från dessa anläggningar transporteras till Vårgårda reningsverk.

3.3 Särskilda hänsynstaganden

3.3.1 Miljökvalitetsnormer för vatten

I slutet av december 2009 fastställdes Sveriges fem vattendistrikt och de första förvaltningsplanerna, åtgärdsprogrammen och miljökvalitetsnormerna (MKN) för dessa upprättades. En nedre storleksgräns för de vatten som får fastställda miljökvalitetsnormer har satts. Den status som fastställdes för MKN 2009 får inte underskridas.

Sjöar ska ha en yta över 1 km² vilket innebär att miljökvalitetsnormerna gäller för 3 av kommunens sjöar, varav två är aktuella för LIS-planen:

- Säven, Ornungasjön och Kvinnestadsjön:
  - Status 2009: God ekologisk status.
  - Kvalitetskrav 2015: God ekologisk status.

Vattendrag ska ha ett avrinningsområde på över 10 km² vilket innebär att miljökvalitetsnormerna gäller för de båda stora åarna i kommunen:

- Nossan och Sävån:
  - Status 2009: Måttlig ekologisk status.
  - Kvalitetskrav 2015: God ekologisk status.

Grundvatten ska ha magasin med uttag över 10 m³/dygn eller uttag av dricksvatten för fler än 50 personer. Detta gäller för:

- Algutstorp, Store Hagen och Östadvulle Blåkällan:
  - Status 2009: God kemisk grundvattenstatus.
  - Status 2009: God kvantitativ grundvattenstatus.
  - Kvalitetskrav 2015: God kemisk grundvattenstatus.
  - Kvalitetskrav 2015: God kvantitativ grundvattenstatus.

Kommunens ställningstagande

MKN ska följas. Påtaglig skada och sämre status kan inte accepteras.

3.3.2 Vattendirektivet

Inom EU finns det sedan år 2000 ett gemensamt regelverk för vatten: *Vattendirektivet* (dir. 2000/60 EG). Detta direktiv syftar till att etablera en ram för enhetliga regler på EU-nivå för skydd av europeiska sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten. Dock inte hav. Främst handlar direktivet om att förbättra vattenrelaterat miljöarbete genom en gemensam lagstiftning och därmed uppnå de mål som finns för att bevara, skydda och förbättra miljön och att utnyttja naturresurserna varsamt och rationellt. Arbetet ska bygga på försiktighetsprincipen och på principerna att förebyggande åtgärder bör vidtas, att miljöförstöring företrädesvis bör hejdas vid källan och att förorenaren skall betala. Direktivet ska hjälpa minska föroreningar, främja hållbar vattenanvändning, förbättra tillståndet för existerande akvatiska ekosystem samt reducera effekterna av översvämningar och torka.

3.4 Klimat

Ett förändrat klimat påverkar i princip samtliga områden i samhället. Infrastruktur, areella näringar, vilka åtgärder som bör tas när nya bostäder byggs. Det största hotet är en ökad vattennivå i form av ökad nederbörd, stigande havsnivåer och grundvattenhöjning. Detta kommer inte enbart drabba områden som ligger kustnära utan också inlandskommuner som Vårgårda. Vi är inte enbart hotade av höjda vattennivåer i framtiden utan även andra extrema väderhändelser som stormar, skyfall och intensivare värmeperioder som innebär torka och skogsbränder. Samtliga klimatförändringar ökar riskerna för ras, skred och erosion vilket får betydande konsekvenser på bebyggelse, infrastruktur, areella näringar, människors hälsa och ekosystem.

Ett förändrat klimat kommer att påverka förekomsten av skred och erosion. Skred och erosion orsakas normalt sett av människans ingrepp i naturen, förändrad grundvattennivå, uttorkning eller ökad markfuktighet, tjälning och tining, urlakning samt landhöjning. Vatteninnehållet och vattentrycket i marken påverkar dess hållfasthet och stabilitet. Ett förändrat klimat med ökad nederbörd och avrinning kommer att innebära ökade risker för skred och ras. Skred som sker efter översvämningar beror på att det tränger in vatten i jorden i det område som översvämmas. Grundvattennivån och portrycket i jorden blir förhöjt. När detta sker försämras jordens hållfasthet och när vattnet från översvämningen sjunker undan hinner inte den förhöjda grundvattenytan med i samma takt. Även stranderosion förväntas öka när klimatet förändras. Normalt sett betraktas stranderosion som uppstår genom vågor, vind och varierande vattenstånd som en naturlig process och den bidrar till mångfald av värdefulla geologiska former och ekosystem som är skyddsvärda. Problem kan uppstå när stranderosionen blir så pass kraftig att den hotar ekonomiska värden, rekreationsområden, tomtmark, bebyggelse, vägar och ständer för att nämna några funktioner. Med en höjd vattenmängd kommer även stranderosionen att öka och detta kommer att innebära problem.

3.4.1 Lagstiftning

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har regeringens uppdrag att stödja kommuner och länsstyrelser med översiktlig kartering som ska utgöra ett stöd i kommunens riksinventering och riskhantering. Det är kommunerna, enligt PBL, som har ansvaret att planlägga mark och vatten (genom det kommunala planmonopolet) och bebyggelse ska lokaliseras till den mark som är lämplig för ändamålet med hänsyn till:

- Boendes och övrigas hälsa och säkerhet,
- jord, berg och vattenförhållanden,
- möjligheterna att ordna trafik, vattenförsörjning och avlopp samt annan samhällsservice,
- möjligheterna att förebygga vatten- och luftföroreningar samt bullerstörningar och
- risken för olyckor, översvämning och erosion.

Den sista punkten lades till som en ny punkt i kommunens lämplighetsprövning för kommunen i de förändringar som gjordes från 1 januari 2008 i PBL. I de förändringar som finns i nya PBL från 2011 betonas vikten av klimatrelaterade aspekter ytterligare. Detta innebär att kommunerna skall i samband med planläggning och bygglov lokalisera samhällsviktiga funktioner, byggnader och liknande beakta människors hälsa, säkerhet, risken för olyckor, översvämning och erosion.

3.4.2 Klimatanalys för Västra Götaland

Länsstyrelsen i Västra Götaland gav SMHI uppdraget att utföra en regional klimatanalys över länet (Klimatanalys för Västra Götalands län. Rapport Nr 2011-45) och i den ges en bild hur klimatförändringen kommer att påverka vårt län. Enligt rapporten förväntas de västra delarna av Sverige drabbas hårt av de effekter klimatförändringarna medför, alltså kommer det bli ett varmare och blötare län i framtiden. Västra Götaland är stort och innehar de flesta typer av natur, kustlandskap, höglänta områden med vattendrag i inlandet och slättlandskap kring Vänern och Vättern. Det som förväntas hända är;

- Högre temperatur, både medel och max. Temperaturen ökar i genomsnitt med 4 – 6°C till år 2100 jämfört med dagens klimat. Temperaturökningen är störst under vintern. Värmeböljor blir allt vanligare.
- Mer regn under vintern och kraftigare skyfall. Nederbörden ökar i genomsnitt med 10-30% till år 2100. En analys av nederbörden i länet mellan 1961-2010 visar att årets största dygnsnederbörd har ökat. De kraftiga regnen förväntas även öka i framtiden.
- Mildare vintrar och färre dagar med snö. Snötillgången minskar avsevärt efterhand som klimatet blir varmare. Redan år 2050 har perioden med snötäckt mark minskat med cirka 1 månad.
- Höga flöden och minskad vårflod. Högre flöden under höst och vinter och lägre vårflod. De extrema nivåerna, 100-årsflödet, väntas öka för vissa områden i länet och minska för andra.
- Havsnivån stiger. Med en global havsnivåhöjning på +1 meter år

2100 höjs medelvattenytan med 65-80cm längs länets kuststräcka.

Dessutom:

- Längre vegetationsperiod,
- minskad förekomst av tjäle och
- oklart hur förekomsten av stormar och vind påverkas

3.4.3 Risker i Vårgårda

Ett förändrat klimat förväntas även påverka Vårgårda kommun som är rik på sjöar vars vattenstånd kan tänkas höjas, åtminstone tillfälligt. När detta sker kommer stranderosionen att oftare inträffa. Stranderosion och skred orsakade av förhöjd grundvattennivå innebär att stränderna förminskas.

Översvämningsrisker

Nederbörden förväntas i framtiden öka under vinter, vår och höst. För sommaren förväntas ingen större förändring. Vintrarna förväntas bli blötare med mindre snö och tjäle. Varmare vintrar innebär att flora och fauna kan komma att förändras och vegetationsperioderna blir längre. Vissa arter får lättare att invandra och kan slå ut inhemska arter som har svårare att klara av det varmare klimatet. De växter som tidigare bundit jorden kring stränderna kan slås ut alternativt växa mera och längre vilket gör att viss fördröjning av exempelvis stranderosion kan uppkomma.

Vårgårda kommun kommer med största sannolikhet inte att påverkas i samma grad som kustkommunerna eller de kommunerna vid de stora sjöarna eller vattendragen. Där de största riskerna finns i Vårgårda är enligt kommunens riskanalys och SMHI:s översvämningskartering⁴ Kärtareds mader, Sävån, Kyllingsån samt vissa våtmarksområden. Dessa områden översvämmas årligen och är mest utsatta för översvämning.

Markavvattning

Markavvattning kallas de åtgärder som utförs för att avlägsna oönskat (genom att dränera mark), eller skydda mot vatten. För att en åtgärd ska klassas som markavvattning i MB:s mening krävs att syftet med åtgärden är att varaktigt öka markens lämplighet för ett visst ändamål. Markavvattning är en juridisk definition och bör inte blandas ihop med den hydrologiska definitionen av markvatten. För markavvattning krävs alltid tillstånd. I Västra Götaland råder förbud mot markavvattning och det krävs dispens från markavvattningsförbudet om tillstånd ska kunna ges. Länsstyrelsen prövar dispenser.

---

4 Gjord på uppdrag av Räddningsverket

De områden som pekas ut i denna LIS-plan har alla bedömts uppfylla de kriterier som finns i MB 7 kap 18 e § kring landsbygdsutveckling i strandnära lägen samt kommunens egna kriterier.

Ett utpekade LIS-område i översiktsplanen innebär att kommunen ser positivt på byggnation. Vid en framtida förfrågan om utveckling i de utpekade områdena kan landsbygdsutveckling användas som ett särskilt skäl för upphävande av strandskyddet. En dispens från strandskyddet ska, trots ett utpekande, även i fortsättningen alltid prövas.

Beslutet att nyttja möjligheten att bebygga ett utpekade område ligger hos markägaren.

4.1 Arbetsmetod

Som underlag för framtagandet av urvalskriterier har rekommendationer från Vårgårdas översiktsplan 2006 (ÖP06) använts. När översiktsplanen antogs gällde annan lagstiftning för strandnära bebyggelse. Därför har även kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningen använts.

Ett flertal av kommunens sjöar har inventerats i fält, genom kartmaterial och skriften "Vattenöversikt Vårgårda kommun 2004". Målsättningen har varit att hitta attraktiva platser där befintlig bebyggelse kan kompletteras och befintligt vägnät utnyttjas. Bedömningar har gjorts bland annat avseende nuvarande klimat och framtida klimatförändringar, påverkan på miljö kvalitetsnormer, riksintressen samt tillägg av bebyggelse i landskapsrummet. Låglänta områden med risk för översvämning har exempelvis inte pekats ut. De åsikter som har inkommit under eller efter de dialogmöten som hållits ute i kommunen har tagits i beaktande.

Utpekade skyddsvärda områden i kommunens översiktsplan, Länsstyrelsens, Skogsstyrelsens och Riksantikvarieämbetets GIS-kartor har inventerats samt skrifter från myndigheter har också använts i framtagandet av denna plan.

4.1.1 Dialog

Våren 2011 genomförde Vårgårda kommun 8 dialogmöten på platserna Algutstorp, Asklanda, Lena, Lagmansholm, Kvinnestad, Närunga, Siene och Södra Härene. Syftet var bland annat att diskutera och samla in synpunkter gällande bygdernas utvecklingsmöjligheter. Materialet ligger bland annat till grund till denna plan. De sammanfattningar från 7 av dessa dialogmöten som rör LIS-planen som enheten har sammanställt bifogas som bilaga i slutet av denna plan.

Inför arbetet med LIS-planen skickades cirka 100 informationsbrev ut i juli 2012 till fastighetsägare som kan beröras. Med informationsbrevet bifogades en karta där markägarna fick markera om och var de var intresserade att stycka av mark för framtida LIS-utveckling. Kommunen har i denna LIS-plan försökt att tillgodose inkomna yttranden och välkomnar fler. Vid framtagandet av LIS-planen har kommunens 1:e miljöinspektör medverkat.

4.2 Generella riktlinjer

För samtliga utpekade LIS-områden gäller att:

- De i huvudsak uppfyller Vårgårda kommuns utvalda kriterier för landsbygdsutveckling.
- Kriterierna för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, prop. 2008/09:119, ska uppfyllas.
- De gränser som markeras för LIS-områdena är inte statiska utan kommer att bedömas från fall till fall för att tillåta framtida byggnation.
- Vid dispensprövning skall hemfridszon fastställas.
- En fri passage ska fastställas i alla områden för att strandskyddets syften fortsatt skall uppfyllas i enlighet med Miljöbalk 7 kap. Den fria passagen ska vara minst ett tiotal meter och anpassas till områdenas karaktär och förutsättningar. Den fria passagen skall fastställas i varje enskilt fall.
- Vatten och avlopp ska lösas på ett tillfredsställande sätt. Förslagsvis genom gemensamhetsanläggningar, enskilda avlopp godkända enligt gällande regelverk eller där det finns möjlighet, anslutning till kommunalt VA.

4.3 Delområden

4.3.1 Lången

Beskrivning/karaktärisering

Lången är belägen drygt 3,5 km väster om Östadvallen där det bland annat finns en lanthandel, ridskola och fotbollsplaner. I närheten av Östadvallen ligger Lena där bygdens F-6 skola med tillhörande sporthall finns. Väg 1987 sträcker sig söder om Lången. Väg 1987 nås via väg 1890 vars sträckning är mellan Alingsås och Sollebrun. Vid sjöns södra del finns en kollektivtrafik-

Vy från Långens badplats

hållplats, Långesbro, som trafikeras av två busslinjer: 541 och 542.

Sjön är näringsfattig, cirka 0,77 km² stor och långsmal.

Storleken är svår att greppa på grund av alla vikar och öar som ger intima rumsligheter.

Landskapet domineras av barrskog med inslag av lövträd.

Terrängen är böljande och sluttar, på vissa ställen ganska brant. Skogens låga

undervegetation gör den lätt att vandra i och i norra delen finns en del vass. En kommunal

badplats med brygga, grillplats och utedass finns i sjöns södra

ände. Långens avrinningsområde ligger inom den norra delen av Rödeneplatåns urbergshöjd och landskapet utgörs av typisk sprickdalsterräng med hög andel kalt eller nästan kalt berg. Små sprickdalar bildar ett varierat mönster som genomkorsas av en markerad trång östvästlig sprickdal. Grå gnejser dominerar berggrunden och det finns inga större grundvattenmagasin i jordlagren.

Lången ingår i fiskevårdsområde och det går att köpa fiskekort. Sjön är regionalt intressant för fritidsfisket och tilldrar sig mer intresse som fiskesjö än som badsjö. Fiskfaunan består bland annat av ål, sik, siklöja, gädda, brax, mört och abborre. Sjöns utlopp är kulverterat en kort sträcka nedströms. Dämnet utgör ett vandringshinder fisk. Storlom och kanadagås häckar i sjön och även strömstare förekommer.

Landsbygdsutveckling

Den södra delen av Lången har bedömts som lämplig för LIS-utveckling utifrån kommunens kriterier att komplettera med bostäder och verksamheter eller anläggningar som gynnar friluftslivet. Det utpekade området sluttar mot vattnet med västligt läge som kommer ge tomtlägen med goda solförhållanden. Området ska efter en utbyggnad fortsätta att upplevas som luftigt och rikt på grönska. Utbyggnad ska ske i anslutning till den väg som går genom det utpekade området.

Långens sydöstra strand har bedömts som lämplig utifrån kommunens kriterier samt avstånden till Vårgårda (2 mil) och Alingsås (1 mil). Närheten

till kollektivtrafikhållplatsen Långesbro (1 km) har också legat till grund för utpekandet.

En utbyggnad av bostäder i området bedöms gynna landsbygden genom bibehållet och eventuellt ökat elevunderlag till Lena skola samt ökat kundunderlag till lanthandeln i Östadvulle.

LIS-/Landsbygdsutvecklingsområden

Ett nytt område (1) lämpligt för bostadsändamål och ett område (2) lämpligt för anläggningar eller verksamheter föreslås i sjöns sydöstra del. Se karta på sida 32 för angivna områden.

Både i område 1 och 2 dominerar berg. Inget av de föreslagna LIS-områdena har en markbeskaffenhet som medför några risker för erosion. Inte heller risk för översvämningar. Med hänsyn tagen till risker för översvämningar placeras ny bebyggelse på tillräcklig höjd och avstånd från sjön.

Förslaget berör ”stora opåverkade områden” som Länsstyrelsen pekade ut på 1990-talet.

Naturvärdesinventering kan krävas vid dispensprövning.

Kommunala planer/befintlig bebyggelse

I det utpekade området finns mindre samling av fritids- och permanentboende vilka i huvudsak är placerade i strandkant. Området berörs inte av några kommunala planer.

Tillgänglighet

Tillgängligheten vid sjöns södra del är överlag god med märkta stigar. I område 1 ska en fri passage fastställas mellan strandlinje och hemfridszon. I den fria passagen får gemensamma bryggor och badplatser anläggas. Område 2 ligger i strandkant.

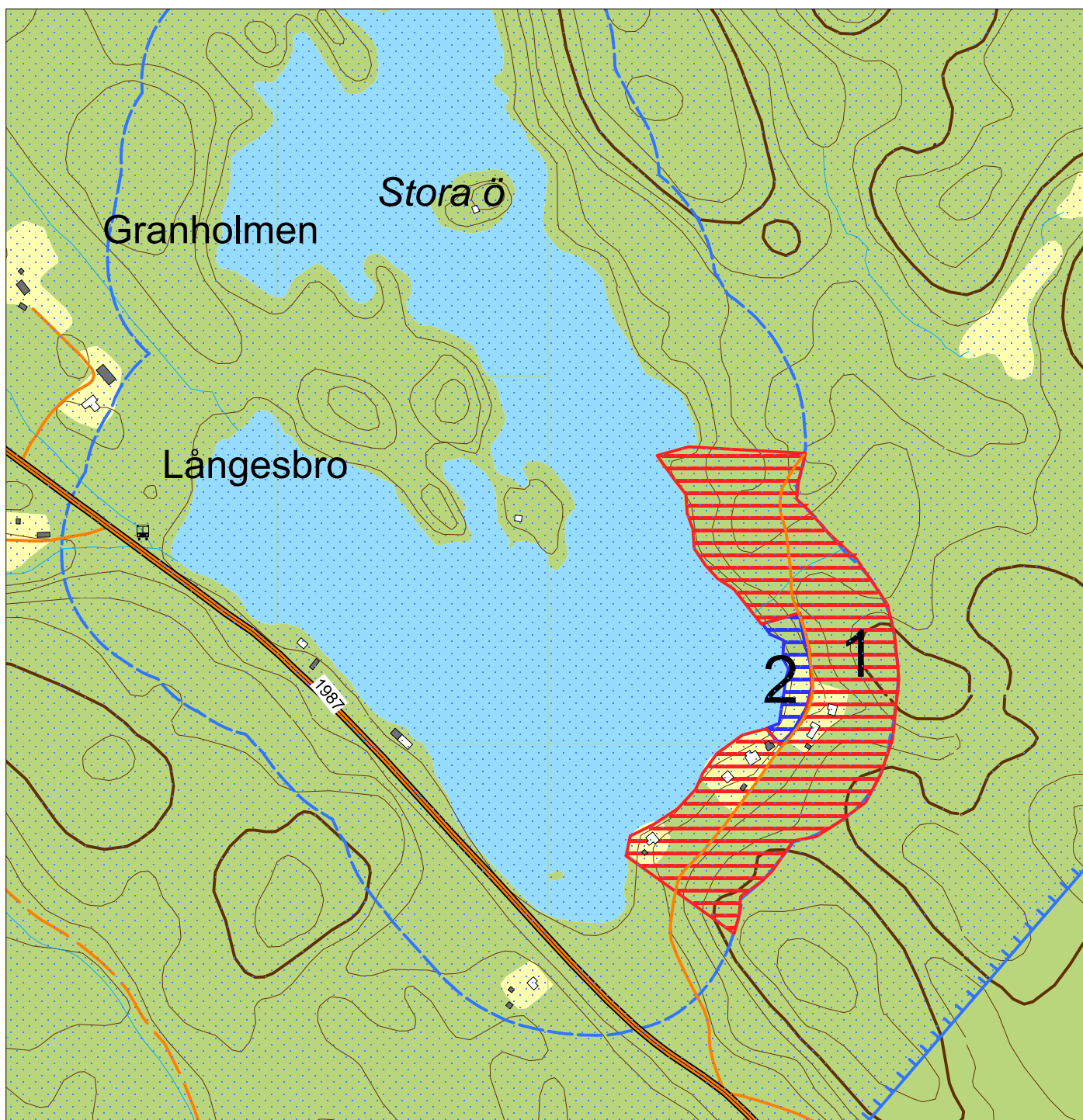
Ekonomi

Detaljplaneläggning kan krävas vid utbyggnad i område 1 beroende på exploateringens storlek och art.

Tillfart till område 1 och 2 kan ske på befintliga vägar. Utbyggnad i område 1 kan kräva nya lokala vägar. Vid dispensprövning kan samråd med ansvarig väghållare krävas. Gemensamma avloppslösningar föredras i första hand då byggnation sker vid sammanhållen bebyggelse. Vid övrig exploatering ska avloppsfrågan lösas enligt gällande regelverk.

Total områdesarea för område 1 är cirka 4,7 ha med plats för cirka 8 nya hus. Områdesarean för område 2 är cirka 0,25 ha.

LIS-OMRÅDEN

Bostäder

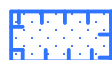
Friluftsliv

INTRESSEN, lagskyddade

Strandskydd
100 meter

INTRESSEN, natur

Stora opåverkade
områden

INTRESSEN, övrigt

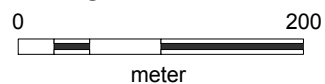

Kollektivtrafikhållplats

**Landsbygdsutveckling i
strandnära läge (LIS)**

Tillägg till Översiktsplan 2006
för Vårgårda kommun

4.3 Delområden
4.3.1 Lången

4.3.2 Tåsjön

Beskrivning/karaktärisering

Tåsjön är cirka 0,84 km² stor och belägen vid Bergstena. Sjön är förhållandevis stor och rik på vikar vilka ger korta siktlinjer. Vikarna gör att sjön upplevs som mindre än den egentligen är. Från södra delen av sjön är det cirka 3 kilometer till lanthandeln i Östadvädd och cirka 6 kilometer till närmsta F-6 skola med tillhörande sporthall i Lena. Tåsjön nås från väg 1890 som sträcker sig mellan Alingsås och Sollebrun, linjebussar trafikerar denna sträckning. Vid Bergstena finns två busshållplatser, Bergstena Ödegården och Bergstena by. Linjerna 540 och 586 trafikerar sträckan. Dessa linjer ligger på en av de tre prioriterade huvudstråken för kollektivtrafik som finns i kommunen.

Tillgängligheten till sjöns södra delar är överlag god. Det går att promenera på grusvägen som leder till de befintliga husen men för den som inte känner till området kan det vara svårt att hitta ner till sjöstranden. Vid denna del av sjön finns en hel del småbåtar och kanoter längs strandkanten och i sydöstra delen finns en kommunal badplats. Vid Kvarntorp finns ett verksamhetsområde i en slänt sluttande från sjön mot väg 1890. Växtligheten består till stor del av barrträd med vissa inslag av lövträd. I sjön finns mycket näckrosor. I landskapet i området finns också odlade ytor och hagar. Tåsjön är näringsfattig till medelnäringsrik och har dessvärre drabbats av försurning. På grund av försurningen kalkas sjön och detta gynnar fiskarterna gädda, abborre, brax, ål, mört och sutare. Sjön är inte ett fiskevårdsområde. Tåsjön är reglerad och utloppet stensatt, gjutet och kulverterat. Detta utgör ett vandringshinder för fisk. Av de fåglar som siktas finns bland annat storlom, häckande fiskgjusar och tranor.

Vid Bergstena dominerar röd gnejs och mot östlig och västlig riktning blir gnejsen mer och mer grå. Det finns utbredda torv- och finsediment som delvis döljer bergstrukturen. Det finns inga större grundvattenmagasin i jorden förutom i våtmarkerna, i isälvsavlagringarna vid Bergstena och Ulvestorp.

Landsbygdsutveckling

Tåsjöns sydöstra strand har bedömts som lämplig för LIS-utveckling utifrån kommunens kriterier samt den redan omfattande bebyggelsen i sydost. Närheten till kollektivtrafikhållplatserna Bergstena Ödegården och Bergstena by samt de korta avstånden till Vårgårda (1 mil) och Alingsås (1,5 mil) har varit avgörande för utpekandet av Tåsjöns lämplighet. Den norra, smalare delen av sjön är orörd och bör förbli orörd. En utbyggnad av permanentbostäder och ett möjliggörande av omvandling av fritidshus till permanentbostäder i området kan ge underlag och utveckling för bland annat skolan i Lena och lanthandeln i Östadvädd samt kollektivtrafiken.

LIS-/Landsbygdsutvecklingsområden

Tre nya områden (1a, 1b, 1c), lämpliga för bostäder och två nya områden (2a, 2b), lämpliga för anläggningar eller verksamheter för friluftslivet föreslås i sjöns södra ände. Se karta på sida 35 för utpekade områden. Område 1a är i dagsläget oexploaterat. I norra delen av område 1b finns en

omfattande fritidshusbebyggelse och omvandling av dessa till permanentboenden kan möjliggöras om intresse finns. I den södra delen av område 1b finns verksamhetsområdet Kvarntorp och befintlig permanentbostadsbebyggelse. Område 1c ligger i anslutning till den befintliga bebyggelsen i Bergstena och är i dagsläget inte utbyggt. Område 2a är placerat mellan den sydöstra delen av 1a och den nordvästra delen av 1b. Här föreslås en användning som gynnar friluftslivet. Framst för badplats med möjlighet för ett mindre antal uthyrningsstugor. Område 2b består av en kommunal badplats och föreslås ha en fortsatt användning som detta men med möjligheter att exempelvis anlägga ett mindre café eller en kiosk. Vid en utbyggnad vid Tåsjön bör hänsyn tas till landskapsbilden och grönska sparas. Detta för att områdets karaktär inte ska förvanskas.

Inom område 1a, 1c och 2a består jordarten av morän och i område 1b och 2b består jordarten av isälvsediment. Därmed kan krav på geotekniska utredning krävas vid dispensprövning i område 1b och 2b. Eftersom Tåsjön är reglerad råder inga risker för översvämningar inom de föreslagna områdena.

Förslaget ligger i anslutning till ”stora opåverkade områden” som Länsstyrelsen sammanställt på 1990-talet. Naturvärdesinventering kan krävas vid dispensprövning.

Kommunala planer/ befintlig bebyggelse

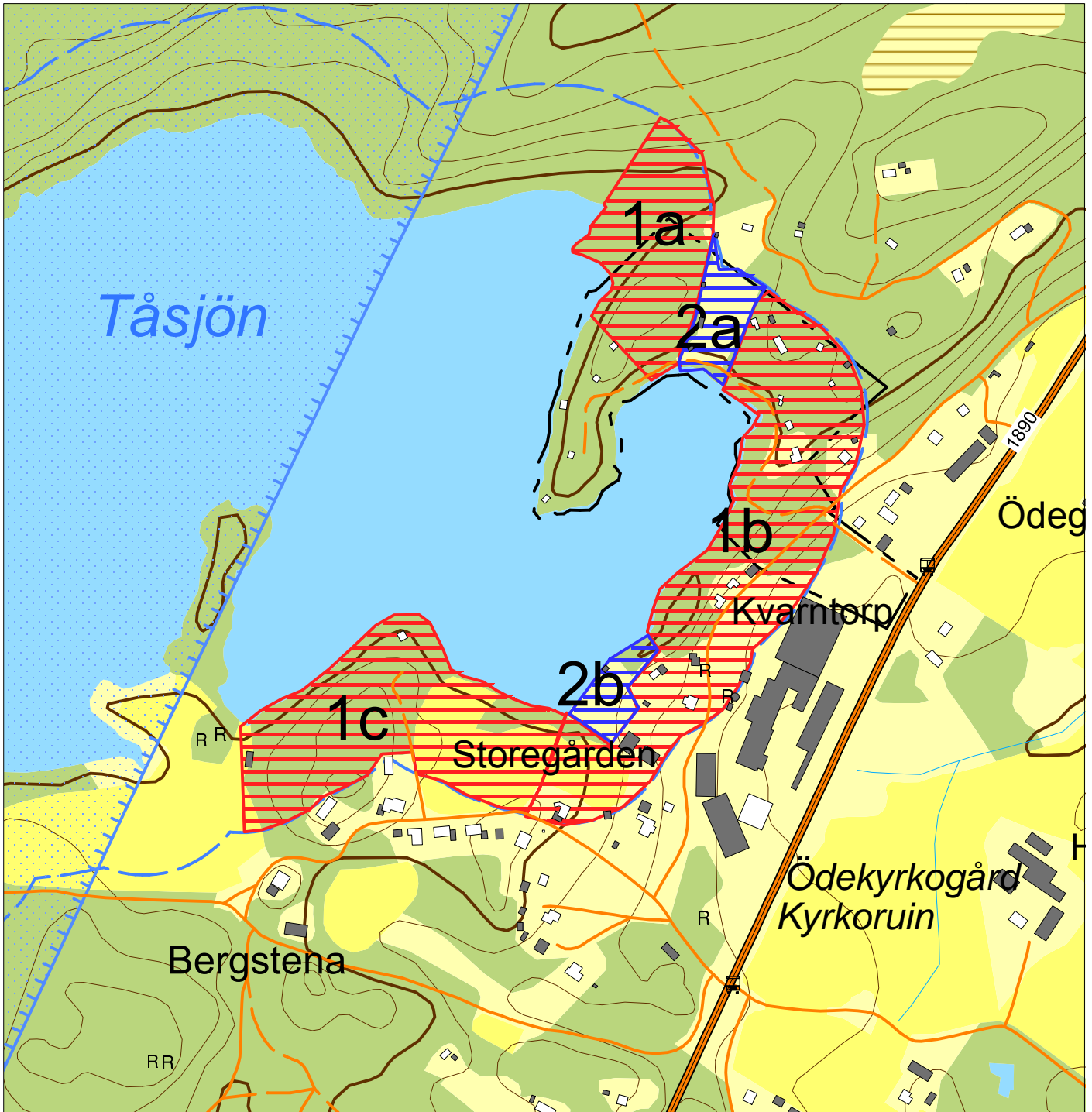
I det utpekade området finns befintlig bebyggelse i form av både permanent- och fritidsboenden samt ett större verksamhetsområde. Framst område 1b men också område 2a berörs av områdesbestämmelser för Ödegården 1:3 Bergstena. Syftet med dessa är att bevara området för fritidsändamål genom att begränsa byggnadernas ytor, tillgodose kraven på tillfredsställande avloppslösningar samt möjliggöra avstyckning av tomter.

Tillgänglighet

I områdena 1a, 1b och 1c ska en fri passage fastställas mellan strandlinje och hemfridszon. I den fria passagen får gemensamma bryggor och badplatser anläggas. Område 2a och 2b ligger i strandkant. Områdena skall även i fortsättningen ha en allmän karaktär.

Ekonomi

Detaljplaneläggning kan krävas vid utbyggnad i områdena 1a, 1b samt 1c beroende på bebyggelsens omfattning och art. Tillfart till område 1b, 1c och 2b kan ske på befintliga vägar. För utveckling i område 1a och 2a krävs nya tillfartsvägar. Utbyggnad i samtliga områden kan kräva nya lokala vägar. Samråd kan krävas med ansvarig väghållare vid dispensprövning. Gemensamma avloppslösningar föredras i första hand då byggnation sker vid sammanhållen bebyggelse. Vid övrig exploatering ska avloppsfrågan lösas enligt gällande regelverk. Total områdesarea för 1a är cirka 1,5 ha och rymmer cirka 5 nya hus. Områdesarean för område 1b uppgår till cirka 4,5 ha och rymmer cirka 8 nya hus och område 1c uppgår till cirka 3 ha och rymmer cirka 8 nya hus. Den totala områdesarean för områden 2a och 2b uppgår till cirka 0,5 respektive 0,36 ha.

LIS-OMRÅDEN

- Bostäder
- Friluftsliv

INTRESSEN, lagskyddade

- Strandskydd 100 meter
- Plangräns
- Fornlämning

INTRESSEN, natur

- Stora opåverkade områden

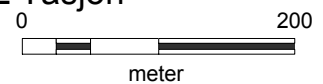
INTRESSEN, övriga

- Busshållplats

Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)

Tillägg till Översiktsplan 2006 för Vårgårda kommun

4.2. Delområden
4.2.2 Tåsjön

4.3.3 Ornungasjön

Beskrivning/karaktärisering

Ornungasjön är cirka 3,08 km² stor och näringsfattig. Sjön är belägen i kommunens östra del och är så pass stor att den faller under de miljökvalitetsnormer (MKN) som gäller för vatten. På grund av ett litet avrinningsområde är sjöns omsättning låg. Hela utloppet och ca 500 meter nedströms är konstgjort och nyttjas för vattenkraft. Ornungasjön regleras efter 1894 års häradsdom, med en då fastställd mätpunkt vid sjöns utlopp. Efter inkomna synpunkter på förhöjda vattennivåer har Länsstyrelsen gjort en tolkning av vattendomens regleringsnivåer som i möjligaste mån bör följas vid framtida exploateringar.

Väg 1765 passerar Asklanda-Ornunga och från den leder mindre vägar till de befintliga bostadshusen vid sjön. Linjebussar trafikerar vägen, turtätheten är till större delen anpassad efter skoltiderna.

Vegetationen kring sjön består till största delen av barrträd och ängslövskogar. Mellan Ornunga kyrka och sjön öppnas landskapet och är böljande med svag sluttning som ger fina utblickar över vattnet. Vid sjön finns en kommunal badplats med volleybollnät, omklädningshytter, utedass, bryggor och grillplats. I övrigt finns det flera privata bryggor. Området är mycket rikt på fornlämningar och cirka 1 km öster om Ornungasjön ligger även Natura 2000-området Holtsäckra. Holtsäckra är av riksintresse för både kulturmiljövård och för naturvård.

Fågelarter som storlom, vattenrall, grågås och trana siktas i sjön och den är en bra rastplats för änder. Det kan finnas incitament till att begränsa besöken till Vadö för att skydda häckande fåglar så artrikedomen säkras.

Ornungasjön ingår i fiskevårdsområde och är allmänt öppen genom fiskekort. Fiskenämnaden klassar sjön som regionalt intressant för fritidsfisket. I sjön finns ål, gädda, sutare, mört och abborre. På grund av sjöns dämning har vandringshinder för fisken uppkommit.

Berggrunden i området är uppbyggd av röda och grå, mer eller mindre åldrade gnejser. Gnejsernas sprickighet är måttlig och normal vilket innebär att grundvattenförsörjningen ger förväntade specifika kapaciteter på omkring 10-20 l/timman. Inom området finns inga större sand- och grusavsättningar med grundvatten. De gruslager som finns längs vägen i Asklanda kan dock utgöra tänkbar högradonmark.

Landsbygdsutveckling

Ornungasjön har bedömts som lämplig för LIS-utveckling utifrån kommunens kriterier samt den befintliga bebyggelsen i Asklanda-Ornunga. På grund av lokaliseringen vid ett tidigare riksintresse för totalförsvaret har utvecklingen sedan många år stagnerat i området. Riksintresset är inte längre aktivt vilket gör att området är redo att bebyggas. De engagerade byborna har gemensamt, i samarbete med Föreningsalliansen i Asklanda, Ornunga och Kvinnestad anlagt en sporthall i anslutning till skolan samt bildat en aktiv tomtgrupp med tomter till försäljning. Ett ökat invånarantal kan bidra till en förstärkning av elevunderlaget till Asklanda skola och leda till ökad kollektivtrafik utöver de skolskjutsar som idag trafikerar området.

LIS-/Landsbygdsutvecklingsområden

Två områden (1a, 1b) lämpliga för bostadsbebyggelse föreslås i sjöns nordvästra och nordöstra del. Ett område (2) för friluftslivet föreslås i sjöns nordöstra del. Se karta på sida 39 för utpekade områden. Inom område 1a och 1b finns, om än utspridd, befintlig bebyggelse längs strandkanten. En komplettering av permanentbebyggelse inom föreslaget området bedöms därför lämpligt. I dagsläget finns en kommunal badplats i område 2 och området kommer att ha en fortsatt användning som detta. Område 1a ingår i ett värdefullt odlingslandskap samt det finns i området en sammanhängande lövskog. Nyttillkommen bebyggelse i område 1a bör därför uppföras varsamt, för att bevara områdets karaktär. Större ingrepp på lövskogen och den värdefulla odlingsmarken bör inte tillåtas.

För Ornungasjön gäller MKN för vatten.

I samtliga utpekade områden består jordarten av morän. Inget av de föreslagna områdena har en markbeskaffenhet som medför några risker för erosion. Vattennivå i Ornungasjön har reglerats genom genomförande av en vattendom från 1896. Vid framtida exploateringar ska vattendomens regleringsnivåer följas.

Förslaget berör värdefull lövskog, värdefulla odlingslandskap samt ”stora opåverkade områden” som Länsstyrelsen sammanställt på 1990-talet.

Vid exploatering kan markavvattning förekomma. För detta kan dispens krävas. Naturvärdesinventering och översvämningskartering kan krävas vid dispensprövning.

Kommunala planer/befintlig bebyggelse

I de utpekade områdena finns befintlig bebyggelse i form av permanent- och fritidsboenden. Området berörs inte av några kommunala planer.

Tillgänglighet

Sjön nås via befintliga grusvägar som servar bostadsfastigheterna och de allmänna ytorna. Tillgängligheten runt sjön är i dagsläget mycket begränsad, det beror delvis på att flera fastigheter har tomtgräns ner till strandkant samt att en stig längs sjön saknas. I område 1a och 1b ska en fri passage fastställas mellan strandlinje och hemfridszon. Den fria passagen skall ta hänsyn till framtida översvämningsrisk i området. Inom den fria zonen får gemensamma bryggor och badplatser anläggas. Område 2 ligger i strandkant.

Ekonomi

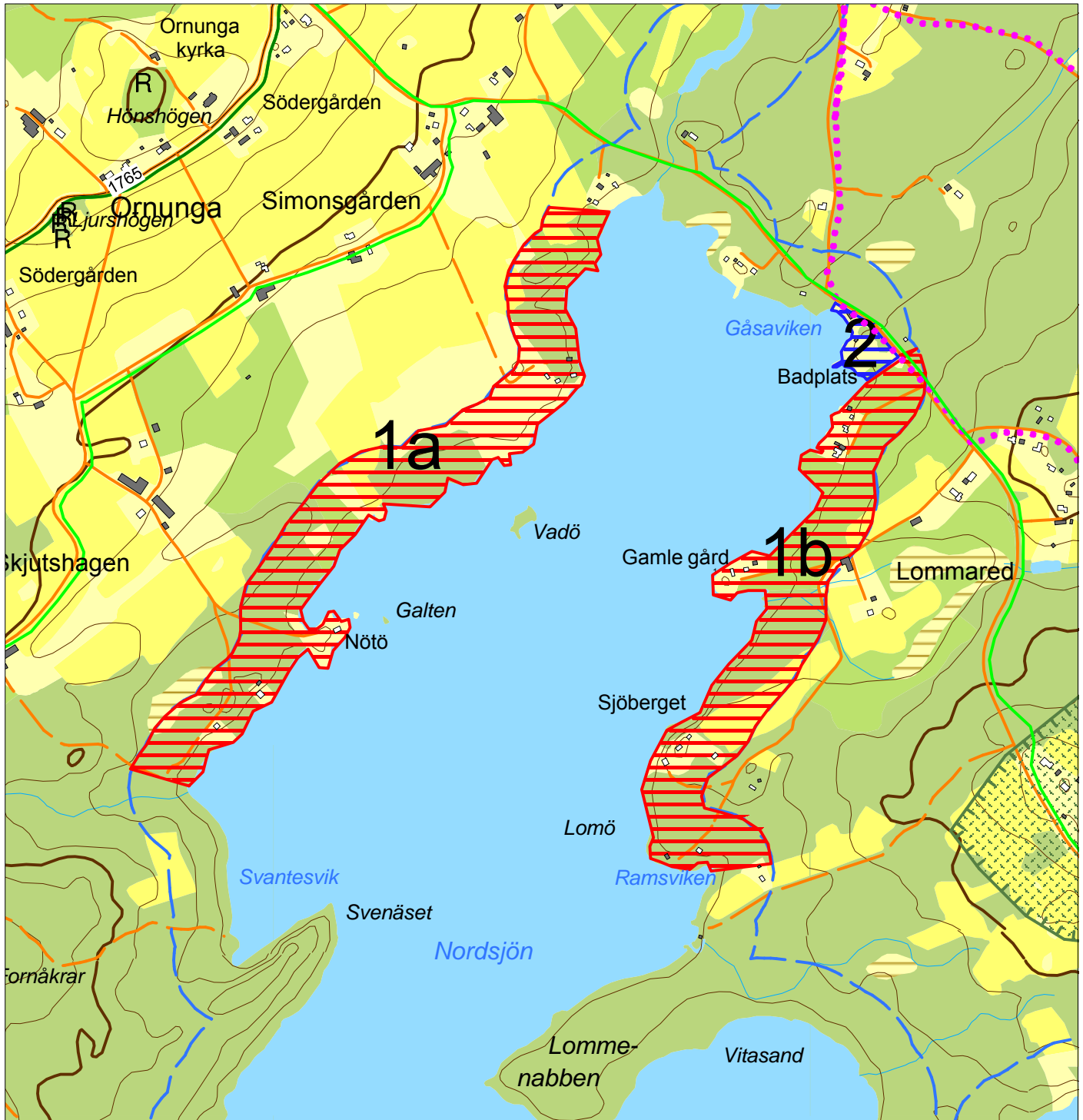
Detaljplaneläggning kan krävas vid utbyggnad av område 1 beroende på byggnationens omfattning och art.

Tillfart till område 1 och 2 kan ske på befintliga vägar.

En utbyggnad i område 1a och 1b kan kräva nya lokala vägar. Samråd kan krävas med ansvarig väghållare vid dispensprövning. Gemensamma avloppslösningar föredras i första hand då byggnation sker vid sammanhållen bebyggelse. Vid övrig exploatering ska avloppsfrågan lösas enligt gällande regelverk.

Total områdesarea är för 1a cirka 12 ha med plats för cirka 10 nya hus.
Områdesarean för område 1b är cirka 10 ha och rymmer cirka 8 nya hus.
Område 2 uppgår till cirka 0,6 ha.

LIS-OMRÅDEN

- Bostäder
- Friluftsliv

INTRESSEN, lagskyddade

- Strandskydd 100 meter
- Riksintresse för naturmiljövård
- Fornlämning

INTRESSEN, natur

- Stora opåverkade områden

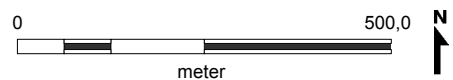
INTRESSEN, övriga

- Vandringsled
- Skolskjutslinje
- Kollektivtrafiklinje

Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)

Tillägg till Översiktsplan 2006 för Vårgårda kommun

4.3 Delområden
4.3.3 Ornungasjön

4.3.4 Säven

Beskrivning/karaktärisering

Säven är drygt 12 km² stor varav cirka 2,45 km² ligger i Vårgårda kommuns sydöstra del. Säven är den största sjö som berör LIS-planen och är en av de tre i kommunen för vilka miljö kvalitetsnormer (MKN) för vatten gäller. Sjön är långsmal och många vikar delar in den i rumsligheter. Sjön är näringsfattig till medelnäringsrik och avvattnas till Säveån. Från den nordvästra stranden är det cirka 3,5 km till Närunga skola och från badplatsen i norr är det cirka 6,5 kilometer till Närunga skola. Lanthandeln Gabrielssons i Ljurhalla ligger cirka 8,5 km norrut. Till närmsta fotbollsplan är det 2,5 km från den västra stranden och cirka 3,5 km till travträningssbanan i Stora Långared.

Säven är av mellankommunalt intresse för Vårgårda och Borås kommun. Rv42 passerar sjöns östra strand. Linjebussar trafikerar sträckan och det finns en busshållplats i närheten av badplatsen. Denna linje är en av tre, i kommunen som har en relativ hög turtäthet.

Den kuperade bergs- och moränterrängen i kombination med den höga nederbörden gör området till ett av de mest försumningskänsliga i kommunen. Sjön kalkas vilket gör att fiske och naturvård kan upprätthållas. Omgivningarna kring Säven tillhör Vårgårda kommuns moränområde. Berggrunden täcks i ovanligt hög grad av småkuperad morän. Säven har ett särskilt högt naturvärde, naturvärdesklass 1. Landskapet kring den del av sjön belägen i Vårgårda kommun består av böljande hag- och åkermark med enstaka ekar samt blandskog. Det öppna landskapet ger storslagna utblickar över sjön. De många stengårdsgårdarna ger landskapet en ålderdomlig känsla. Bland annat storlom, fiskgjuse, strömstare och häger syns i och vid sjön. Fiskbeståndet består bland annat av ål, bäcköring, sik, siklöja, gädda, sutare, mört, lake, abborre, gös, gers och stensimpa. Fisket är öppet för allmänheten genom fiskekort. Växtligheten består bland annat av gotlandsag och kungsbräken.

I den norra delen av sjön finns en kommunal badplats med grillplats, bryggor och utedass. Badplatsen är en EU-badplats⁵. Vid en EU-badplats ska badvattnets kvalitet visas med tydliga och enhetliga skyltar och provtagningen görs enligt EU:s badvattendirektiv.

Landsbygdsutveckling

Säven har bedömts som lämplig för LIS-utveckling utifrån kommunens kriterier samt den redan befintliga bebyggelsen i området, närheten till Rv42 och den kollektivtrafik som trafikerar området. Ökade möjligheter till permanentboende i denna attraktiva miljö har potential att locka fler invånare till landsbygden. Detta skulle kunna gynna den lokala servicen, exempelvis Närunga skola och Gabrielssons lanthandel. Badplatsen gör också sjön intressant för friluftslivet. Ett möjliggörande för utbyggnad av verksamheter eller anläggningar som exempelvis ett café skulle gynna badplatsen och eventuellt ge fler arbetstillfällen, speciellt under sommaren och då främst för ungdomar.

---

⁵ Alla större badplatser i Sverige (över 200 badande personer/dag) ska registreras som EU-badplatser.

LIS-/Landsbygdsutvecklingsområden

Ett område (1) lämpligt för bostadsbebyggelse föreslås i sjöns västra del och ett område (2) lämpligt för anläggningar eller verksamheter som gynnar friluftslivet föreslås i sjöns norra del. Se karta på sida 43 för utpekade områden. Område 1 är beläget väster om en mindre väg och inom utpekat område finns sex befintliga fastigheter. Öster om samma väg pekas inget område ut. Platsen har en funktion som randzon mellan land och vatten. Det utpekade området medger en varsam exploatering med särskild hänsyn till platsens karaktär och naturvärden.

Badplatsen i sjöns norra del ingår i område 2 och kan utökas för att ge större kapacitet för badgäster. En större badplats kan ha positiva effekter på Gabrielssons lanthandel. Område 2 bedöms lämpligt för anläggningar eller verksamheter som kan verka positivt på friluftslivet och sysselsättningsmöjligheterna, exempelvis genom uppförande av kanothus och/eller cafébyggnad.

För Säven gäller MKN för vatten.

I område 1 består jordarten av berg och i område 2 av morän. Inget av de föreslagna LIS-områdena har en markbeskaffenhet som medför några risker för erosion. Inte heller risk för översvämningar. Med hänsyn tagen till risker för översvämningar placeras ny bebyggelse på tillräcklig höjd och avstånd från sjön.

Förslaget berör värdefulla odlingslandskap, riksintressen för naturmiljövård och kommunikation samt ”stora opåverkade områden” som Länsstyrelsen sammanställt på 1990-talet. Naturvärdesinventering kan krävas vid dispensprövning.

Kommunala planer/ befintlig bebyggelse

I det utpekade området finns befintlig bebyggelse i form av permanentboenden. Området berörs inte av några kommunala planer.

Tillgänglighet

Möjligheten att promenera längs sjön är begränsad, bland annat på grund av den jordbruksmark som ligger ända ner till strandkanten samt den täta blandskogen med hög undervegetation. Tillgängligheten till vattnet kommer inte förändras av en utbyggnad. Område 1 avgränsas från sjön av en befintlig väg. Därmed fastställs ingen fri passage. Område 2 ligger i strandkant.

Ekonomi

Detaljplaneläggning kan krävas vid utbyggnad av område 1 beroende på byggnationens omfattning och art. Tillfart till område 1 och 2 kan ske på befintliga vägar. En utbyggnad av område 1 kan kräva nya lokala vägar. Samråd kan krävas med ansvarig väghållare vid dispensprövning.

Gemensamma avloppslösningar föredras i första hand då byggnation sker vid sammanhållen bebyggelse. Vid övrig exploatering ska avloppsfrågan lösas enligt gällande regelverk.

Den totala områdesarean för område 1 är cirka 8,5 ha med plats för cirka 10 nya fastigheter. För område 2 är den totala områdesarean cirka 1,2 ha.

LIS-OMRÅDEN

- Bostäder
- Friluftsliv

INTRESSEN, lagskyddade

- Strandskydd 100 meter
- Strandskydd 200 meter
- Riksintresse för kommunikation

Riksintresse för naturmiljövård

R Fornlämning

INTRESSEN, natur

Stora opåverkade områden

INTRESSEN, övriga

Busshållplats

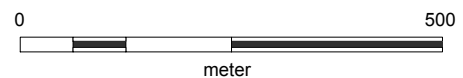
Skolskjuts

Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)

Tillägg till Översiktsplan 2006 för Vårgårda kommun

4.3 Delområden

4.3.4 Säven

4.3.5 Mörkabosjön

Beskrivning/karaktärisering

Mörkabosjön är 0,34 km² stor och belägen i södra delen av kommunen vid Skogsbygden, drygt 7 km från Närunga skola. Mörkabosjön är medelnäringsrik och kalkas regelbundet mot försurning. Sjön är en av de mindre utpekade sjöarna i LIS-planen. Från sjöns västra strand är det cirka 1 km till bygdens fotbollsplan som sköts av Skogsbygdens IF. Föreningen har 3 fotbollslag för flickor. Det finns också en skidsektion. 2 km sydväst ligger den mindre Uddabosjön med kommunal badplats.

I mitten av 1800-talet sänktes Mörkabosjön en meter, utloppet är muddrat och området kring det är dikat för betesmark. Bebyggelsen vid sjön är en blandning av fritidshus och permanentboende och lant- eller skogsbruksfastigheter. Mörkabosjön nås via väg 1779 som passerar Horla och som en bit söder om sjön ansluter till väg 1765. Vägen trafikeras av linjebussar, framförallt av skolskjutsar.

Växtligheten kring sjön består av blandskog samt hag- och åkerlappar. Landskapet uppfattas som mycket lantligt. Terrängen är relativt flack. Tillgängligheten vid sjön är överlag begränsad, det finns varken promenadstig eller allmän badplats. Sjön ligger i den del av kommunen som består av kuperad moränterräng.

Sjön är ett fiskevårdsområde och fisket är öppet för allmänheten genom fiskekort. Mörkabosjön är klassad som regionalt intressant för fritidsfisket på grund av gädd- och abborrbeståndet. Ön i östra delen av sjön ingår i ett fågelskyddsområde.

Landsbygdsutveckling

Mörkabosjön har bedömts som lämplig för LIS-utveckling utifrån kommunens kriterier och den aktivitet som finns i området. Det finns bland annat en aktiv fotbollsförening samt en allmänt mycket god sammanhållning i Skogsbygden. Sjön är därför lämplig för tillskott av permanentbostäder som kan bidra till exempelvis ett fortsatt underlag till Närunga skola och fotbollsföreningen. Närheten till Vårgårda (2 mil) och Alingsås (1,6 mil) tätorter bidrar till områdets attraktivitet för nya kommuninvånare.

LIS-/Landsbygdsutvecklingsområden

Ett nytt område (1) lämpligt för bostäder föreslås i sjöns västra ände. Se karta på sida 46 för utpekade område. Sjöns östra sida bör hållas fri från exploatering på grund av fågelskyddsområdet. Mycket grönska bör behållas vid en exploatering så att växter och djurs habitat ska förändras så lite som möjligt.

Jordarten i det utpekade området består av berg. Inget av de föreslagna områdena har en markbeskaffenhet som medför risker för erosion. Vissa delar av området är låga och tidvis vattensjuka. Vissa åtgärder kommer att krävas vid exploatering.

Förslaget berör ”stora opåverkade områden” som Länsstyrelsen sammanställt på 1990-talet.

Tillgänglighet

Tillgängligheten utmed sjön är överlag begränsad och det finns exempelvis ingen promenadstig. I område 1 ska en fri passage fastställas mellan strandlinje och hemfridszon. I den fria passagen får gemensamma bryggor och badplatser anläggas.

Kommunala planer/ befintlig bebyggelse

I det utpekade området finns befintlig bebyggelse i form av permanentboenden. Området berörs inte av några kommunala planer.

Ekonomi

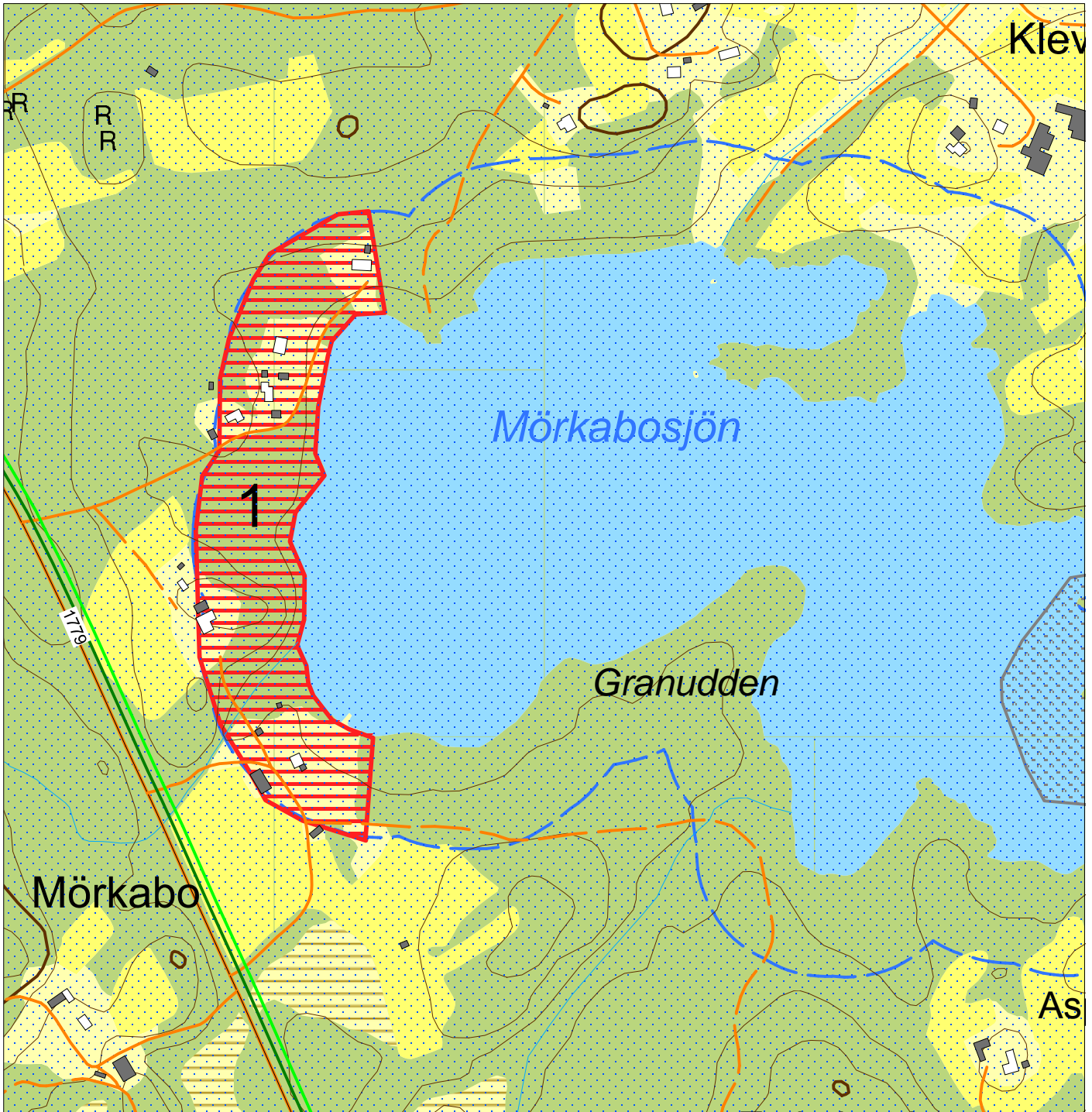
Detaljplaneläggning kan krävas vid utbyggnad av område 1 beroende på byggnationens omfattning och art.

Tillfart till området kan ske på befintliga vägar. En utbyggnad av området kan kräva nya lokala vägar. Samråd kan krävas med ansvarig väghållare vid dispensprövning.

Gemensamma avloppslösningar föredras i första hand då byggnation sker vid sammanhållen bebyggelse. Vid övrig exploatering ska avloppsfrågan lösas enligt gällande regelverk.

Total områdesarea för område 1 är cirka 6,5 ha med plats för cirka 6 nya hus.

LIS-OMRÅDEN

 Bostäder

INTRESSEN, lagskyddade

 Strandskydd 100 meter

R Fornlämning

INTRESSEN, natur

 Stora opåverkade områden

 Fågelskyddsområde

INTRESSEN, övriga

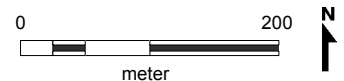
 Kollektivtrafiklinje

 Skolskjutslinje

Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)

Tillägg till Översiktsplan 2006 för Vårgårda kommun

4.3 Delområden
4.3.5 Mörkabosjön

4.3.6 Storsjön

Beskrivning/karaktärisering

Storsjön (i folkmun kallad Horlasjön) är cirka 0,25 km² stor och ligger i Horla, drygt 1 mil söder om Vårgårda och cirka 6 km från Hols skola. Sjön är näringsfattig och det finns två badplatser varav en är kommunal, med omklädningshytt, utedass och grillplats. Storsjön nås via väg 1779 vars sträckning går förbi bland annat Horla. Vägen trafikeras av skolskjutsar.

Området kring sjön upplevs som lättillgängligt. En stig som är enkel att följa ringlar runt sjön. Vid det befintliga missionsförsamlingshuset vid Storsjöstrand finns lekplats, bollplaner och i sjön ligger flertalet båtbygggor. Vid sjöns norra del har många av husen övergått från fritidsboenden till permanentbostäder. Bebyggelsen har en pittoreskt karaktär, särskilt i de södra delarna. Större delen av bebyggelsen här ligger i en slänt och fastigheterna har egna trappor mot sjön, tomterna är väl avgränsade med häckar och staket vilket ger en tydlig gräns mellan privat och allmän plats. Terrängen kring sjön är kuperad och består av blandskog med mestadels barrskog. Tack vare den låga undervegetationen och att grönskan är gles närmast vattnet går det få fina utblickar mot sjöns klara vatten och dess sandstränder.

Storsjön är en av de mindre utpekade sjöarna i LIS-planen. Trots storleken är Storsjön kommunens mest exploaterade och bebyggelsestrycket i området är relativt högt. Det i dagsläget exploaterade området ligger huvudsakligen utanför strandskyddet men har ändå viss påverkan på sjöns vattenkvalité. Fiskfaunan består av gädda, mört, abborre och eventuellt ål. Sjön är fiskevårdsområde och öppen för fiske genom fiskekort. Storlom häckar vid sjön. Området kring Horla domineras av grå gnejser och det finns stora grundvattenmagasin i Horlaåsen. Sjön ingår i ett riksintresse för naturmiljövård tillsammans med Sävåns sträckning. Väster om Storsjön ligger natura-2000 området Yxnås med för området en ovanligt rik flora och skyddat torplandskap. Yxnås är av riksintresse både för natur- och kulturmiljövården för sina värdens. Maderna mellan Kärtared och Horla är i länsstyrelsens våtmarksinventering klassade som särskilt värdefulla, klass 1, bland annat för sina geologiska kvaliteter och tilltalande landskapsbild. Maderna översvämmas regelbundet av Sävåns.

Landsbygdsutveckling

Storsjön har bedömts som lämplig för LIS-utveckling utifrån kommunens kriterier samt utifrån den omfattande befintliga bebyggelsen och bebyggelsestrycket i Horlaområdet. Avståndet till Vårgårda är 1,3 mil och till Alingsås 1,7 mil. Service och idrott finns inte i Horla i dagsläget utan för detta krävs resor till exempelvis nämnda tätorter. En komplettering av permanentbostäder kan bidra till tillgång till exempelvis kollektivtrafik och gatubelysning. Även en förstärkning av elevunderlaget för Hols skola kan bli möjlig vid en ökad bebyggelse.

LIS-/Landsbygdsutvecklingsområden

Vid Storsjön finns befintlig bebyggelse och LIS-kompletteringar till denna föreslås i väster och öster. Tre nya områden (1a, 1b, 1c) lämpliga för

bostäder föreslås i sjöns västra (1a) och östra (1b, 1c) del samt ett område (2) lämpligt för anläggningar eller verksamheter föreslås i öster. Se karta på sida 49 för utpekade områden. Endast inom område 1c finns befintlig bebyggelse i form av fritidshus. Inom detta kan omvandling till permanentboende möjliggöras. Områden 1a och 1b är ännu oexploaterade.

Missionsförsamlingshuset, lekplatsen, fotbollsplanerna och den kommunala badplatsen ingår i område 2. Områdets karaktär som mötesplats ska bevaras. Området bör även i fortsättningen kännas allmänt tillgängligt och välkomnande. Storsjön berörs av riksintresse för naturmiljövård.

Jordarten i område 1a består av berg och i område 1b, 1c och 2 av isälvsediment. Därmed kan krav på geotekniska utredning krävas vid dispensprövning i områdena 1b och 1c. Noggranna bedömningar avseende risker för höga vattenflöden måste göras inför en eventuell planläggning/byggnation inom områden 1b och 2. Åtgärder kan komma att krävas, beroende på vilka anläggningar som kan komma att uppföras.

Naturvärdesinventering kan krävas vid dispensprövning.

Kommunala planer/ befintlig bebyggelse

I ett av de utpekade områdena finns befintlig bebyggelse i form av fritidsboenden. I princip all bebyggelse kring sjön regleras genom fyra kommunala planer. Tre är områdesbestämmelser vars syfte är att säkerställa området för fritidshusbebyggelse. Den fjärde är en detaljplan från tidigt 1980-tal. Planen är en revidering av en byggnadsplan från 1960-talet som fastställde området för fritidsbebyggelse. En planändring gjordes 1983 efter att fastighetsägarna olovligt byggt ut sina fritidshus. Nuvarande gällande plan tillåter bostäder med begränsade möjligheter för utbyggnad.

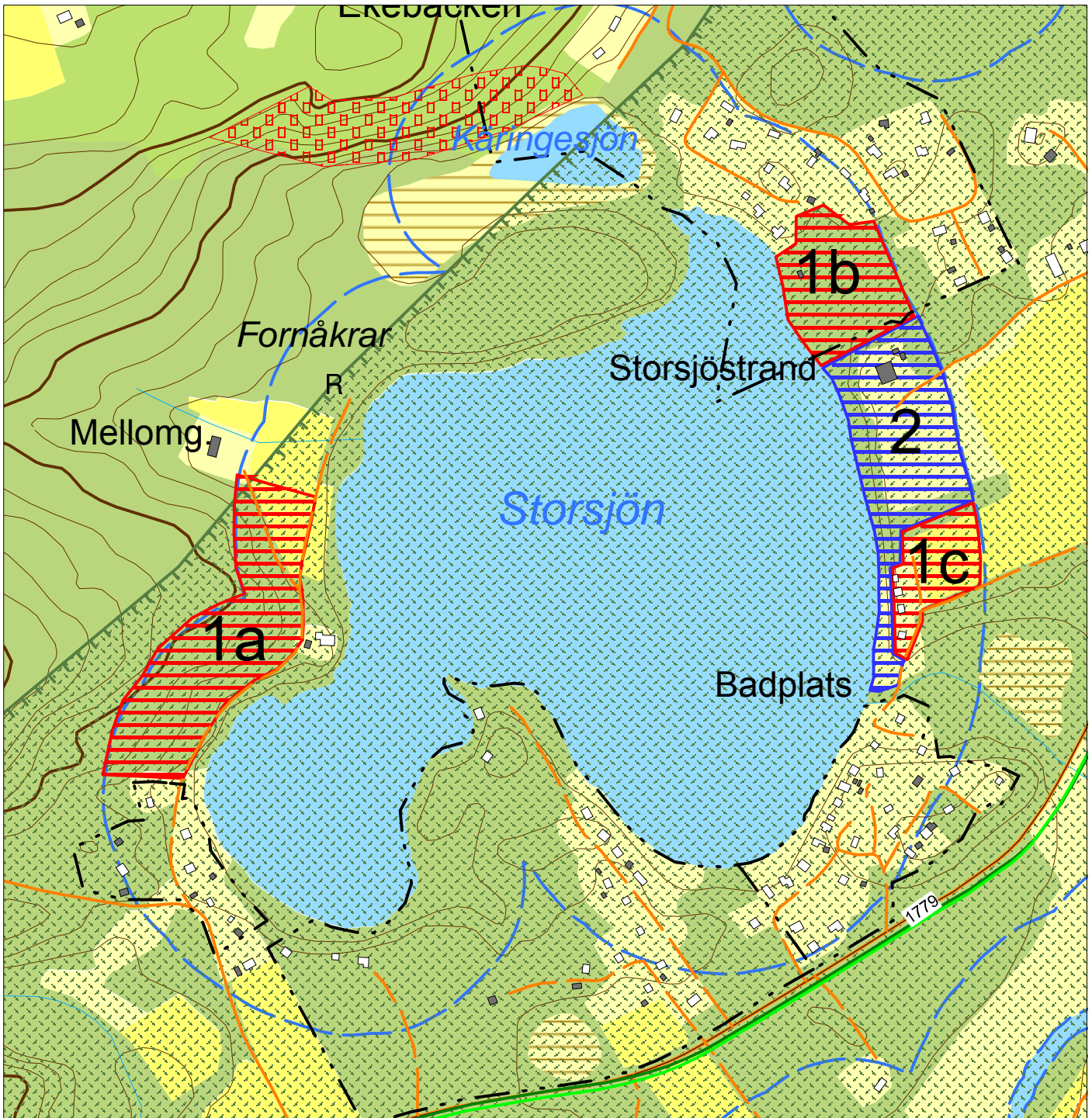
Tillgänglighet

Tillgängligheten kring sjön är god. För område 1a finns en naturlig fri passage mellan vägen och området. I område 1b ska en fri passage fastställas mellan strandlinje och hemfridszon. I den fria passagen får gemensamma bryggor och badplatser anläggas. Område 1c gränsar till område 2 som ligger i strandkant.

Ekonomi

Detaljplaneläggning kan krävas vid utbyggnad av område 1 beroende på byggnationens omfattning och art. Tillfart till område 1c och 2 kan ske på befintliga vägar. För utbyggnad i område 1a och 1b krävs nya tillfartsvägar. En utbyggnad i område 1a, 1b och 1c kan kräva nya lokala vägar. Samråd kan krävas med ansvarig väghållare vid dispensprövning. Gemensamma avloppslösningar föredras i första hand då byggnation sker vid sammanhållen bebyggelse. Vid övrig exploatering ska avloppsfrågan lösas enligt gällande regelverk.

Total områdesarea för område 1a är cirka 3 ha med plats för cirka 10 nya hus. Områdesarean för 1b är cirka 1,1 ha med plats för cirka 4 nya hus. Område 1c uppgår till cirka 0,8 ha med plats för cirka 3 nya hus. Framtida planering kan komma att inbegripa vidare bebyggelse upp mot väg 1779. Total områdesarea för område 2 är cirka 2 ha.

LIS-OMRÅDEN

- Bostäder
- Friluftsliv

INTRESSEN, lagskyddade

- Strandskydd 100 meter
- Plangräns
- Riksintresse för naturmiljövård
- R** Fornlämning

INTRESSEN, natur

- Nyckelbiotop

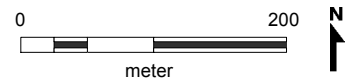
INTRESSEN, övriga

- Kollektivtrafiklinje
- Skolskjutlinje

Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)

Tillägg till Översiktsplan 2006 för Vårgårda kommun

4.3 Delområden
4.3.6 Storsjön

Badbrygga, Mörkabosjön

Vy från Storsjöstrand

4.3.7 Säveån Finnatorp

Flodpärlmussla

Säveån sträcker sig från Säven och via Mjörn i Alingsås, Sävelången i Floda mynnar den slutligen i Göta Älv vid Göteborgs hamn. Genom sin slingrande resa genom landskapet passerar den 11 kommuner. Ån tillhör Göta älvs avrinningsområde och avvattnar ett mycket stort område. Kyllingsån mynnar ut i Säveån och de båda fungerar tillsammans som recipienter till Vårgårdas reningsverk. Säveån

svämjar regelbundet över och madmarker är vanliga, bland annat vid Kärtared. Stora delar av åns sträckning i kommunen är av riksintresse för naturmiljövård. I Säveån finns en mängd olika vattenlevande arter och en stor biologisk mångfald med fåglar såväl som fiskar och andra vattendjur. Kungsfiskare, forsärla, strömstare och storskrak förekommer och i ån lever den unika ”Säveålxaxen”. Ån är också betydelsefull för andra fiskarter som öring, havsnejonöga, asp, ål, stensimpa och det finns flodpärlmusslor. Musslan har förmågan att skapa pärlor, därav namnet. Pärlfiske är numera förbjudet och musslan är fridlyst. För att fiskarterna ska trivas i ån är det viktigt att grönska och nedfallna träd bevaras. Vattenkvaliteten påverkas av den jordbruksmark som finns kring ån. Främst fosfor kan ge övergödningssproblem. Den vanliga typen av grå och röda gnejser finns i området. Vid Siene, Algutstorp och Vårgårda finns områden med finsediment och isälvsavlagringar. Berg i dagen förekommer sparsamt.

Beskrivning/karaktärisering

Den del av åns sträckning vid Finnatorp präglas av skogsmark, öppna marker och i den norra delen jordbruksmark. Området är i liten omfattning påverkat av bebyggelse. På åns östra strand ligger ett verksamhetsområde i form av ett sågverk. Landskapet är tilltalande med inslag av fornåkrar samt andra fornlämningar och floran och faunan är intressant. Genom området går en enskild väg som leder till väg 1779. Väg 1779 passerar Horla sydväst om området och väg 1781 passerar norr om området. Från väg 1779 finns möjligheter att skapa en tillfartsväg till områdena. Närmsta kollektivtrafik passerar Horla.

I utpekat område består jordarten av isälvsediment. Därmed kan krav på geoteknisk utredning krävas vid dispensprövning.

Denna del av Säveåns sträckning finns inom ”stora opåverkade områden” som Länsstyrelsen sammanställt på 1990-talet.

Landsbygdsutveckling

Säveån Finnatorp har bedömts som lämplig för LIS-utveckling utifrån kommunens kriterier. Avståndet till Vårgårda är lite drygt 1 mil och till Alingsås cirka 1,6 mil. Avståndet till Hols skola är cirka 5,5 km, via väg

1781 till E20. Närmsta samlad bebyggelse finns i Horla 1 km söderut. I Horla finns ingen service eller tillgång till exempelvis sportaktiviteter utan för detta krävs resor till ovan nämnda tätorter. En komplettering av permanentbostäder i området kan leda till att landsbygden även i fortsättningen behålls levande samt att underlaget till Hols skola stärks.

LIS-/Landsbygdsutvecklingsområden

Ett nytt område (1) lämpligt för friluftslivet föreslås längs ån i syd-nordlig riktning. Se karta på sida 57 för utpekade område. Område 1 är lämpligt för exempelvis rastplatser och övernattningsplatser för kanotister och vandrare.

Bryggor och mindre broar över vattnet får uppföras. Omgivningen får inte påverkas negativt av en LIS-etablering och ska fortsatt upplevas som allmänt med en god tillgänglighet. Nedfallna träd skall om möjligt få ligga kvar inom område 1 för att bevara områdets karaktär samt åns habitat både för vatten- och landlevande djur.

Jordarten i området består av isälvsediment. Därmed kan krav på geotekniska utredning krävas vid bygglovsprövning. Vissa delar av det föreslagna området är tidvis vattensjuka. Åtgärder kommer att krävas, beroende på vilka anläggningar som kan komma att uppföras.

Förslaget berör riksintresse för naturmiljövärden, ”stora opåverkade områden” som Länsstyrelsen pekade ut på 1990-talet samt värdefulla odlingslandskap.

Naturvärdesinventering kan krävas vid dispensprövning.

Kommunala planer/ befintlig bebyggelse

I anslutning till det utpekade området finns bebyggelse i form av permanentboende. Området berörs inte av några kommunala planer.

Tillgänglighet

Tillgängligheten utmed denna delen av ån är begränsad. Det finns ingen badplats eller annan allmän anläggning i området. Grusvägen som går genom området är lämplig att cykla på.

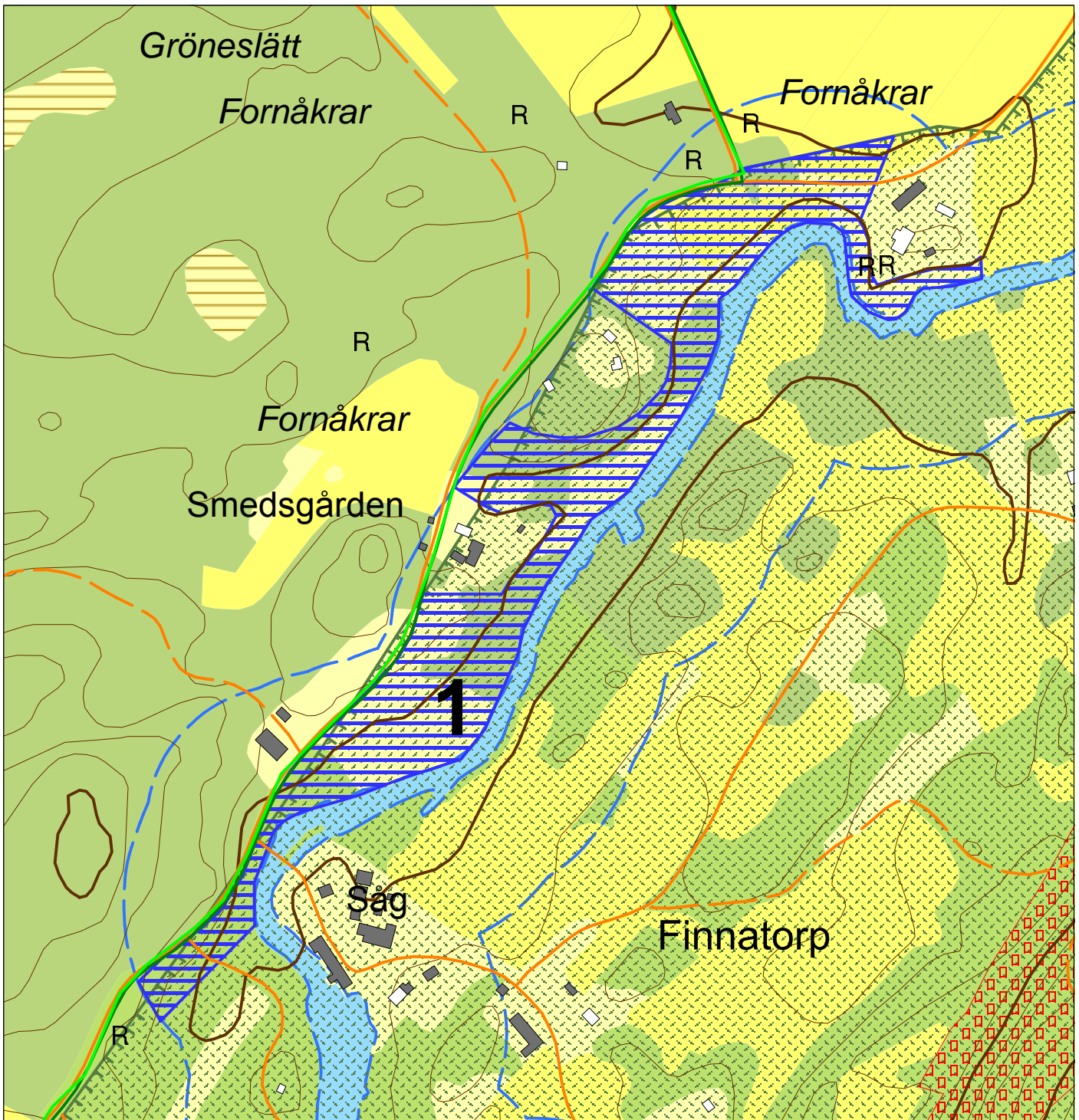
Ekonomi

Tillfart till område 1 kan ske på befintliga vägar. Samråd kan krävas med ansvarig väghållare vid dispensprövning.

Vid anläggande av avloppsanläggning ska detta lösas enligt gällande regelverk.

Den totala områdesarean för område 1 uppgår till cirka 5 ha

LIS-OMRÅDEN

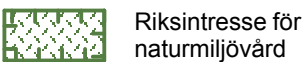

Friluftsliv

INTRESSEN, lagskyddade

Strandskydd 100 meter

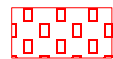
Riksintresse för naturmiljövård

R Fornlämning

INTRESSEN, natur

Stora opåverkade områden

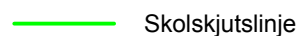

Nyckelbiotop

INTRESSEN, övriga

Kollektivtrafiklinje

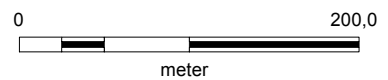
Skolskjutslinje

Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)

Tillägg till Översiktsplan 2006 för Vårgårda kommun

4.3 Delområden

4.3.7 Säveån Finnatorp

Enligt bestämmelser i miljöbalken och i plan- och bygglagen ska en miljöbedömningsprocess samt en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) upprättas för vissa planer, bland annat för översiktsplaner. Syftet med att upprätta en MKB är att identifiera och beskriva de indirekta och direkta effekter som en planerad verksamhet eller åtgärd kan medföra. Vidare är syftet att göra en samlad bedömning av dess effekter på människors hälsa och miljön och visa om det finns risk för att genomförandet av planernas förslag kan antas innebära betydande miljöpåverkan.

5.1 Process

Miljöbedömningens första steg består i att avgränsa innehållet till de faktorer som kan leda till betydande miljöpåverkan. Avgränsningen görs inte en gång utan ska vara en löpande process. De synpunkter som framkom under utställningen från bland annat Länsstyrelsen har beaktats och i möjligaste mån arbetats in i MKB.

MKB:n kommer inte att antas utan endast fungera som beslutsunderlag vid antagande av planen. Dock ska den betydande miljöpåverkan som planen medför redovisas och följas upp.

5.2 Miljökonsekvensbeskrivning

5.2.1 Avgränsning

MKB:n har avgränsats till att beskriva:

- Intressen som kräver samordning med LIS;
  - Riksintressen
  - Övriga intressen;
    - Fornlämningar,
    - Vatten och avlopp,
    - Våtmarker.
- Natur- och kulturmiljö;
  - Landskapsbild,
  - Stora opåverkade områden,
  - Friluftsliv och rekreation.
- Påverkan på fåglar, fiskar och andra djur
- Konsekvenser av utbyggnad av vägar och ökad trafik
- Sociala konsekvenser.

MKB:n innehåller även en beskrivning av ett nollalternativ samt en avvägning mot nationella och lokala miljömål samt miljökvalitetsnormer för vatten.

5.2.2 Miljömål

De 16 nationella miljömålen är upprättade för att uppnå en miljömässigt hållbar utveckling på längre sikt. Miljömålen, som antogs av riksdagen 1999, bör eftersträvas och tas hänsyn till inom planering och exploatering av nya områden. Länsstyrelsen i Västra Götaland antog regionala miljömål under 2003. Dessa reviderades under 2007/08.

De miljömål som bedöms vara relevanta för detta tematiska tillägg till gällande översiktsplan och som främst bedöms påverkas av ny bebyggelse eller verksamheter i strandnära läge presenteras nedan.

Begränsad klimatpåverkan

”Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig.

Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras.

Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås.”

Genom att koncentrera bebyggelsen till redan befintlig bebyggelse och småorter kan transportbehovet minska istället för att bebyggelsen sprids över hela kommunen, en spridning leder till ett större bilberoende.

Landsbygden är dessvärre inte prioriterad för kollektivtrafik men med ett ökat befolkningsunderlag finns förhoppningen att detta kommer att ändras. Den fria zonen i samtliga utpekade områden för bostäder kommer att bidra till att den biologiska mångfalden bevaras och att strandskyddets syften fortsatt uppfylls. .

Ett rikt odlingslandskap

”Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks. ”

Av Vårgårdas totala areal uppgår 18,5% av jordbruksmark och år 2008 var 760 ha jordbruksmark KRAV-godkänd. Kommunen är inte en utpräglad jordbrukskommun utan jordbruket är förhållandevis småskaligt i de utpekade områdena vilket ger ett ålderdomligt och karaktäristiskt intryck. Denna karaktär bör skyddas och hänsyn skall i möjligaste mån tas till de lantbruksvärden som finns.

En utbyggnad av LIS-planen kan förändra karaktären av de områden med denna typ av jordbruk om exploatering inte sker varsamt.

Frisk luft

”Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur växter och kulturvärden inte skadas.”

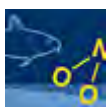
Mer bebyggelse på landsbygden kan vara incitament till ett utökat kollektivtrafikunderlag. Nya byggnader är mer energisnåla än befintliga vilket innebär att även förnybara bränslen för el och uppvärmning kan användas vilket i förlängningen leder till minskade utsläpp av växthusgaser. Uppvärmning med ved är en orsak till lokala problem och i nya hus används ved generellt endast till vedspisar som har en annan funktion än till enbart uppvärmning.

Bara naturlig försurning

”De försurande effekterna av nedfall och markanvändning ska underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen ska inte heller öka korrosionshastigheten i markförlagda tekniska material, vattenledningssystem, arkeologiska föremål och hällristningar.

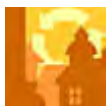
En utbyggnad av bostäder i kommunen kommer att leda till en ökad trafikmängd och ökad energianvändning i form av uppvärmning. De två bidrar i dagsläget (enligt ÖP -06) till ungefär hälften var av de koldioxidutsläpp som uppstår i kommunen, men industrierna bidrar till stor del av energianvändningen och den delen kommer att förbli oförändrad. Lämpliga skyddsavstånd till fornlämningar har getts och därmed kommer den påverkan utifrån som de utsätts för inte att förändras nämnvärt.

Ingen övergödning

”Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.”

De sjöar som ligger i jordbruksområden löper risk för övergödning. Fosfor är det största problemet för sjöar och vattendrag i kommunen. Fosfor kommer från bland annat jorderosion från jordbruk och enskilda avlopp. En ökad kontroll av avloppslösningarna och krav på gemensamhetsanläggningar i de sjönära områdena kan leda till förminskade fosforutsläpp. Den övergödning som kommer från de areella näringarna kommer att vara oförändrad. I takt med klimatförändringarna kan även jorderosionen från de areella näringarna komma att öka i och med ökade regn och översvämningar som eroderar jorden.

God bebyggd miljö

”Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.”

Genom planeringsunderlag kan den bebyggda miljön i kommunen koncentreras till de områden där det är lämpligt att bygga ut och på så sätt minska negativ påverkan på områden som är värdefulla och/eller relativt orörda.

Levande sjöar och vattendrag

”Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.”

För att uppnå detta mål krävs att vissa sjöar kalkas för att värna om den

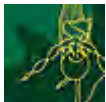
ekologiska statusen och vattenlevande djurs levnadsvillkor. De djur som är landlevande kommer att skyddas genom den fria zonen och friluftslivet kommer fortfarande att finnas och i vissa fall ökas med hjälp av den fria zonen. I den fria zonen kommer endast gemensamma bryggor att tillåtas vilket minskar antalet bryggor och därmed minskar påverkan både på land och i vatten för den flora och fauna som finns.

Levande skogar

”Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.”

Skogsmarksarealen i Vårgårda kommun uppgår till cirka 23 200 ha, strax över 50% av kommunens totala areal. Lövskogar i Klass 1⁶ enligt Länsstyrelsens inventering finns i Siene, Sällershög, Mångsholm och Landa. I Vårgårda kommun skall en uthållig biologisk produktion samtidigt som den biologiska mångfalden samt kulturmiljövärden och natur- och friluftsentressen värnas.

Ett rikt växt- och djurliv

”Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.”

Strandskyddets syften är tydliga vad gäller att inte göra någon större inverkan på växt- och djurliv samt allmänhetens tillgång till stränder. I samband med att ett område för landsbygdsutveckling i strandnära utpekade skall det, i efterföljande planering fastställas en fri zon på 30–50 meter beroende på område. Den fria zonen skall finnas mellan hemfridszonen strandlinjen. Den fria zonen bidrar att goda livsvillkor för växt- och djurlivet kan bevaras och att negativ inverkan på dessa minskar.

5.2.3 Markens lämplighet enligt 3 kap. MB

1§: "Mark- och vattenområden skall användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde skall ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning." 2§: "Stora mark- och vattenområden som inte alls eller endast obetydligt är påverkade av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt påverka områdenas karaktär."

Ur ett hushållningsperspektiv är det väsentligt att värdefulla mark- och vattenresurser, bland annat jord- och skogsbruk, utnyttjas på ett långsiktigt sätt. De stränder som kan komma ifråga för upphävande av strandskydd ska vara lämpliga och inte negativt påverka, ur ekologisk synpunkt, känsliga

områden. Den fria zonen är ett verktyg i att nyttja marken på ett hållbart sätt. Den fria zonen är också ett skydd i framtiden för klimatförändringar.

5.3. Intressen som kräver samordning med LIS

5.3.1 Riksintressen enligt 3, 4 kap. MB

I kommunen finns 6 områden för riksintresse för naturmiljö och 7 Natura 2000-områden (där två av områdena för riksintresse ingår) vilka innehar samma status som riksintressen.

För riksintresse för kulturmiljövården finns 8 områden och 5 områden som innefattas av riksintresse för naturmiljövård. Påverkan på dessa miljöer generellt sett beskrivs under avsnitt 3.1.1 "Riksintressen" och för varje enskild sjö. Vid val av lämpliga LIS-områden har hänsyn tagits till riksintresse för natur- och kulturmiljövården. Både riksintressen för natur- och kulturmiljöer berörs dock vid vissa utpekade områden. Dessa områden är redan i anspråktaga och påverkade av mänsklig aktivitet vilket gör att riksintressenas värden inte kommer att förvanskas.

I kommunen finns även vägar av riksintresse i form av Västra stambanan, E20s nuvarande och framtida sträckning samt Rv42 som är en viktig led för farligt gods. Inga av de utpekade områdena berör Västra stambanan eller E20s nuvarande eller framtida sträckning däremot finns två utpekade områden i närheten av Rv42. Bedömningen har dock gjorts att Rv42 inte kommer att påverkas negativt av en LIS-utbyggnad.

5.3.2 Mellankommunala frågor

Säven och Sävån är de två av de utpekade områdena som innehar mellankommunalt intresse baserat på deras sträckning och läge. Vad gäller utbyggnad av LIS-områden för de båda bedöms detta inte innebära några konsekvenser för närliggande kommuner.

Säven

5.4. Övriga intressen

5.4.1 Fornlämningar

Kommunens fornlämningar beskrivs under avsnitt 3.1.2 ”Fornlämningar”. Vårgårda kommun är, som där nämns, fornlämningsrikt och i samband med större exploateringar inom utpekade LIS-områden kommer att ställas krav för arkeologisk utredningar i efterföljande planering. Syftet med detta är att utreda förekomsten av ännu icke dokumenterade fornlämningar och kulturminnen. Den generella bedömningen är dock att det ofta går att undvika påverkan på lämningarna och kulturmiljöer. Generellt gäller att vid all exploatering som berör fornlämningar krävs tillstånd från länsstyrelsen i enlighet med kulturminneslagen. Tillståndsplikt kan även fordras vid annan kulturmiljö, varför samråd med länsstyrelsen alltid ska utföras.

5.4.2 Vatten och avlopp

Vårgårda kommun baserar allt dricksvatten på grundvatten oberoende om det gäller fastighetsägares egna brunnar eller det kommunala vattnet. En LIS-utbyggnad bedöms inte påverka vattenkvaliteten på dricksvattnet i kommunen.

Större delen av alla avlopp på landsbygden i kommunen är enskilda. För utbyggnad i de utpekade områdena ska kommunen framhålla vikten av driftsäkra gemensamhetsanläggningar då det på större delen av landsbygden inte finns kommunalt VA. Samtliga enskilda avlopp i kommunen skall hålla standard efter gällande lagstiftning. Detta gäller befintliga avlopp likväl som för nya exploateringar.

5.4.2.1 Våtmarker

Våtmarker är viktiga för landskapet och de innehar höga naturmiljövärden. De våtmarker som ligger i närheten av de utpekade områdena bedöms inte falla under en betydande landskaps- eller miljöpåverkan.

Markavvattning är förbjudet i hela Västra Götalands län och om detta blir aktuellt skall dispens sökas enligt gällande lagstiftning.

5.4.3 Natur- och kulturmiljö

Landskapets förutsättningar i allmänhet beskrivs under avsnitt 2 ”Landskap”. Landskapsanalysen visar att Vårgårdas landskap är komplext och varierat beroende på var i kommunen man befinner sig. Det gör att de utpekade LIS-områdena har olika förutsättningar vilket innebär att en utbyggnad ger olika konsekvenser i de olika områdena.

Vid utpekandet av de föreslagna LIS-områdena har hänsyn tagits till de natur- och landskapsvärden som finns. För utpekande av områdena har speciellt stor hänsyn tagits till:

- Nyckelbiotoper
- Naturresevat och Natura-2000 områden

Hänsyn har tagits till länsstyrelsens inventeringar angående våtmarker,

lövskog, ängs- och hagmarker, värdefulla odlingslandskap samt de stora opåverkade områden som finns i kommunen när detta har bedömts nödvändigt.

För natur- och kulturmiljö gäller att utredningar huruvida eventuell exploatering kan vara förenlig med platsens specifika förutsättningar bör genomföras. För samtliga utpekade områden för bostäder gäller att grönska, siktlinjer och känslan att området närmast strandkanten skall upplevas som allmän ska bevaras. Detta har gjorts genom att en fri zon skall upprättas på 30 – 50 meter för de områden som är aktuella för bostadsbebyggelse, mellan utbyggnadsområdet och strandkanten. Denna fria zon är mindre, alternativt borttagen i de områden där byggnation inte får ske utan området ska enbart fungera som områden för friluftslivet. För de områden som är utpekade för fortsatt användning och/eller utveckling av badplatser finns ingen fri zon.

Generellt bedöms den största påverkan på både landskapsbilden och naturmiljön ske vid anläggande och förbättring av vägar samt uppförandet av nya byggnader.

5.4.3.1 Stora opåverkade områden

Avsnittet 3.2 ”Övriga intressen - stora opåverkade områden” sammanfattar avsikten med skyddet av dessa områden. LIS-områden vid Mörkabosjön, Säven och Ornungasjön är utpekade inom stora opåverkade områden.

En LIS-utveckling i de utpekade områdena med en begränsad tillåten bebyggelse bedöms inte ge en irreversibel negativ påverkan på området. Därmed bedöms de utpekade områdena som lämpliga för landsbygdsutveckling trots lokalisering inom dessa områden.

5.4.3.2 Friluftsliv och rekreation

I Vårgårda finns goda möjligheter att röra sig fritt i naturen och uppleva bland annat tystnaden och orördheten. De områden som har pekats ut ligger i närheten av redan exploaterade områden, även om detta i vissa fall rör sig om ett mindre antal hus. Därför har bedömningen gjorts att den orörda natur, som i vissa fall är otillgänglig, inte kommer att påverkas negativt av en utbyggnad.

Det finns sex väl underhållna vandringsleder och vackra naturreservat att ströva i. De utpekade LIS-områdena kommer inte att inskränka på några av de värden för friluftsliv och rekreation som finns i kommunen utan kan påverka dem positivt genom de utpekade områdena för friluftsliv. Den fria zonen på 30-50 meter kommer också att fortsätta att uppfylla strandskyddets syften, bland annat att säkerställa allmänhetens tillgång till sjöar och vattendrag.

5.4.4 Fåglar, fiskar och andra djur

I områdena kring sjöarna i kommunen finns ett stort antal fåglar som fiskar och häckar. Det finns ett fågeltorn vid Ornungasjön och ett fågelskyddsområde i Mörkabosjön. Fågellivet har vid samtliga sjöar genom tiden successivt minskat. Det kan finnas incitament att begränsa besökandet på Vadö i Ornungasjön av denna anledning. En utbyggnad av LIS-områdena kan komma att påverka fågelbeståndet och då speciellt vid Mörkabosjön där fågelskyddsområdet finns, mycket på grund av sjöns lilla storlek vilket gör att byggnation kan bli påtaglig för fåglarna.

Fåglar kan störas av både ljud och synintryck och kanske också reagera på markvibrationer. Intrycken uppfattas av fåglarna som en plötslig fara och de blir vaksamma, flyr, kan trampa sönder sina ägg eller lämna ägg och ungar obevakade. Fåglar reagerar mer på människor på ett längre avstånd än vad de gör på ett fordon på ett kortare avstånd. Om en störning blir kontinuerlig blir fåglar inte skrämde men de kan få problem att uppfatta sin omvärld. Fåglar kan också vänja sig, eller helt undvika det område som de anser vara stört. En ständigt ljudmatta försvårar fåglarnas kommunikation sinsemellan. Olika arter är olika känsliga för störningar, men generellt flyr fåglar när de uppfattar människor på 500–1000 meters avstånd.

Ett utökat båtliv påverkar främst sjöfåglar. Kanoter och andra grunt gående farkoster påverkar också de fåglar som håller till i grundare vatten som exempelvis hägrar. Snabba och stora båtar stör generellt mer än små långsamma. Ingen av de utpekade sjöarna är av den storlek att det finns incitament till att skaffa en så pass stor och snabb båt.

Vad gäller friluftslivet så kan all mänsklig aktivitet påverka fåglar och de reagerar generellt mer på fotgängare än på fordon. Även människans trogne vän hunden stör fåglar. Fåglar kan vara mer känsliga för mänsklig aktivitet på stranden än ute i vattnet. Större delen av allt friluftsliv är kopplat till stränderna snarare än själva vattnet. En störning måste ha signifikanta konsekvenser på populationsnivån för att vara relevant i ett naturvårdsperspektiv. Signifikanta konsekvenser kan vara en minskande populationstäthet, eller att dödligheten överskrider reproduktionen (en så kallad sink) vilket gör att populationen endast upprätthålls genom omgivningens invandring.

Många av de utpekade sjöarna är fiskevårdsområde och en del av dem tilldrar sig mer uppmärksamhet som fiskesjöar snarare än badsjöar. De hinder som finns i sjöar och Sävån idag är av den karaktär att de inte kommer att ändras om en utbyggnad sker och sannolikheten att det blir ett mer utbrett fiske i sjöarna är liten. Ljud påverkar inte bara landlevande djur utan också fiskar och därmed kan ett ökat båtliv påverka fisken negativt.

Även landlevande djur, stora som små, störs av mänsklig aktivitet. Störningarna kan ha omfattande ekologiska, beteendemässiga och fysiologiska effekter på djur. För tamdjur som nöt, får, häst och gris har det visats att störningar kan leda till stress som leder till minskad tid för bete eller försämrade reproduktion. Påverkan av mänsklig aktivitet på vilda djur beror på artens ekologiska roll, alltså beroende på var arten står i näringskedjan. Toppredatorer är ofta mycket känsliga för mänskliga störningar. Bytesdjur brukar fly vid mänsklig aktivitet medan större djur försöker att gömma sig. Mellanstora djur som grävling och räv gynnas av

mänsklig aktivitet, mycket på grund av avsaknaden av toppredatorer. När djur utsätts för långvarig och/eller upprepad störning av människor kan detta tillslut leda till att djuren eller djuret vänjer sig vid störningen. En tillvänjning (habituering) gäller särskilt när aktiviteten är förutsägbar i både tid och rum, detta märks vid tättrafikerade vägar eller när fotgängare går på stigar. Tamdjur har förmågan att vänja sig vid störningar om de lär sig att störningen inte efterföljs av fara.

Små djur, exempelvis insekter som lever i strandkanten eller i närheten av denna påverkas likt alla andra djur. Dessa djurs habitat är mindre än de större djurens vilket gör att dess liv är koncentrerat till en specifik plats.

5.4.4.1 Samlad bedömning

De områden som är utpekade som LIS-områden är redan utsatta för mänsklig aktivitet vilket innebär:

- Fågellivet vid sjöarna är i dagsläget påverkat av människor. Fåglar uppfattar människor på 500–1000 meters avstånd. Den befintliga bebyggelsen påverkar således fåglarna i dagsläget. En begränsad utbyggnad bedöms därmed inte innebära en sådan negativ påverkan att den bör avstås.
- För fisken i sjöarna är situationen likt fåglarnas. Bedömningen har gjorts att den mänskliga aktiviteten, och då specifikt vid de sjöar som tilldrar sig mycket fiskeaktivitet, inte kommer att förändras avsevärt. Fiskens habitat bedöms inte heller förändras.
- Vad gäller landlevande djur har bedömningen gjorts att tack vare den fria zonen kommer strandskyddets syften fortsatt att uppfyllas. Djurens habitat kommer därmed bevaras och ingen betydande påverkan kommer att ske.

5.4.5 Trafik

Vägarnas beskaffenhet och utformning är en avgörande faktor för hur väl lämpat ett område är för framtida exploatering, inte minst ur miljöhänsende. Om ett område är helt nytt och ligger avskilt från större vägar riskerar den negativa miljöpåverkan att bli mer omfattande. Utbyggnad av vägnätet kommer att innebära en viss miljöpåverkan och då speciellt i anläggningsfasen. Även ökad trafikmängd kommer att ge en påverkan på miljön.

Nya områden planeras ligga i nära anslutning till befintliga vägar och bör om möjligt ha anknytning till det allmänna kommunikationsnätet. Nybyggnad och utbyggnad av längre vägsträckor bör minimeras i mesta möjliga mån. I samband med inventeringarna har en bedömning gjorts av det befintliga vägnätet och hur väl det stöttar de föreslagna LIS-utbyggnaderna.

5.5 Planförslag

5.5.1 Sociala och ekonomiska konsekvenser

En utbyggnad enligt planförslaget kan leda till positiva sociala konsekvenser, speciellt i de områden som pekats ut för för friluftslivet. Om stränderna blir mer tillgängliga ges möjlighet att uppleva de områden som innan varit svårtillgängliga för allmänheten. Andra positiva sociala konsekvenser kan vara att skolor, lanthandlar och kollektivtrafik får ökat underlag vilket gör att dessa kan finnas kvar på landsbygden och därmed bidra till en levande landsbygd.

Vid en full utbyggnad av LIS-områdena kan kommunens medborgarantal öka vilket innebär många ekonomiska fördelar i form av bland annat skatteintäkter för kommunen och i förlängningen kan kommunens vision uppfyllas.

5.5.2 Nollalternativet

Med nollalternativet avses att ingen exploatering, vare sig för bostads- eller friluftssändamål sker inom strandskyddat område. Detta skulle innebära att Vårgårda kommun fortsatt behandlar samtliga inkomna ärenden inom strandskyddat område under gällande dispenslagar trots den lättnad som numera finns i lagen.

För djur- och växtliv skulle detta vara positivt men ur ett landsbygdsutvecklande syfte negativt. Nollalternativet kan innebära att den service som finns på landsbygden i form av bland annat lanthandlar, kollektivtrafik och skolor kan komma att förlora underlag och i förlängningen behöva stängas. Vidare skulle nollalternativet inte innebära att kommunen når visionsmålet med 12 500 kommunmedborgare år 2018. Vad gäller landskapsbilden och naturen, som på vissa ställen vid de utpekade sjöarna är oexploaterad, eller endast lite exploaterad skulle nollalternativet inte innebära någon förändring vilket kan vara både positivt och negativt.

5.5.3 Föreslaget utbyggnadsalternativ

Det miljöbedömda alternativet innebär en utbyggnad av bostäder för bebyggelse samt områden som gynnar friluftslivet i enlighet med denna LIS-plan och de prövningar gällande lagstiftning kräver.

Planförslaget föreslår utbyggnad vid 6 sjöar och 1 sträckning vid Sävån i kommunen. De sjöar och åsträckor som bedömts vara olämpliga för utbyggnad och exploatering tas inte upp i planförslaget.

5.6 Miljökonsekvenser av föreslagen LIS-utbyggnad

Nedan följer en övergripande bedömning av påverkan som föreslagen LIS-utbyggnad kan ha för olika värden och intressen. I sammanställningen jämförs förslaget med nollalternativet och valt alternativ.

5.6.2 Specifik bedömning av enskilda LIS-områden

5.6.2.1 Lången

Miljömål

Anläggandet av vägar, byggandet av nya byggnader och ökad energianvändning innebär viss påverkan på miljömålen. Bedömningen har gjorts att en varsam utbyggnad vid Lången kommer inte att påverka området eller den befintliga skogen negativt.

Riksintressen

Området berörs inte av några riksintressen.

Vatten och avlopp

En ökad bebyggelse i området kan innebära att befintliga enskilda avlopp omvandlas till gemensamhetsanläggningar vilket skulle innebära en förminskad negativ påverkan på miljön.

Natur- och kulturmiljöer

Vid en full utbyggnad kan landskapsbilden komma att förändras men naturmiljön bedöms inte förändras avsevärt. Det utpekade området ligger inom ett ”stort opåverkat område”. Viss påverkan på området vid eventuell skogsavverkning vid nyexploatering kan förväntas. Denna påverkan bedöms inte vara så pass betydande att områdets karaktär kommer att avsevärt förändras.

I området finns inga utpekade bevarandeområden för kulturmiljö som påverkas negativt.

En utbyggnad i området kan förbättra tillgängligheten till vattnet för allmänheten genom den fria passagen. En utbyggnad av den befintliga badplatsen kan också ge positiva effekter på friluftslivet samt större möjlighet till tillgängliga platser för fritidsfiskare.

Våtmarker

Ingen påverkan.

Djurliv, fåglar och fiskar

Sjön är fiskevårdsområde och det finns vandringshinder för fisken i sjön. En utbyggnad bedöms inte leda till en avsevärt ökning av fritidsfisket. Sjön är i dagsläget redan utpekad som intressant för fritidsfisket. Detta innebär att sjön med största sannolikhet är ett utflyktsmål för fritidsfiskare som reser från andra kommuner och orter till sjön i viss utsträckning.

Fåglar häckar i sjön. På grund av den redan befintliga exploateringen som finns förväntas inte fågelbeståndet att minska. De landlevande djur närmast vattnet som finns i området kommer att behålla sitt habitat tack vare den fria passagen.

Trafik

En ökad mängd trafik på väg 1987 och 1890 kan innebära visst ökat buller, utsläpp av partiklar och växthusgaser. Utbyggnaden antas dock inte bli så

stor att det kommer bli märkbart vid det befintliga området. Den befintliga vägens användning kommer att öka och den kan behöva rustas upp för att klara en större mängd trafik. Detta rör sig snarare om att rusta upp och eventuellt förstärka den befintliga vägen än att bygga ut den vilket innebär en mindre miljöpåverkan.

Sociala konsekvenser

En utbyggnad av bostäder i området bedöms gynna landsbygden genom bibehållet och eventuellt ökat elevunderlag till Lena skola. Även lanthandeln i Östadvallen kan gynnas av en koncentrerad byggnation i området. En levande landsbygd ger positiva effekter med underlag för service, skolor och sjukvård på kommunen i stort.

5.6.2.2 Tåsjön

Miljömål

Anläggandet av vägar, byggandet av nya byggnader och ökad energianvändning innebär viss påverkan på de nationella miljömålen. Sjön är näringsfattig till medelnäringsrik och har drabbats av försurning. På grund av detta kalkas sjön. De miljömål främst kan påverkas vid Tåsjön är "Levande skogar" och "Ett rikt odlingslandskap". En utbyggnad förväntas inte vara av den storlek att det blir en betydande påverkan på något av dessa två miljömål.

Riksintressen

Området berörs inte av några riksintressen.

Vatten och avlopp

En ökad bebyggelse i området kan innebära att befintliga enskilda avlopp omvandlas till gemensamhetsanläggningar. Detta skulle innebära en förminskad negativ påverkan på miljön.

Natur- och kulturmiljöer

Vid en full utbyggnad kan landskapsbilden komma att förändras men naturmiljön bedöms inte förändras avsevärt. Större delen av Tåsjön finns inom "stora opåverkade områden" men de utpekade områdena finns utanför detta. Området kring Tåsjöns södra del är i dagsläget exploaterat vilket gör att ett tillskott av bostäder inte kommer avsevärt att påverka området.

Väster om väg 1890 finns en lövskog samt en nyckelbiotop. Ingen av dessa bedöms påverkas negativt av en utbyggnad.

Vid en exploatering vid Tåsjön är det viktigt att hänsyn tas till landskapsbilden och att grönska sparas. I området finns inga utpekade bevarandeområden för kulturmiljö som påverkas negativt.

En utbyggnad i området kan öka rörligheten vid sjön tack vare den fria passagen för de boende och besökande. I dagsläget är större delen av norra delen av de utpekade områdena otillgängligt.

En utveckling av badplatsen kan också ge positiva effekter på friluftslivet.

Våtmarker

Cirka 500 meter öster om område 1b finns en våtmark. Bedömningen har gjorts att denna inte kommer att påverkas negativt av en utbyggnad.

Djurliv, fåglar och fiskar

Sjön är inte ett fiskevårdsområde vilket innebär att fiskevårdsarbetet försvåras. I sjön finns vandringshinder för fisk. En undersökning av vilka fiskar som finns i sjön kan behöva göras för fastställa beståndet.

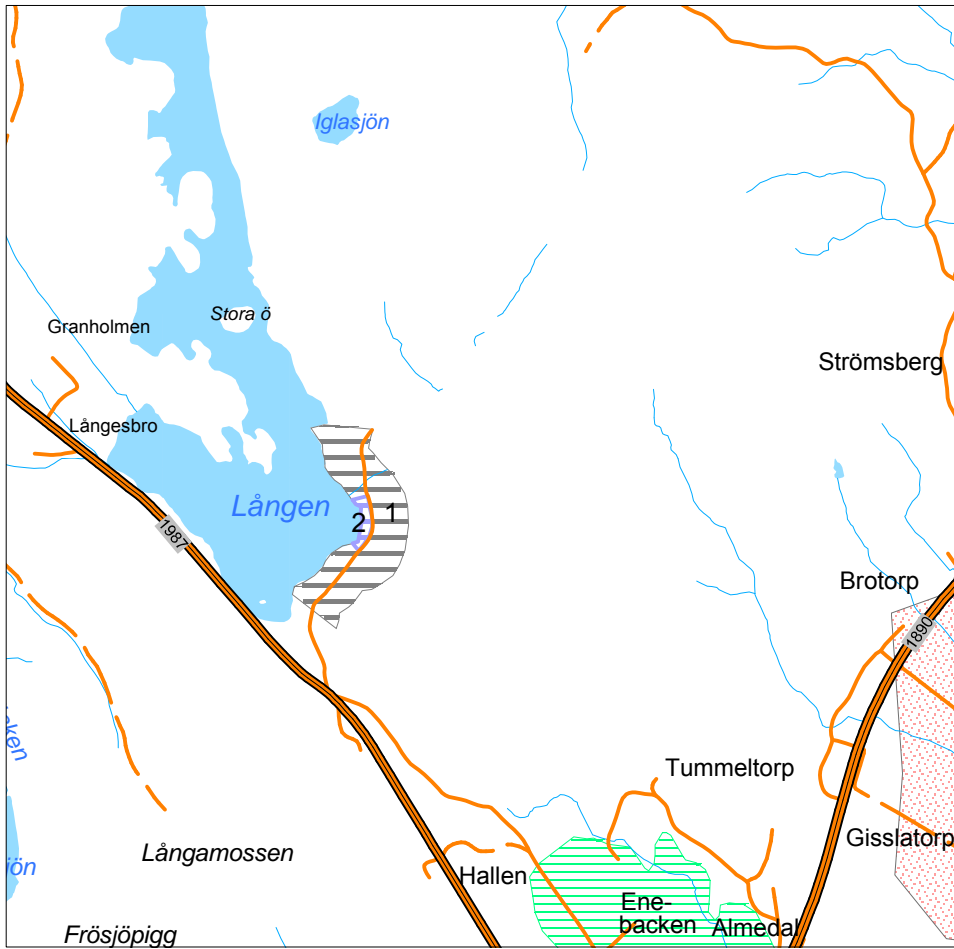
De fåglar som trivs i området kommer troligen fortsätta att trivas även efter en utbyggnad i och med att den exploatering som idag finns vid sjön är stor. De landlevande djur närmast vattnet som finns i området kommer att behålla sitt habitat tack vare den fria passagen.

Trafik

En ökad mängd trafik på väg 1890 kan innebära ett visst ökat buller, utsläpp av partiklar och växthusgaser. Dock har bedömningen gjorts att utbyggnaden inte kommer vara av den storleken att det inte kommer att bli en betydande negativ påverkan på miljön.

Sociala konsekvenser

En utbyggnad i området kan ge fortsatt underlag och utveckling för bland annat kollektivtrafiken, den närliggande skolan i Lena och lanthandeln och det föreningsliv som finns i Östadvallen. Ett ökat underlag för verksamheter kan generera tillkomst av fritidsaktiviteter men också gynna de befintliga verksamheter som finns i Östadvallen. En levande landsbygd ger positiva effekter med underlag för service, skolor och sjukvård på kommunen i stort.

LIS-OMRÅDEN

- Bostäder
- Friluftsliv

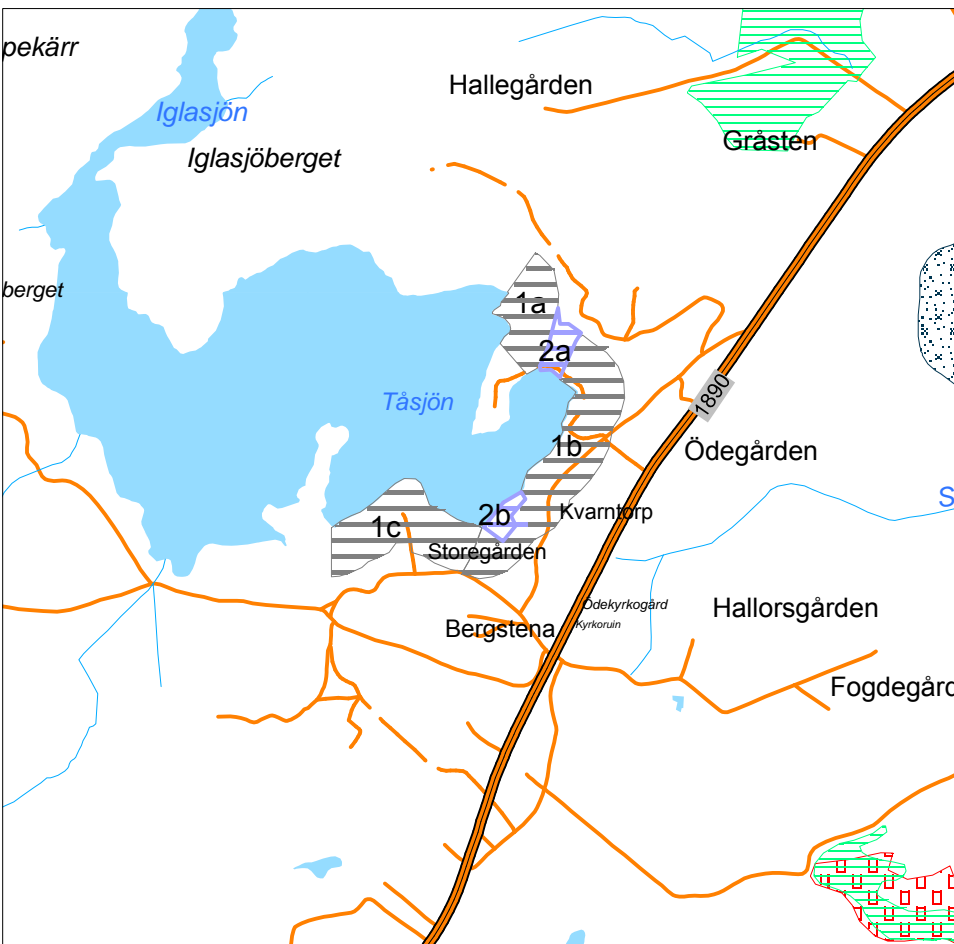
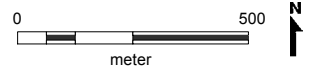
INTRESSEN, natur

- Lövskog, LST faktaunderlag
- Värdefullt odlingslandskap

Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)

Tillägg till Översiktsplan 2006 för Vårgårda kommun

5.6.2.1 Lången

LIS-OMRÅDEN

- Bostäder
- Friluftsliv

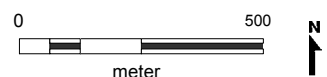
INTRESSEN, natur

- Lövskog, LST faktaunderlag
- Våtmark, LST faktaunderlag
- Nyckelbiotop

Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)

Tillägg till Översiktsplan 2006 för Vårgårda kommun

5.6.2.2 Tåsjön

5.6.2.3 Ornungasjön

Miljömål

Anläggandet av vägar, byggandet av nya byggnader och ökad energianvändning innebär viss påverkan på de nationella miljömålen. Främst gäller denna påverkan ”ett rikt odlingslandskap” om denna mark tas i anspråk för bostäder. För att denna påverkan skall minimeras ska de särskilda riktlinjer som formulerats för Ornungasjön följas vid efterföljande planering, dispensgivning och lovhantering. Om de riktlinjer som preciseras i planen efterföljs bedöms inte en utbyggnad innebära en betydande negativ påverkan på de nationella miljömålen.

Riksintressen

Cirka 300 meter öster om de utpekade områdena ligger Holtsäckra som innehar riksintresse för både kultur- och naturmiljövård. Holtsäckra består av ett gammalt odlingslandskap med höga natur- och kulturvärden. Delar av området är också Natura 2000-område med högst värden i den södra delen. Norr om sjön finns ett område för riksintresse för kulturmiljövården där Ornunga gamla kyrka ingår. En ökad trafikmängd kan påverka nämnda riksintressen men bedömningen har gjorts att denna påverkan kommer att bli mycket liten. Därmed ska inte ny bebyggelse uteslutas.

Vatten och avlopp

En ökad bebyggelse i området kan innebära att befintliga enskilda avlopp omvandlas till gemensamhetsanläggningar vilket skulle innebära en förminskad negativ påverkan på miljön.

Ornungasjöns storlek gör att den faller under de regler som gäller för miljö kvalitetsnormer (MKN) för vatten. MKN är föreskrifter om lägsta godtagbara miljö kvalitet inom ett geografiskt område. MKN baseras på EG-direktiv vars övergripande syfte är att skydda människors hälsa och naturmiljön. Naturmiljön eller människors hälsa bedöms inte påverkas negativt i och med en utbyggnad vid Ornungasjön på grund av utbyggnadens storlek.

Markavvattning kan behöva förekomma vid utbyggnad i området. För detta kan dispens från Länsstyrelsen krävas. Om detta görs enligt gällande regelverk bedöms den negativa påverkan av markavvattningen vara minimerad.

Natur- och kulturmiljöer

Landskapet kring sjön består av en blandning av barr- och ängslövskogar samt odlings- och hagmark. Där landskapet är öppet är det böljande med svag sluttning mot sjön.

I de utpekade områdena finns lövskogar med höga värden som bör bevaras. Om beståndet av träd börjar att fällas kan dessa värden påverkas negativt. Trädfällning bör därför i största utsträckning undvikas för att bevara områdets karaktär och för att förhindra näringsläckage till sjön.

För att minimera negativ påverkan på området ska de särskilda riktlinjer som formulerats för Ornungasjön följas vid efterföljande planering, dispensgivning och lovhantering.

Cirka 700 meter sydöst om område 1bs södra del finns en nyckelbiotop.

En utbyggnad som bevarar de naturvärden som finns i området bedöms inte påverka några av ovan nämnda värden.

Ornungaleden kommer att finnas kvar även efter en utbyggnad vilket gör att det fortfarande kommer att promenera vid sjön. Den fria passagen kan innebära att tillgängligheten till sjön ökas och att badplatsen blir mer välbesökt.

Våtmarker

Ingen påverkan.

Djurliv, fåglar och fiskar

Fågellivet vid sjön är rikt men har minskat med åren. Det kan därför finnas incitament till att begränsa besöken till Vadö för att skydda häckande fåglar . En ovarsam utbyggnad kring sjön kan innebära att fågellivet ytterligare minskar. Bedömningen är dock att en varsam utbyggnad i de utpekade områdena inte medför betydande negativ påverkan på fågellivet.

Ornungasjön ingår i fiskevårdsområde. Fiskenämnden klassar sjön som regionalt intressant för fritidsfisket. Det finns vissa vandringshinder för fisk. En sparsam utbyggnad vid sjön bedöms inte påverka fritidsfisket negativt.

De landlevande djuren närmast vattnet som finns i området kommer att behålla sitt habitat tack vare den fria passagen.

Trafik

Viss upprustning och komplettering av de befintliga vägarna i området kan behövas. Detta kan ge konsekvenser vid anläggningsfasen och även efter i form av ökat buller, partiklar och utsläpp som en ökad trafikmängd bidrar till.

Sociala konsekvenser

En ökad inflyttning i området kan bidra till en förstärkning av underlaget av lokal service som exempelvis Asklanda skola. En levande landsbygd ger positiva effekter med underlag för service, skolor och sjukvård på kommunen i stort.

5.6.2.4 Säven

Miljömål

Anläggandet av vägar, byggandet av nya byggnader och ökad energianvändning innebär viss påverkan på de nationella miljömålen. Det miljömål som främst kan påverkas är ”Ett rikt odlingslandskap”. En utbyggnad förväntas inte bli så pass stor att den kommer att innebära en betydande negativ påverkan på den nationella miljömålen.

Riksintressen

Norra delen av sjön ingår i ett riksintresse för naturmiljövården. Hela område 2 och en del av Rv42s sträckning ingår i detta. Syftet med riksintresset är att långsiktigt bevara de naturtyper och arter som finns i och

kring ån. Stor del av utpekandet för Säveån gäller för att skydda Säveålxen. En utbyggnad av badplatsen kan komma att påverka riksintresset och Natura 2000-området om antalet besökande till badplatsen mångdubblas. Därför kan det finnas incitament att öka badplatsens kapacitet långsamt.

Rv42 innehar riksintresse för kommunikation. Vägen är av särskild regional betydelse och utgör förbindelse mellan regionala centra. Vägen är också transportled för farligt gods. Viss påverkan under sommarmånaderna med en något utökad badplats kan ge en ökad mängd trafik på Rv42. Badplatsen har i dagsläget, vid gynnsamt väder, runt 200 besökare per dag. Detta innebär att anslutningen redan idag belastas. Om antalet besökare till badplatsen mångdubblas kan riksintresset påverkas och därmed kan väganlutningen komma att kräva en förbättring. Den begränsade utbyggnaden av permanentboende som LIS-planen föreslår bedöms inte ge en så pass ökad belastning på riksintresset att det bör uteslutas.

Vatten och avlopp

Sävens storlek gör att den faller under de regler som gäller för miljö kvalitetsnormer (MKN) för vatten. MKN är föreskrifter om lägsta godtagbara miljö kvalitet inom ett geografiskt område och baseras på EG-direktiv vars övergripande syfte är att skydda människors hälsa och naturmiljön. Naturmiljön eller människors hälsa bedöms inte påverkas negativt i och med en utbyggnad vid Säven. Det utpekade området skils av från sjön med en väg och därmed bevaras den viktiga randzonen.

En ökad bebyggelse i området kan innebära att befintliga enskilda avlopp omvandlas till gemensamhetsanläggningar vilket skulle innebära en förminskad negativ påverkan på miljön.

Natur- och kulturmiljöer

Området kring Säven består av värdefulla odlingslandskap som präglas av kuperad terräng blandad med hag- och åkermark samt blandskog. Området har ett ålderdomligt intryck. Detta intryck ska bevaras och därför bör inte området mellan utpekat område för bostadsbebyggelse och sjön exploateras. Om denna del bevaras kommer dessa värden att finnas kvar även i framtiden. Område 1 ingår i sin helhet i detta landskap och gränsar till en lövskog. Bedömningen är att lövskogen och landskapet inte kommer att påverkas negativt om en exploatering sker varsamt. Endast få fastigheter bör tillåtas i område 1.

Tillgängligheten vid sjön är begränsad. Grusvägarna kring sjön ger dock storslagna utblickar. En utökad badplats kan gynna friluftslivet. De vintrar sjön fryser går det också att åka skridskor och utöva andra vintersporter.

Våtmarker

Ingen påverkan.

Djurliv, fåglar och fiskar

Det finns gott om fisk i den stora sjön och fisket av dessa bedöms inte öka avsevärt av en utbyggnad i den storlek som föreslås. Inte heller fågellivet bedöms påverkas avsevärt, mestadels för att bebyggelsen kommer att hållas bakom den randzon av jordbruksmark som finns vid sjön. I utpekat område

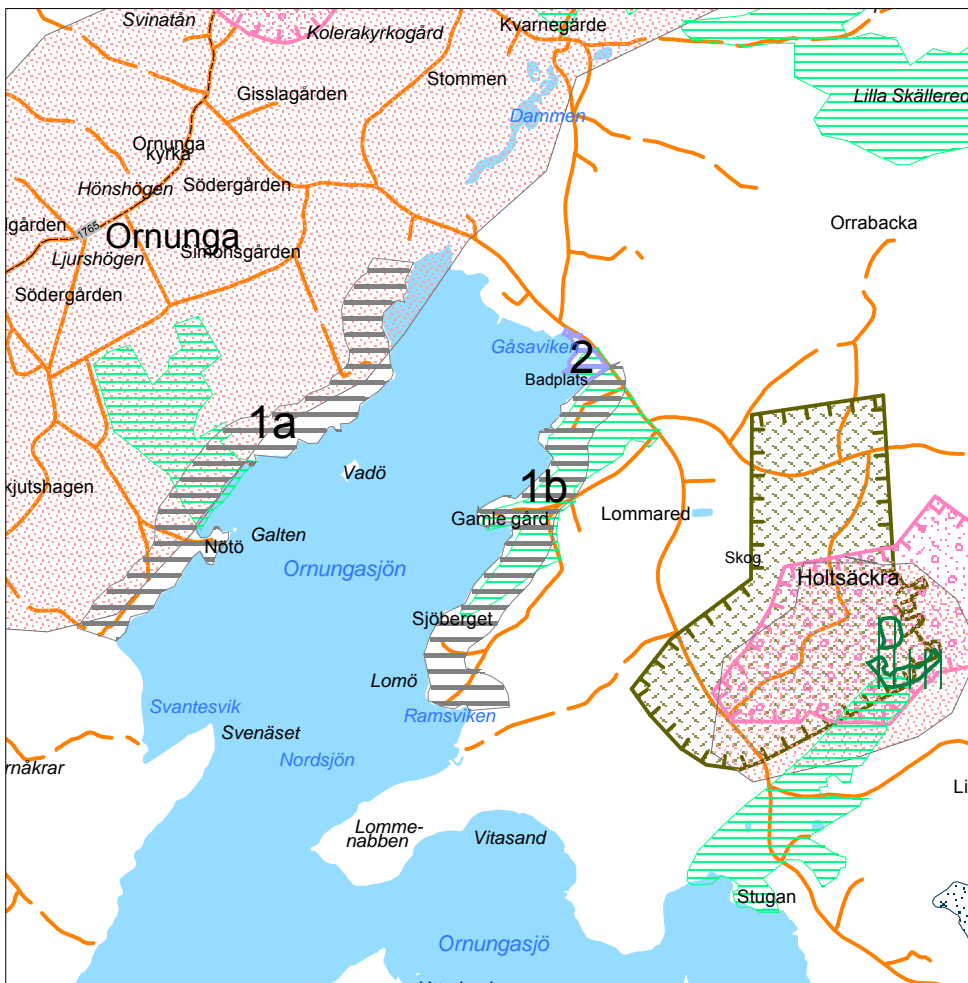
2 finns en badplats som är välbesökt och på grund av denna bör djurlivet i denna del redan i dagsläget vara begränsat så bedömningen har gjorts att djurlivet kommer att bli oförändrat.

Trafik

En ökad trafikmängd på Rv42 kan innebära att trafiksäkerheten vid avfartsvägen till badplatsen och det utpekade området för bostäder försämras. Bullret och halten av partiklar kommer att öka vid ökad användning av vägarna i området. Utbyggnaden är så pass begränsad för att områdets värden skall sparas att trafiksäkerheten inte kommer att påverka Rv42 eller området i stort negativt.

Sociala konsekvenser

En utbyggnad i området kan leda till ett ökat underlag till Nårunga skola och den redan välbesökta badplatsen gör sjön intressant för friluftslivet. En utbyggnad av exempelvis ett café skulle gynna badplatsen och eventuellt ge fler arbetstillfällen, speciellt under sommaren och för ungdomar. Sjöns läge vid Rv42 gör området attraktivt då det finns goda möjligheter att pendla med bil till närliggande kommuner. En levande landsbygd ger positiva effekter med underlag för service, skolor och sjukvård på kommunen i stort.

LIS-OMRÅDEN

- Bostäder
- Friluftsliv

INTRESSEN, lagskyddade

- Riksintresse för kulturmiljövård
- Riksintresse för naturmiljövård
- Natura 2000-område

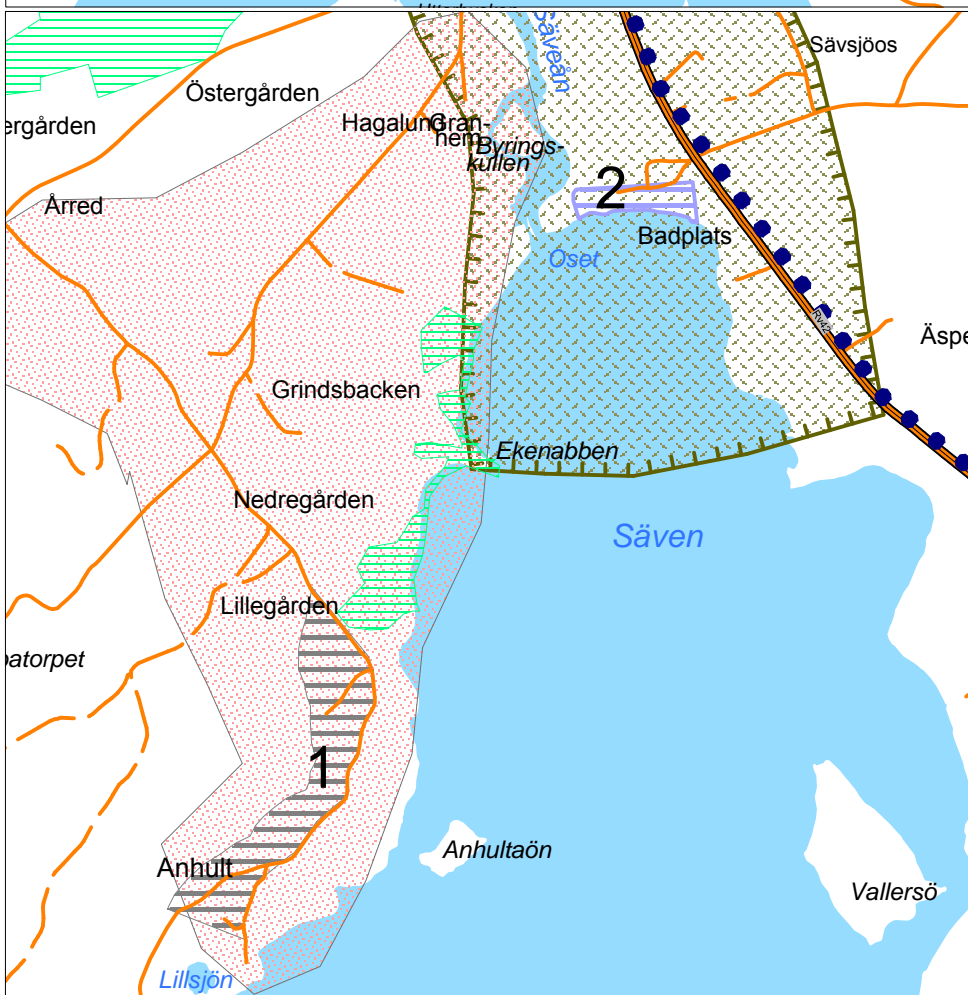
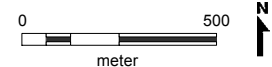
INTRESSEN, natur

- Lövskog, LST faktaunderlag
- Våtmark, LST faktaunderlag
- Värdefullt odlingslandskap

Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)

Tillägg till Översiktsplan 2006 för Vårgårda kommun

5.6.2.3 Ornungasjön

LIS-OMRÅDEN

- Bostäder
- Friluftsliv

GRÄNSER, administrativa

- Kommungräns

INTRESSEN, lagskyddade

- Riksintresse för naturmiljövård
- Riksintresse för kommunikation

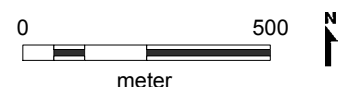
INTRESSEN, natur

- Lövskog, LST faktaunderlag
- Värdefullt odlingslandskap

Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)

Tillägg till Översiktsplan 2006 för Vårgårda kommun

5.6.2.4 Säven

5.6.2.5 Mörkabosjön

Miljömål

Sjön kalkas regelbundet mot försurning. Det miljömål som främst kan påverkas av en utbyggnad vid Mörkabosjön är "Levande skogar". En utbyggnad förväntas inte bli så pass stor att den kommer att innebära en betydande negativ påverkan på den nationella miljömålen.

Riksintressen

Drygt 700 meter söder om område 1 ligger ett stort riksintresseområde för naturmiljövård. Området täcker hela Skogsbygden samt innehar, bland annat, ett stort våtmarkskomplex som till stora delar är opåverkat. Även en del av Västgöta fjällar ingår i området.

Det föreslagna utbyggnadsområdet är inte av den storlek att ökad trafikmängd kommer att påverka riksintresseområdet negativt.

Vatten och avlopp

En ökad bebyggelse i området kan innebära att befintliga enskilda avlopp omvandlas till gemensamhetsanläggningar vilket skulle innebära en förminskad negativ påverkan på miljön.

Natur- och kulturmiljöer

Området kring Mörkabosjön präglas av skogsbygd med blandskog och inslag av öppen mark eller åkerlappar. Mörkabosjön finns inom ett stort opåverkat område. Denna del av detta område är dock redan så pass exploaterat att ytterligare varsam exploatering inte bedöms påverka områdets värden negativt. Det utpekade området bedöms att tåla en utbyggnad av bostäder trots att sjön är relativt oexploaterad.

Det finns inga dokumenterade värdefulla kulturmiljöer i området.

Den fria passagen bedöms gynna friluftslivet.

Våtmarker

Väster om väg 1779 finns våtmarker men dessa är så pass långt bort att bedömningen har gjorts att de inte kommer att påverkas avsevärt.

Djurliv, fåglar och fiskar

Södra delen av sjön är ett fågelskyddsområde. Detta gör att sjön är känslig för en kraftig exploatering och att den inte är en av kommunens mest lämpliga badsjöar. En exploatering kan påverka fågelbeståndet negativt och det är därför mycket viktigt att ingen exploatering tillåts i närheten av fågelskyddsområdet.

Sjön är av regionalt intressant för fritidsfisket på grund av sitt gädd- och abborrbestånd. Fiskandet i sjön bedöms inte öka avsevärt vid en utbyggnad. De landlevande djuren i strandkanten bedöms behålla sitt habitat tack vare den fria passagen.

Trafik

Den befintliga vägen i området kan användas och en utbyggnad förväntas

inte bli av den storlek att den kommer att öka trafikmängden i området avsevärt.

Sociala konsekvenser

En utbyggnad i området kan leda till ett ökat underlag till Närunga skola samt gynna det befintliga föreningslivet i området. En levande landsbygd ger positiva effekter med underlag för service, skolor och sjukvård på kommunen i stort.

5.6.2.6 Storsjön

Miljömål

Anläggande och upprustning av vägar samt uppförandet av nya byggnader och ökad energianvändning innebär viss påverkan på de nationella miljömålen. Om avloppsfrågan inte löses kan detta också påverka de nationella miljömålen.

Riksintressen

Sjön ingår i ett riksintresse för naturmiljövård tillsammans med Säveåns sträckning. Syftet med riksintresset är av biologiska skäl. Restriktivitet bör därför gälla för ny bebyggelse inom riksintresset och en utbyggnad bör ske varsamt. Om en utbyggnaden sker varsamt med hänsyn till områdets karaktär och biologiska förutsättningar bedöms riksintresset inte att utsättas för betydande negativ påverkan av en LIS-utveckling i den skala som föreslås.

Väster om storsjön ligger Natura 2000-området Yxnås med för området en ovanligt rik flora och skyddat torplandskap. Yxnås är av riksintresse både för natur- och kulturmiljövården tack vare det ålderdomliga odlingslandskapet. Bedömningen har gjorts att Yxnås inte kommer att påverkas negativt av en utbyggnad. Besöken till och intresset för det ålderdomliga landskapet i Yxnås kan snarare öka.

Vatten och avlopp

Den höga exploateringen i området innebär att avloppsfrågan bör utredas för att minska påverkan på vattenkvaliteten i sjön. Kommunen bedriver tillsyn över befintliga VA-anläggningar. Enskilda avlopp är i detta område inte att rekommendera och ny bebyggelse kan innebära att befintliga enskilda avlopp omvandlas till gemensamhetsanläggningar vilket skulle innebära en förminskad påverkan på miljön.

Natur- och kulturmiljöer

Området kring Storsjön är rikt både på natur- och kulturmiljöer. Värdefulla landskap täcker Säveåns sträckning i området, norr om och sydväst finns nyckelbiotoper. Norr om sjön finns lövskog och sydväst värdefulla ängs- och hagmarker. Öster och norr om sjön finns ett stort opåverkat område. Landskapet är böljande, vackert och rikt på fornlämningar, främst i Horla by snarare än vid sjön. Exploateringen i detta område måste ske varsamt så att de kultur- och naturvärden som finns i området inte störs eller förvanskas.

Ingen förändring förväntas ske på friluftslivet. De utpekade områdena

kommer inte att påverka den populära vandringsstigen runt sjön negativt på grund av dess lägen och den fria passagen.

Våtmarker

Maderna mellan Kärtared och Horla är i länsstyrelsens våtmarksinventering klassade som särskilt värdefulla, klass 1, bland annat för sina geologiska kvaliteter och tilltalande landskapsbild. Maderna översvämmas regelbundet av Säveån. Maderna kan påverkas negativt av en ökad trafikmängd om en utbyggnad sker ovarsamt.

Djurliv, fåglar och fiskar

En ovarsam exploatering kan innebära försämrade livsvillkor för fåglar, fiskar och djurlivet. Den fria passagen kan skydda landlevande djurs habitat men den omfattande exploateringen av sjön innebär stora svårigheter för dessa. Bebyggelsen vid sjön är i dagsläget redan omfattande. Ny bebyggelse med en fastställd fri zon om minst 30 meter medför mindre påverkan på djurlivet längs strandlinjen än nuvarande bebyggelse med en fri zon om 10-20 meter.

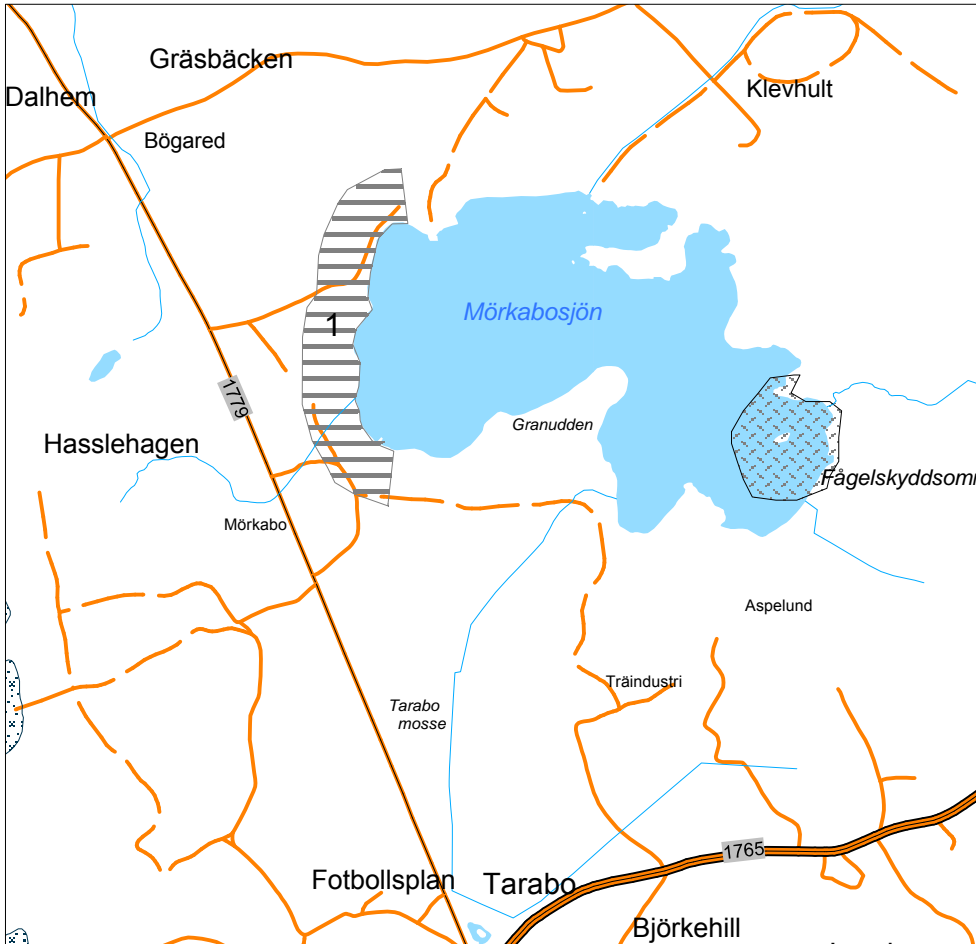
Trafik

Ökad trafikmängd förväntas i området och vissa vägar kan behöva förbättras. Detta kan ge ökade negativa effekter på miljön och då specifikt när dessa arbeten utförs.

Sociala konsekvenser

En ökad inflyttning i området kan verka positivt för bland annat föreningslivet och underlaget för Hols skola. Behovet av en lanthandel kan komma att uppstå. Med ett större befolkningsunderlag i Horlaområdet kan behovet av gatubelysning och separerade GC-vägar öka. En levande landsbygd ger positiva effekter med underlag för service, skolor och sjukvård på kommunen i stort.

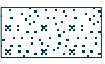

LIS-OMRÅDEN

 Bostäder

INTRESSEN, natur

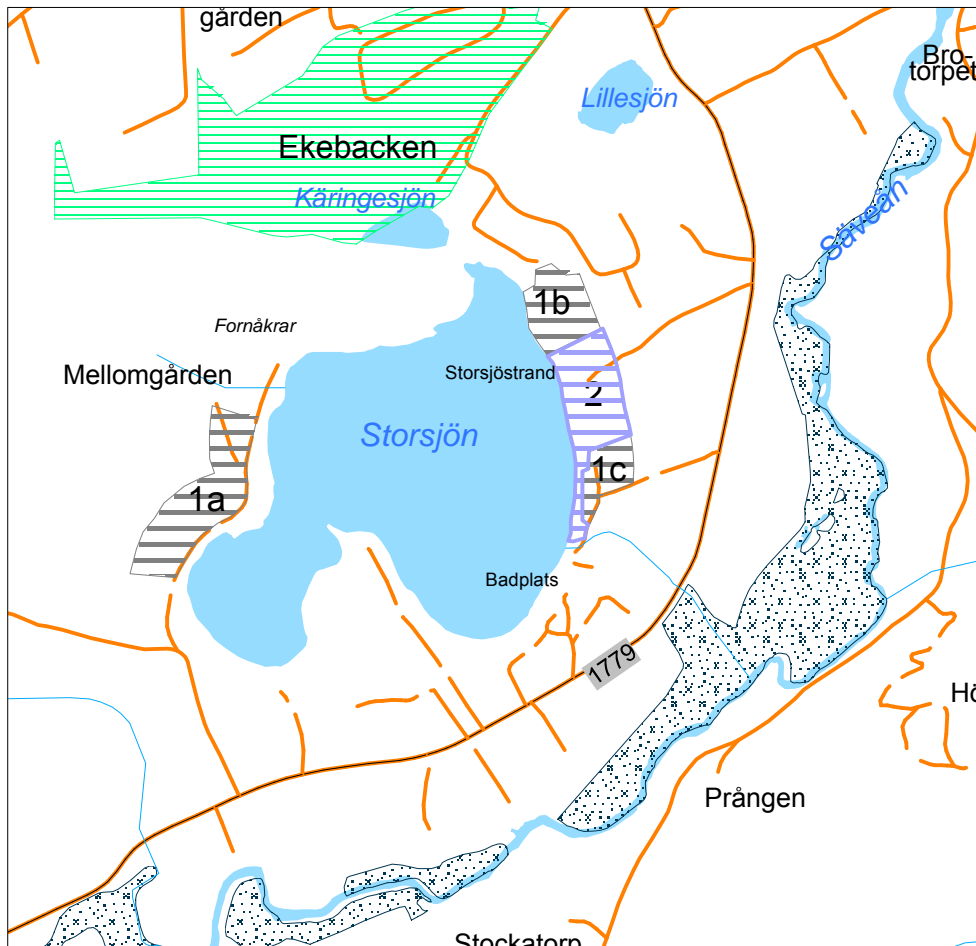
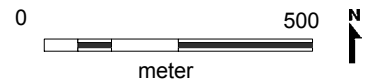
 Våtmark, LST faktaunderlag

 fågelskyddsområde

Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)

Tillägg till Översiktsplan 2006 för Vårgårda kommun

5.6.2.5 Mörkabosjön

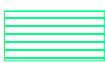

LIS-OMRÅDEN

 Bostäder

 Friluftsliv

INTRESSEN, natur

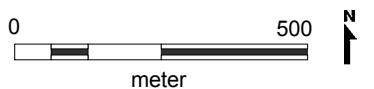
 Lövskog, LST faktaunderlag

 Våtmark, LST faktaunderlag

Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)

Tillägg till Översiktsplan 2006 för Vårgårda kommun

5.6.2.6 Storsjön

5.6.2.7 Säveån Finnatorp

Miljömål

Utveckling av område för friluftsliv bedöms inte innebära någon påverkan på de nationella miljömålen. Främst gäller denna påverkan ”ett rikt odlingslandskap” om detta tas i anspråk till förmån för bostäder. Utveckling av friluftslivet i området förväntas inte bli så pass stor att den kommer att innebära en betydande negativ påverkan på de nationella miljömålen .

Riksintressen

Säveån är av riksintresse för naturvården för sin biologiska mångfald. Restriktivitet bör gälla för utveckling av friluftslivet och att det utpekade området även i fortsättningen ska innehålla död ved och andra faktorer som påverkar den biologiska mångfalden i vattnet och på land positivt.

Bedömningen har gjorts att riksintresset inte kommer att utsättas för betydande negativ påverkan av en LIS-utveckling i den skala som föreslås. Detta förutsatt att utvecklingen av området sker varsamt med hänsyn till områdets karaktär och biologiska förutsättningar.

Vatten och avlopp

Område för friluftsliv som föreslås kommer med största sannolikhet inte innebära att enskilda avloppsanläggningar blir aktuella. Om sådana anläggningar blir aktuella ska regler för enskilda avloppsanläggningar i enlighet med lagen att tillämpas. Därmed förväntas ingen negativ påverkan.

Natur- och kulturmiljöer

Området vid Finnatorp är av ålderdomlig karaktär och området ingår i, förutom i ovan nämnda riksintresse, värdefulla odlingslandskap samt stora opåverkade områden. Väster om området, på andra sidan ån, finns en nyckelbiotop. Inga av ovan värden bedöms utsättas för en betydande negativ påverkan om en utveckling sker varsamt med hänsyn till områdets karaktär och biologiska förutsättningar.

Ingen förändring förväntas ske på friluftslivet.

Våtmarker

Ingen påverkan.

Djurliv, fåglar och fiskar

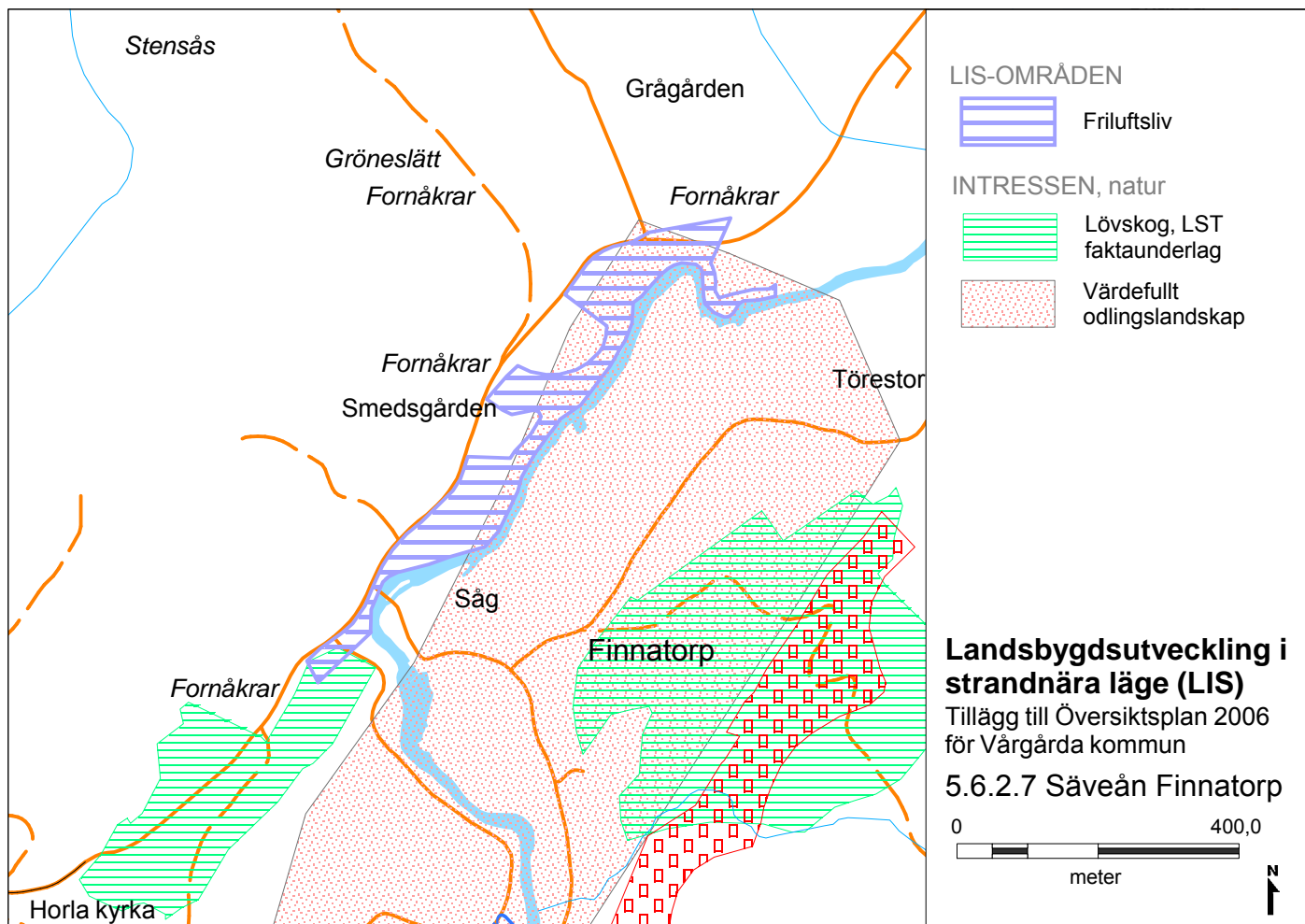
Den unika Säveålxaxen finns i ån. En utveckling i den skala som föreslås i planen bedöms inte påverka djurlivet negativt.

Trafik

Trafikmängden till området bedöms inte öka så avsevärt att det kommer att bli en betydande miljöpåverkan.

Sociala konsekvenser

En levande landsbygd ger positiva effekter med underlag för service, skolor och sjukvård på kommunen i stort.

5.6.3 Samlad bedömning

Planförslaget till Landsbygdsutveckling i strandnära läge visar att Vårgårda kommun har goda förutsättningar att exploatera områden i attraktiv, strandnära miljö. Kommunen har god tillgång till allemansrättsliga sjöar och vattendrag vilket gör att en exploatering av 7 områden inte kommer att påverka kommunens tillgång till stränder nämnvärt.

En utbyggnad av LIS-områdena kan leda till en förändring i landskapsbilden som i vissa fall kan göra att områdena förändras men förändringen behöver inte nödvändigtvis vara negativ, utan det är en individuell värdering som kan förändras över tid.

Vad gäller intrång i områden som är skyddade eller som ska värnas om har dessa huvudsakligen inte tagits med i de utpekade områdena. De områden som har pekats ut i exempelvis riksintresseområden lyder under speciella bestämmelser med exempelvis varsam exploatering efter områdenas karaktär och biologiska förutsättningar. Utpekade områden inom riksintressen eller stora opåverkade områden är redan exploaterade och ianspråktaga. Därmed är områdena starkt påverkade av mänsklig aktivitet.

En utbyggnad kan påverka djurlivet, och då främst fåglars habitat. Bedömningen har gjorts att påverkan inte är av den grad som kan räknas som betydande och ligger inte till grund för att områdena bör utgå.

Jämfört med nollalternativet innebär LIS-planen sådana ekonomiska och sociala konsekvenser som inte går att bortse ifrån gällande landsbygdsutveckling och bibehållande och eventuellt utvecklande av service och en levande landsbygd.

5.6.4 Avstämning mot miljömål

5.6.4.1 Lokala miljömål

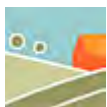
I en utbyggnad av LIS-områdena kan byggnationen kring de sjöar som är aktuella bidra genom lovhantering till att avloppslösningar och olovligt byggande i strandnära miljöer minskar i kommunen. Med bättre avloppslösningar bidrar detta till att stärka kommunens miljöprofil. Det nya byggandet är mer klimatsmart än för de fastigheter som är äldre. De vackra landskapen som finns i kommunen kommer att bevaras även om byggnationen kan bidra till en viss förändring, men bedömningen har gjorts att de lokala miljömålen inte kommer att påverkas negativt.

5.6.4.2 Nationella miljömål

Begränsad klimatpåverkan

Genom att koncentrera bebyggelsen till redan befintliga bebyggda områden kommer transportbehovet att minskas istället för att bebyggelsen sprids över hela kommunen. Den fria zonen bidrar till att den biologiska mångfalden bevaras.

Ett rikt odlingslandskap

För de LIS-områden som berör värdefulla odlingslandskap finns särskilda riktlinjer formulerade för stöd vid efterföljande planering. Naturvärdesinventering kan krävas vid dispensprövning i de LIS-områden som berör odlingsmark. I en naturvärdesinventering bör hänsyn tas till värdefulla hag- och betesmarker, biotopskydd och odlingslandskapets värden i stort.

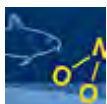
Frisk luft

För permanentboende gäller andra regler än för fritidshus i form av bland annat energiförsörjning och uppvärmning. På de platser där omvandling av fritidshus till permanentboende tillåts kan det bidra till att hushållen blir mer hållbara samt bidrar till en hållbar utveckling och därigenom en bättre status på luften.

Bara naturlig försurning

En utbyggnad av bostäder i kommunen kommer att leda till en ökad trafikmängd och ökad energianvändning i form av uppvärmning. De två bidrar i dagsläget (enligt ÖP -06) till ungefär hälften var av de koldioxidutsläpp som uppstår i kommunen, men industrierna bidrar till stor del av energianvändningen och den delen kommer att förbli oförändrad.

Ingen övergödning

De sjöar som ligger i jordbruksområden löper risk för övergödning. Fosfor är det största problemet för sjöar och vattendrag i kommunen. Fosfor kommer från bland annat jorderosion från jordbruk och enskilda avlopp. En ökad kontroll av avloppslösningarna och krav på gemensamhetsanläggningar i de sjönära områdena kan leda till förminskade fosforutsläpp.

God bebyggd miljö

Genom planeringsunderlag kan den bebyggda miljön i kommunen koncentreras till de områden där det är lämpligt att bygga ut och på så sätt minska negativ påverkan på områden som är värdefulla och/eller relativt orörda.

Levande sjöar och vattendrag

För att uppnå detta mål krävs att vissa sjöar kalkas för att värna om den ekologiska statusen och vattenlevande djurs levnadsvillkor. I övrigt kommer utbyggnaden av LIS-områden inte vara av en art eller storlek som kommer betydande påverka sjöarna och vattendragen negativt. De djur som är landlevande kommer att skyddas genom den fria passagen och friluftslivet kommer fortfarande att finnas och i vissa fall ökas med hjälp av den fria passagen.

Vid flera av LIS-områdena finns idag endast enskilda avlopp. Detta kan leda

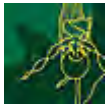
till en negativ påverkan på vattenkvaliteten. I efterföljande planering är det därför av stor betydelse att säkerställa nödvändiga åtgärder. Detta gäller särskilt vid de sjöar som har badplats.

Levande skogar

En övervägande del av de utpekade LIS-områdena berör skogsmark. Inga av de utpekade områdena bedöms dock negativt påverka miljöer av värde för främjande av den biologiska mångfalden utan berör snarare mer allmänna naturvärden som utnyttjas av enskilda. Skogsmark bedöms generellt vara mer fördelaktig att ta i anspråk för ny bebyggelse än exempelvis jordbruksmark. Större delen av de områden som är utpekade i skogsmark ligger inom produktionsskogsmark.

För de LIS-områden som innehåller skogliga värden finns särskilda riktlinjer formulerade för stöd vid efterföljande planering, dispensgivning och lovhantering. Då en naturvärdesinventering krävs för att föregå en utbyggnad bör denna utreda påverkan på de skogliga värden som finns i området.

Ett rikt växt- och djurliv

En utbyggnad av de utpekade LIS-områdena bedöms inte påverka natur- och djurliv märkbart. I de områden som kan kräva att naturinventering föregår en utbyggnad är till för att säkerställa att natur- och djurlivet inte påtagligt skadas. De fria passagerna fungerar som spridningskorridorer från strandkant till bakomliggande landskap.

I en naturvärdesinventering bör ytterligare påverkan på växt- och djurliv utredas.

5.6.5 Påverkan på miljö kvalitetsnormer

Miljö kvalitetsnormer är juridiskt bindande styrmedel som infördes med miljöbalken 1999. Miljö kvalitetsnormerna infördes för att komma till rätta med miljö påverkan från diffusa utsläppskällor som till exempel trafik och jordbruk. En miljö kvalitetsnorm kan till exempel gälla högsta tillåtna halt av ett ämne i luft, mark, eller vatten. En utbyggnad av LIS-områdena av bedöms inte innebära sådan utsläpps-mängd från transportfordon, eller på annat sätt orsaka utsläpp till luft, mark eller vatten, att miljö kvalitetsnormer riskerar att överträdas. Inte heller kommer de att överträdas så att det innebär fara för människors hälsa.

5.6.6 Uppföljning

Enligt miljöbalken (MB) 6 kap 18 § har kommunen ett ansvar att följa upp planer och program som kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Uppföljningen av planens påverkan föreslås ske i samband med att kommunen aktualiserar översiktsplanen.

Relevanta frågor som föreslås tas upp vid en revidering är :

- Antalet ansökningar som har inkommit. Hur dessa har hanterats med bygglov, anmälan, tillstånd och så vidare.
- Antalet lov som har getts enligt den nya strandskyddslagen.
- Antalet byggda bostäder/fritidshus/områden för friluftslivet och dess påverkan på underlaget för den kommunala servicen.
- Klagomål och olägenheter på grund av ny byggnation i de utpekade områdena.
- Utbyggnadens sammantagna och samlade påverkan på landskapet och dess värden.

6. Källförteckning

Bildkällor

http:1

http://www.boverket.se/Global/Webbokhandel/Bilder/2012/strandsskydd/Strandskydd_fig1_200dpi.jpg

http 2: <http://www.lansstyrelsen.se/vastragotaland/Sv/djur-och-natur/skyddad-natur/naturreservat/lanets-naturreservat/vargarda/mangsholms-ekhagar/Pages/index.aspx>

http:3

http://www.boverket.se/Global/Webbokhandel/Bilder/2012/strandsskydd/Strandskydd_fig24_200dpi.jpg

Kommunala dokument

Vattenöversikt för Vårgårda kommun 2004

Vårgårda kommun: Riskanalys

Vårgårda kommun: Riktlinjer för bostadsförsörjningen

Lagtext

Miljöbalken SFS 1998:808

Plan- och Bygglag SFS 2010:900

Propositioner och direktiv

prop. 2008/09:119

”Strandskyddet och utvecklingen av landsbygden” Prop. 2008/09:119

Vattendirektivet (dir. 2002/60EG)

Statliga utredningar

Allemansrätten- vad säger lagen? Naturvårdsverket 2004

Effekter av störningar på fåglar - en kunskapssammanställning för bedömning av inverkan på Natura 2000-objekt och andra områden
Naturvårdsverket 2004

Helårs- eller fritidsboende Uppföljning av detaljplaner för bostäder i norra Bohusläns kustzon Länsstyrelsen i Västra Götalands län, samhällsbyggnadsenheten, 2013

Markavvattning och rensning - Handbok för tillämpningen av bestämmelserna i 11 kapitlet i miljöbalken, Naturvårdsverket 2009, CM Gruppen AB, Bromma 2009

Miljö kvalitetsnormer i fysisk planering – en orientering för handläggare.
Boverket 2006.

Planera för bättre vatten – En handledning om hur fysisk planering samverkar med miljö kvalitetsnormer och åtgärdsprogram för vatten
Länsstyrelsen i Västra Götalands län

SMHI översvänningskartering

Strandskydd, en vägledning för planering och prövning Handbok 2009:4
utgåva 2 Naturvårdsverket & Boverket 2012

Strandnära boende Attitydundersökning gjord av Länsstyrelsen i
Jönköpings Län, 2005

Vindkraftens effekter på landlevande däggdjur – en syntesrapport.
Naturvårdsverket 2012

*Vägledning om tillämpning av miljökvalitetsnormer och åtgärdsprogram för
vatten inom tillsynsarbetet* Naturvårdsverket 2011

7. Bilagor

LÄNSSTYRELSENS GRANSKNINGSYTTRANDE 2015-04-02

Dialogmöten

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Samhällsbyggnadsenheten
Torbjörn Sahl
Kulturgeograf
010-224 51 85

torbjorn.sahl@lansstyrelsen.se

GRANSKNINGS-
YTTRANDE
2015-04-02

2014-370
2015-04-02
Diarienummer 401-4744-2015 Sida 1(4)

Dossienummer
Vår F53

VARGÅRDA KOMMUN
Kommunskontoret Postöppnningen

2015-04-02

Dur

Intern/Offentligt

Kommunstyrelsen
Vårgårda kommun

kommunen@vargarda.se

Tematiskt tillägg till kommunens översiktsplan för landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS), Vårgårda kommun, Västra Götalands län

Utställningshandlingar daterade 2014-07-09

Detta granskningsyttrande lämnas med stöd av 3 kap 16 § plan- och bygglagen (PBL). Yttrandet är en del av översiktsplanen och ska därför fogas till planen då den antagits. Av Länsstyrelsens granskningsyttrande ska framgå om:

1. förslaget inte tillgodoser riksintressen enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken (MB),
2. förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm (MKN) enligt 5 kap. miljöbalken inte följs,
3. redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära (LIS) lägen inte är förenlig med 7. kap. 18 e § första stycket miljöbalken,
4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. bebyggelsen blir olämplig med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa eller säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Länsstyrelsen har 2014-09-19 avgett ett granskningsyttrande över tillägg till översiktsplanen. Sedan dess har yttranden kommit in som lett till väsentliga förändringar i LIS-planen, varför kommunen valt att ställa ut planen en gång till.¹ Länsstyrelsen inriktar sitt granskningsyttrande i huvudsak på de frågor, som ska tas upp enligt 3 kap 16 § plan- och bygglagen.

Samlad bedömning

Allmänt vill Länsstyrelsen framhålla att tillägg till översiktsplanen gällande LIS på ett rimligt sätt uppfyller plan- och bygglagens krav på innehåll. Redovisningen är överskådligt redovisad i text och illustrationer. Länsstyrelsen ser också positivt på att tillägg till översiktsplanen redovisar kopplingen till

¹ LIS-område Säveån Algutstorp har utgått ur planen. Vid Säveån Finnatorp har förslag på bostäder pekats ut, tidigare var området bara utpekat för friluftslivets syften. Förändringar har också skett vid Täsjön och Ornungasjön.

kommunens visioner samt att kommunen, i bilaga, redovisar resultaten av de dialogmöten som ägt rum vid framtagande av planen.

Översiktsplanen föreslår att landsbygdsutveckling inom strandskydd ska vara möjligt vid sju olika sjöar/vattendrag i kommunen. Länsstyrelsen bedömer utifrån nu kända förutsättningar att de sjöar/vattendrag som pekats ut för LIS är lämpliga, bortsett från föreslagna områden för bostäder vid Säveån Finnatorp (1a och 1b). Att peka ut områden för bostäder vid Säveån Finnatorp bedömer Länsstyrelsen som olämpligt, då området ligger inom riksintresse för naturvård och är tämligen oexploaterat idag. I den efterföljande planeringen är det för samtliga områden viktigt att hänsyn och anpassningar sker till särskilt värdefulla natur-, vatten- och kulturmiljöer samt hälso- och säkerhetsfrågor som rör bland översvämning och erosion.

Landsbygdsutveckling i strandnära läge

Länsstyrelsen bedömer, utifrån nu kända förutsättningar, att de områden som föreslagits för landsbygdsutveckling i strandnära läge är möjliga att utveckla på det vis som kommunen föreslår, bortsett från område 1a och 1b vid Säveån Finnatorp.

Sedan förra utställningen av planförslaget har ett par nya områden för bostäder (1a och 1b) pekats ut vid Säveån Finnatorp. I förra skedet var hela området avsatt för friluftsliv, nu är ungefär två tredjedelar av LIS-området avsatt för bostäder. Området kan vara lämpligt som LIS-område för friluftsliv, men byggnation inom området bör främst inriktas på att till exempel anlägga vindskydd, eldstäder eller liknande anordningar. Länsstyrelsen anser att området är olämpligt för bostäder, då området i största delen är oexploaterat och dessutom berör riksintresse naturvård (Säveån med Yxnäs, NRO 14124). Inom riksintressen ska stor restriktivitet generellt gälla för nya etableringar inom strandskydd.

De förändringar som, sedan förra utställningen av planförslaget, skett vid Tåsjön och Ornungasjön gör att Länsstyrelsen nu bedömer att dessa områden kan vara möjliga att utveckla för landsbygdsutveckling i strandnära läge.

Vid Tåsjön och Ornungasjön, liksom vid övriga LIS-områden, är det i den efterföljande planeringen viktigt med hänsyn och anpassningar till särskilt viktiga natur-, vatten- och kulturvärden. Vid Ornungasjön är det också extra viktigt att hantera säkerhetsfrågor och att tillräckliga kantzoner skyddas.²

---

² En kvalificerad analys med noggranna topografiska förhållanden bör ge aktuell nivå på avståndet från sjön.

Riksintressen

Länsstyrelsen bedömer att berörda riksintressen överlag kan tillgodoses, men att föreslagna områden för bostäder vid Säveån Finnatorp kan komma inverka negativt på berörda riksintressen.³

Miljökvalitetsnormer

Länsstyrelsen bedömer att ett genomförande av planen i sig inte kommer att medföra att gällande miljökvalitetsnormer för luft eller vatten överträds, men det är viktigt att efterföljande planering säkerställer att MKN inte påverkas negativt.

Mellankommunala frågor

Länsstyrelsen bedömer att den i planen föreslagna mark- och vattenanvändning som även berör andra kommuner kan samordnas på lämpligt sätt.

Hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning och erosion

Planen bedöms utifrån nu kända förutsättningar inte medföra några sådana problem avseende människors hälsa eller säkerhet, att de i ett senare planeringsskede ska ge Länsstyrelsen anledning att ingripa enligt 11 kapitlet PBL. Samtidigt har geotekniska säkerhetsfrågor som översvämning och erosion enbart beskrivits översiktligt och inte för varje LIS-område. Förutsättningarna för översvämning och erosion kan med fördel beskrivas på likartat sätt som säkerhetsfrågorna gällande ras och skred. Översvämningförebyggande åtgärder, till exempel uppfyllnader och vallar, kan medföra geotekniska konsekvenser.⁴ Säkerhetsfrågor som rör översvämning och erosion kan komma att begränsa möjligheterna till exploatering i respektive områden.

Allmänt

Vägar och anslutningar

Anslutningar till allmänna vägar som finns i närheten av föreslagna LIS-områden kommer att behöva åtgärdas. Det är viktigt att kommunen i ett tidigt skede samråder med Trafikverket om förändrade och nya anslutningar.⁵

Beredning, deltagande

Yttranden över planen har till Länsstyrelsen inkommit från Försvarmakten, Statens Geotekniska Institut och Trafikverket. Kopior av yttrandena överlämnas till kommunen för kännedom.

³ Se ovan.

⁴ Se vidare Statens Geotekniska Instituts yttrande, daterat 2015-03-15.

⁵ Se vidare Trafikverkets yttrande, daterat 2015-03-13.

Detta granskningsyttrande har beslutats av t.f. enhetschef Helena Carling efter föredragning av Torbjörn Sahl. I den slutliga handläggningen har även Bodil Samuelsson, enheten för skydd och säkerhet; Mats Sandin, kulturmiljöenheten; Peter Waldeck, naturvårdsenheten; Aster Asgedom, vattenvårdsenheten samt funktionschef Karin Slättberg, samhällsbyggnadsenheten deltagit.

Granskningsyttrandet utgör statens samlade uppfattning om planen vad gäller Länsstyrelsens ingripandegrunder enligt 11 kap PBL i ett senare planeringsskede.

Helena Carling

Torbjörn Sahl

Yttranden för kännedom från:

Försvarsmakten daterat 2015-02-09, Statens Geotekniska Institut daterat 2015-03-15 och Trafikverket daterat 2015-03-13.

Kopia till:

Försvarsmakten, Camilla Bramer
Statens Geotekniska Institut, David Schälin
Trafikverket, Annika Carlsson

Länsstyrelsen/

Enheten för skydd och säkerhet, Bodil Samuelsson
Miljöskyddsavdelningen, Sten Wolme
Kulturmiljöenheten, Mats Sandin
Naturavdelningen, Robert Knubb & Peter Waldeck
Vattenavdelningen, Aster Asgedom

Dialogmöten

Dialogmöte Algutstorp – sammanställning av material

Detta är en sammanställning av dialogmötet som ägde rum i Algutstorpsgården den 15 mars 2011 med invånarna från Algutstorpsområdet.

Det material som samlats in och de synpunkter och idéer vi fått under mötet kommer först och främst användas till en ortsanalys för Algutstorp. Materialet kommer också att användas som underlagsmaterial för framtagandet av Bostadsförsörjningsprogram Vårgårda kommun, Gång- och cykelledsplan för landsbygden samt Vindbruksplan för Vårgårda kommun.

Möte Algutstorpsgården

Till mötet i Algutstorp kom det ca 30 personer för att diskutera bygdens utvecklingsmöjligheter samt frågor som rör kommunens planarbete.

Välkommen!

Dialogmöte om framtida utveckling för **Din** ort

 Vårgårda kommun

Mattias Olsson, kommunstyrelsens ordförande och Jörgen Edelgård, samhällsbyggnadsutskottets ordförande, inledde mötet och hälsade åhörarna välkomna och berättade om hur Vårgårda kommun skall kunna växa och bibehålla den service och de skolor som finns på landsbygden.

Efter detta informerade Göran Hernberger, projektledare för vision 2018 och Sabina Talavanic, Stadsarkitekt om arbetet med Vision 2018 och vad som kan göras för att utveckla bygden samt det aktuella planläget i kommunen.

Efter presentationen var det dags för fika och mötesdeltagarna delades in i grupper för att själva få fundera kring Algutstorps utvecklingsmöjligheter och identitet. Nedan följer en sammanställning av vad som diskuterades i grupperna.

Grupp 1

- Gång- och cykelvägar är en viktig fråga och flera bra förslag på framtida gång- och cykelvägar ritades ut på kartor.
- En cykelväg mellan Hägrungavägen och Algutstorp bör ordnas.
- Cykelväg längst med Boråsvägen
- Belysning vid infarten till Algutstorps kyrka bör sättas upp. Svårt att se var man skall svänga av .
- Belysning på vägen mot tätorten
- Hastigheterna på vägarna bör ses över. I dagsläget är det 70 km/h till rondellen och det bör sänkas.
- Förslaget om Alguthill diskuterades och där var många skeptiska till placeringen av hotellet och bostäderna. Det finns bättre platser för ett sådant ändamål.
- En framtida affär/lanthandel vid Algutstorps nya bostadsområde är en mycket positiv idé som det bör tittas närmare på. Skulle underlätta för äldre som då slipper ta sig in till centralorten för att handla.
- Boråsvägen är i mycket dåligt skick. Vad gör man åt detta?
- På vindkraftsfrågar var gruppen enig om att man skulle försöka samla vindkraften på få ställen i stället för att sprida ut dom i kommunen. Brevikshult verkar vara ett mycket bra läge där det också blåser bäst enligt vindmätningar som gjorts.

Grupp 2

- Öppna upp gamla kyrkvägen till gc-väg och koppla ihop med planerad gc-väg på Algutstorphområdet, se karta. Idag går man över Allans trädgård, inte så bra. Alternativt göra en gc-väg som fortsättning av Boråsvägen och koppla samman med Hägrungavägen.
- Det borde finnas en gc-väg längs 42an från Stenatorp in till tätorten. Det är kort avstånd och lätt att ta sig till tätorten till fots eller cykel, bra om barn och ungdomar själva kan ta sig in till tätorten -skola, vänner, fritidsaktiviteter. Idag går det inte att gå längs 42an då det är mycket tung och farlig trafik på vägen.
- Borde finnas en gc-väg från tätorten ut till golfbanan.
- Trafiken på Hägrungavägen har ökat sen man skyltat till golfbanan ifrån 42an. Även vid vissa enstaka evenemang på Tånga Hed så skyltas det från 42an och in på Hägrungavägen.
- Vägen är smal och saknar vägren. Vore bra med en gcväg så att man kan promenera.
- Finns intresse för en del enstaka byggnation lite här och där, men fornlämningar sätter stopp. Framförallt söder om Hägrungavägen har vart en del förfrågningar.
- Positiva till vindkraft, där det inte stör några bostäder. Remmene är

okej, även längs nya E20.

Grupp 3

- Cykelvägar mycket viktig planeringsfråga
- Utformningen av eventuell rondell vid Algutstorps kyrka är viktig
- Trafiken har ökat markant på Hägrungavägen sedan golfbanan byggdes.
- Centralt boende för äldre i Vårgårda är något som bör byggas.
- Eken och förskolans framtid diskuterades och man undrade vad som skulle hända med denna i framtiden.
- Belysning vid Algutstorps kyrka måste det göras något åt. Det är jättesvårt att se avfarten och det är en trafikrisk som det är i dagsläget.
- Vindkraftverk bör placeras så det inte hindrar framtida bebyggelse i kommunen då det är ett intresse som måste gå före. Man tycker att vindkraften skall samlas till få platser i kommunen. Brevikshult eller Remmene var de alternativ som diskuterades som lämpliga för vindkraft.

Dialogmöte Asklanda, Ornunga- sammanställning av material

Detta är en sammanställning av dialogmötet som ägde rum i Asklanda skola den 4 april 2011 med invånarna från Asklanda och Ornunga.

Det material som samlats in och de synpunkter och idéer vi fått under mötet kommer först och främst användas till en ortsanalys för Asklanda, Ornunga. Materialet kommer också att användas som underlagsmaterial för framtagandet av Bostadsförsörjningsprogram, Gång- och cykelledsplan för landsbygden, Landsbygdsutveckling i strandnära läge samt Vindbruksplan för Vårgårda kommun.

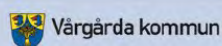
Möte Asklanda skola.

Till mötet i Asklanda skola kom det ca 30 personer för att diskutera bygdens utvecklingsmöjligheter samt frågor som rör kommunens planarbete.

Välkommen!

Dialogmöte om framtida utveckling för **Din** ort

Jörgen Edelgård, samhällsbyggnadsutskottets ordförande, inledde mötet och hälsade åhörarna välkomna och berättade om dagens agenda. Mattias Olsson, kommunstyrelsens ordförande berättade sedan om hur Vårgårda kommun skall kunna växa och bibehålla den service och de skolor som finns på landsbygden. Efter detta informerade Göran Hernberger, Projektledare för vision 2018, och Sabina Talavanic, Stadsarkitekt, om arbetet med Vision 2018 och vad som kan göras för att utveckla bygden samt det aktuella planläget i kommunen. Efter presentationen var det dags för fika och mötesdeltagarna delades in i grupper för att själva få fundera kring bygdernas utvecklingsmöjligheter och identitet. Grupperna fick arbeta med frågor som berör orternas främsta styrkor och vad som skulle kunna bli bättre enligt upplägg nedan:

Vad kan bli bättre på orten?

- 1 Tillgång på tomter
- 2 Vägar, kollektivtrafiken, vägbelysning, busshållplats
- 3 Cykelvägar, gångvägar
- 4 Täckningen på bredband
- 5 Lokala arbetsplatser

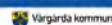
Läs mer om dialogmötena på www.vargarda.se

Ortens främsta styrkor:

- 1 Naturen, sjönära, utsikten
- 2 God bykänsla, föreningsliv
- 3 Levande landsbygd
- 4 Bra skola, barnomsorg
- 5 Bra pendlingsavstånd

Läs mer om dialogmötena på www.vargarda.se

Nedan följer en sammanställning av frågor som togs upp i grupperna.

Grupp 1

- Finns fina marker att stycka av, med det finns en del bönder som håller på markerna till sina egna släktingar.
- Det finns en aktiv grupp i bygden som håller på att sammanställa en tomtlista. Tanken är att kunna ha en tomtbank, där man med förhandsbesked sett till att tomterna på listan är byggbara.
- Finns det kvar två stycken tomter i Lommared? Är det kommunala tomter?
- Det är ett bra område att bygga på andra sidan vägen norr om sjön, se markering på karta.
- Kommunen byggde ut parkeringen vid badplatsen, sen den kom till har en närliggande stuga inte fått omvandlas till permanentboende. Stämmer detta och kan det gå till så?
- Från Dammen och ner mot sjön i norr hade det varit fint med ny bebyggelse, se markering karta.
- Slänten mellan kyrkan och ner mot Simonsgården hade varit fin att förtäta.
- Baggebol mot Änet och Hjälmeryd, kan byggas upp igen nu när det militära försvunnit vid Remmen. Kan bli en väldigt fin by med hus och hästgårdar.
- Vindkraftverk kan eventuellt placeras längre in på Remmene.
- Fantastiskt läge att förtäta med ny bebyggelse vid Källerberga/Slottsbacken samt skapa en bilväg och gc-väg mellan Brolyckan och Västergården som skulle kunna avlasta vägen förbi skolan.
- Vindkraftverk längs nya E20 verkar bra, samla allt på ett ställe.
- Finns intresse att bygga 4 stycken verk på Bratteberget. Ett informationsmöte för bygden har hållits och nu skall ytterligare ett möte mellan bolag och markägare hållas. Markägarna hör sig för på mötet vad övriga i bygden tycker för att ta med sig synpunkterna till mötet.
- Vindkraftverk blir en konflikt mot bygden. Det är väldigt stora och stör landskapsbilden samt roterar och stör solljuset.
- Hur de har arbetat med vindkraftverk i Gendalen verkar intressant för bygden, där var endast lokala aktörer med.

Grupp 2

- Det finns ett stort intresse av att bygga vid sjön och få fram fler tomter där. LIS var intressant och något som gruppen tyckte att man skulle utnyttja.
- Viktigt att få nytt folk till byn för att skapa underlag till skolan. Att erbjuda attraktiva tomter vid sjön tror gruppen kan öka denna möjlighet.

- Viktigt att inventera potentiella markägare som kan tänka sig att planera för nya bostäder vid sjön.
- Det är mycket fornlämningar i trakten som gör det svårt för bostadsbyggande.
- Seniorboende kan vara intressant då många vill bo kvar på orten även när man inte orkar ha ett stort hus.
- Gruppen var allmänt positiv till nya invånare och att bygga fler bostäder i bygden. Man ser helst att det blir styckbebyggda bostäder men andra former av boende var också intressant.
- På sommaren är vägen till badplatsen mycket trafikerad och beläggningen som finns idag bör bytas ut mot asfalt.
- Vägen förbi kyrkan är en säkerhetsrisk och måste göras något åt.
- Cykelvägar och gångvägar saknas i byn.
- Bygga en vandringsled, cykelväg runt sjön. Idag är det svårt att ta sig runt sjön och detta borde man utnyttja mer då naturen är väldigt vacker runt sjön.
- Busshållplats med belysning borde ordnas. Svårt att ta sig med buss in till Vårgårda idag då det är få avgångar.
- Belysning på vägarna för att öka säkerheten
- Gruppen var positiv till vindkraft i kommunen och tyckte det var viktigt att satsa på bra energikällor. Man tyckte att kommunen skall satsa på att planera för få områden med parker av vindkraftverk istället för att sprida ut dem över kommunen.
- Markägare har planer på att bygga 4 vindkraftverk i Ornunga och diskussioner fördes om detta kommer att störa framtida utveckling av orten.

Grupp 3

- Sjönära tomter skulle öka chansen att få hit nya invånare och på det sättet öka underlag för skola mm.
- Utse ett par personer som har förtroende i bygden för att hitta fastighetsägare som vill sälja tomter.
- Bygg öster om sjön där det finns en väg och på det sättet underlätta för skolskjuts.
- Bygg vindkraftverk mot Bratteberget
- Bredbandet i bygden funkar någorlunda. Kan bli bättre, Är bara vissa leverantörer som har mottagning.
- Kollektivtrafiken till Borås fungerar bra men man saknar kollektivtrafik till Ljurhallakorset. På sommaren fungerar det inte alls.
- Målgruppen för nya tomtköpare tror gruppen kan vara:

Pendlare

Barnfamiljer

Inflyttad från Östersund om sina tankar om varför han valde Ornunga:

Man har naturen in på knuten, Möjlighet till hästplats, Bad i närheten samt att det är en vacker bygd. Det är nära till flera tätorter, Vårgårda, Borås, Alingsås.

Dialogmöte Fly, Lena, Östadkulle, Bergstena – sammanställning av material

Detta är en sammanställning av dialogmötet som ägde rum i Lena skola den 10 mars 2011 med invånare från Fly, Lena, Östadkulle samt Bergstena.

Det material som samlats in och de synpunkter och idéer vi fått under mötet kommer först och främst användas till en ortsanalys för Fly, Lena, Östadkulle och Bergstena. Materialet kommer också att användas som underlagsmaterial för framtagandet av Bostadsförsörjningsprogram, Gång- och cykelledsplan för landsbygden, Landsbygdsutveckling i strandnära läge samt för Vindbruksplan för Vårgårda kommun.

Möte Lena skola

Till mötet i Lena skola kom det 16 personer för att diskutera bygdens utvecklingsmöjligheter samt frågor som rör kommunens planarbete.

Välkommen!

Dialogmöte om framtida utveckling för **Din ort**

 Vårgårda kommun

Mattias Olsson, Kommunstyrelsens ordförande och Jörgen Edelgård, Samhällsbyggnadsutskottets ordförande inledde mötet och hälsade åhörarna välkomna och berättade om hur Vårgårda kommun skall kunna växa och bibehålla den service och de skolor som finns på landsbygden.

Efter detta informerade Göran Hernberger, Projektledare för vision 2018 och Sabina Talavanic, Stadsarkitekt om arbetet med Vision 2018 och vad som kan göras för att utveckla bygden samt det aktuella planläget i

kommunen.

Efter presentationen var det dags för fika och mötesdeltagarna delades in i grupper för att själva få fundera kring Fly, Lena, Östadkulle och Bergstenas utvecklingsmöjligheter och identitet. Grupperna arbetade med frågor som berör orternas främsta styrkor och vad som skulle kunna bli bättre enligt upplägg nedan:

Vad kan bli bättre på orten?

- 1 Cykelvägarna
- 2 Underlätta för äldreboende
- 3 Kollektivtrafiken till centralorten
- 4 Trafiken
- 5 Barnomsorgen

Läs mer om dialogmötena på www.vargarda.se

Vårgårda kommun

Ortens främsta styrkor:

- 1 Öppna landskap / Glesbebyggt
- 2 Vacker bygd
- 3 Trevliga grannar
- 4 Centralt läge
- 5 Föreningslivet

Läs mer om dialogmötena på www.vargarda.se

Vårgårda kommun

Nedan följer en sammanställning av vad som diskuterades i de olika grupperna.

Grupp 1

- Ej positiva till stora områden med sammanhängande bebyggelse utmed Tåsjön utan ser hellre en förtätning vid finska viken och att man rustar upp där istället.
- Skall man bygga nytt så är enstaka hus på spridda platser att föredra. Man bor här för att bo på landsbygden inte i en tätort med grannar tätt inpå.
- Större grupper av bebyggelse bör lokaliseras i Östadkulle tätort.
- Vid ny bostadsbebyggelse är det viktigt att den anpassas efter landskapet och smälter in i omgivningen. Behålla landsbygdskaraktären i bygden
- Kollektivtrafiken är viktig och bör satsas på. Svårt att ta sig in till Vårgårda tätort.
- Cykelväg utmed Chokladvägen. Gång o. Cykelsvägproblematik runt tätorten samt till skolan
- Farten vid skolan måste sänkas, trafikfara som det är i dagsläget.
- Satsa på pensionärsboende i Östadkulle. Många som vill bo kvar i bygden och samtidigt skulle detta frigöra bostäder för dom yngre

som vill köpa hus.

- Svårt att locka hit nya invånare när barnomsorgen inte fungerar och det är kö. Något måste göras åt detta.
- På vindkraftsfrågan var gruppen enig om att lokalisera den vid E20 där det redan förekommer buller och störningar från både vägen och tågtrafiken.

Grupp 2

- Lanthandeln i Östadvädd är bra för bygden. Man borde förtäta orten och satsa på boende för 55+ så att de äldre kan bo kvar, och på så sätt bli underlag för att lanthandeln kan bli kvar.
- Trafiken längs väg 1890 har ökat markant. Invånarna önskar att hastigheten sänks framförallt mellan Östadvädd och förbi Lena skola.
- Planeringen av gc-vägen mellan Östadvädd och Lagmansholm har tagit alldeles för lång tid.
- Man borde satsa på att förtäta Östadvädd, bli en mindre tätort. Barnfamiljer flyttar gärna dit då det är lantligt, barnen får nära till kompisar och kan själva ta sig till kompisar, skola, aktiviteter (oftast). Underlaget för barnomsorg ökar och lanthandeln kan vara kvar.
- På övriga delar i trakten borde man satsa på styckbyggda hus lite varstans, ingen gruppbebyggelse på landsbygden.
- Prioritera gc-väg mellan fotbollsplanerna och Östadvädd i första hand då där är väldigt smal väg där mycket barn och ungdomar rör sig, senare bygga ut den mot skolan och resterande delar. Önskar gärna gc-väg längs väg 1890.
- Kollektivtrafiken måste utvecklas och bli bättre. Viktigt att samköra trafiken med Alingsås då det är mycket ungdomar som åker mellan de båda kommunerna och inte kan använda andra sätt än kollektivtrafik för att ta sig fram.
- Idag får man ta buss från Lena till Alingsås, för att sen byta till framförallt tåg för att ta sig till Vårgårda tätort.
- Vill helst att Västtrafik ska se över pris-zonerna. Idag är det dyrare att ta sig från Lena till Alingsås än från Sollebrunn till Alingsås, vilket inte verkar realistiskt.
- Det skulle vara trevligt att kunna ta sig mellan de båda badplatserna vid Lången. En stig eller liknande.
- Ser positivt på att vindkraft placeras på höjderna mot Långared, mot kommungränsen.
- Vet dock inte hur det kan påverka bygden med framförallt ljud. Men att verken syns och förändrar landskapsbilden verkar inte göra så mycket om man placerar verken i skogshöjderna mot kommungränsen. Ortsborna håller sig oftast mot andra håll än norr ut.
- Vattenkraftverk verkar intressant. Anders Lennermo har funderingar

och intresse att skapa ett kraftverk i en bäck på egna markerna.

- Diskussionen gick vidare mot att vattenkraftverk även kunde placeras i Säveån och vara en intressant motpart till vindkraften.
- Vid eventuellt fiskevatten gick tankarna mot att en trappa för fisken kan placeras bredvid kraftverket.
- Funderingar på utbyggnad av bebyggelse vid nuvarande E20 när nya E20 har byggts. Hade varit en bra väg att bo utefter med kommunikation till både Vårgårda och Alingsås, och trafiken flyttas till nya E20.
- Vad gör kommunen för att locka hit industri?
- Kartan över Fly och Lena visade på mer bebyggelse än vad man trodde fanns i de egna orterna. Detta tyckte man visade på bra placering av husen, framförallt i skogsslätten runt Tummeltorp i Fly. Byggnaderna syns inte mycket från vägen när man åker förbi, men på kartan ser man att det finns massor med hus. Trevligt! Positiva till sådan placering på landsbygden.

Grupp 3

- Bra vägförbindelse idag men gång- och cykelvägar bör bli bättre.
- Trafiken har ökat betydligt på vägen sedan man satte upp fartkameror på E20
- Infarten till Lena kyrka är farlig och bör göras något åt.
- Stora områden med bostadsbebyggelse runt sjön bör undvikas och passar inte i i landskapet.
- Viktigt att bevara karaktären på landsbygden och koncentrera förtätning till ”Östadkulle tätort”
- Bygg ihop Östadkulle med Gisslatorp.
- Vindkraft bör man placera utmed E20 och järnvägen för att samla allt buller på samma plats
- Kollektivtrafiken måste bli bättre, svårt att ta sig in till Vårgårda tätort.
- Alingsås i närheten skapar en attraktionskraft och är en styrka för bygden och underlättar för att locka nya invånare.
- Planera cykelvägen mellan Lagmansholm och Östadkulle i samband med utbyggnad av VA-nätet.
- Kommunen måste hjälpa till med planeringen för utveckling av framförallt Östadkulle som tätort. Det är dyrt för den enskilde att själva få fram detaljplan för enstaka utbyggnad. Det finns en hel del intresse på bygden att förtäta i orten, vilket även borde vara av intresse för kommunen.

Dialogmöte Lagmansholm, Fullestad– sammanställning av material

Detta är en sammanställning av dialogmötet som ägde rum i Missionskyrkan i Lagmansholm den 17 mars 2011 med invånarna från Lagmansholm och Fullestadsområdet.

Det material som samlats in och de synpunkter och idéer vi fått under mötet kommer först och främst användas till en ortsanalys för Lagmansholm. Materialet kommer också att användas som underlagsmaterial för framtagandet av Bostadsförsörjningsprogram, Gång- och cykelledsplan för landsbygden samt Vindbruksplan för Vårgårda kommun.

Möte Missionskyrkan i Lagmansholm

Till mötet i Lagmansholm kom det ca 40 personer för att diskutera bygdens utvecklingsmöjligheter samt frågor som rör kommunens planarbete.

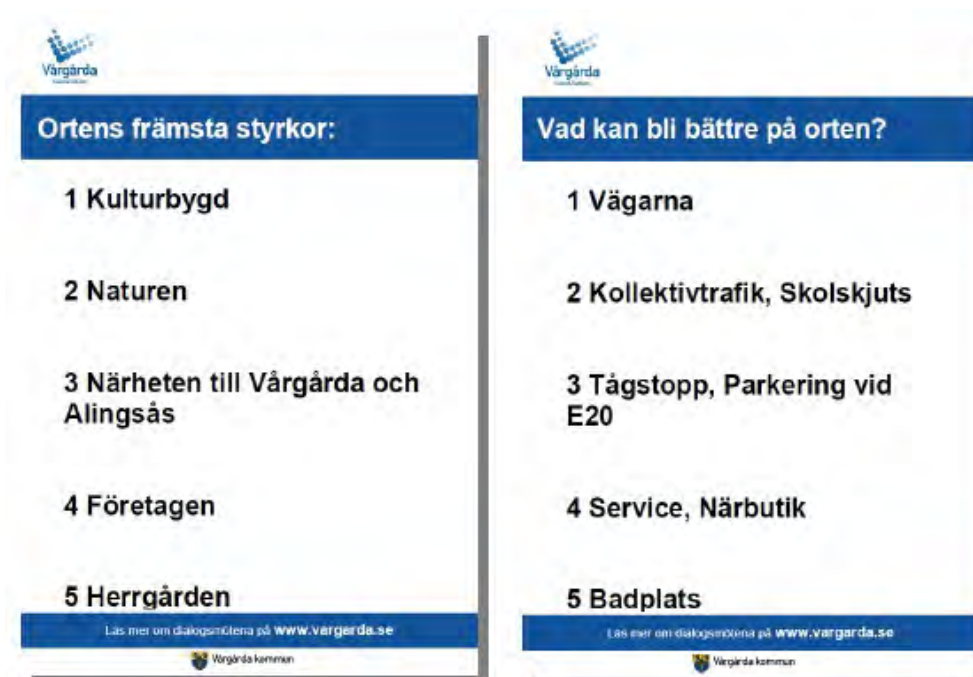
Välkommen!

Dialogmöte om framtida utveckling för **Din** ort

Vårgårda kommun

Jörgen Edelgård, samhällsbyggnadsutskottets ordförande, inledde mötet och hälsade åhörarna välkomna och berättade om dagens agenda. Efter detta informerade Göran Hernberger, Projektledare för vision 2018, och Sabina Talavanic, Stadsarkitekt, om arbetet med Vision 2018 och vad som kan göras för att utveckla bygden samt det aktuella planläget i kommunen. Efter presentationen var det dags för fika och mötesdeltagarna delades in i grupper för att själva få fundera kring Lagmansholm och Fullestads utvecklingsmöjligheter och identitet.

Grupperna fick arbeta med frågor som berör orternas främsta styrkor och vad som skulle kunna bli bättre enligt upplägg nedan:

Nedan följer en sammanställning av frågor som togs upp i grupperna.

Grupp 1

- Det planerade hästnära boendet i Lagmansholm diskuterades och gruppen hade frågor kring hästnära boendes påverkan gällande trafiksituationen i Lagmansholms tätort då det redan idag är mycket hästar på vägarna. Hästarna på vägarna utgör en trafiksäkerhetsrisk.
- Barnomsorg i Lagmansholm efterfrågades från de boende. Utbyggnad av bostäder kan utgöra ett bra underlag för planering av barnomsorg.
- Den framtida vägdragningen mellan Lagmansholm och Östadkulle och dess påverkan på berörda fastigheter i området. Kommer kommunen att ställa krav på fastighetsägare för obligatorisk anslutning?
- Badplats var önskvärt vid Sävån
- Ett tågstopp i Lagmansholm diskuterades och var ett önsketänkande från gruppen.
- Kollektivtrafiken måste bli bättre på landsbygden. Svårt att ta sig någonstans utan bil.
- Vägarna är dåliga och bör förbättras.
- Hur skall man lösa överfarterna vid järnvägen om det inte blir någon bro?Frågan om en pendelparkering vid E20 och bra cykelvägar dit var fortfarande aktuell och hade varit en bra lösning.
- Vindkraften tyckte gruppen att man skulle samla på fåtal ställen i kommunen och inte sprida ut de lite här och var.
- Vattenkraft i Sävån kan också vara ett alternativ.

Grupp 2

- Vill ha lagom avstånd till grannen, därför man valt att bo på landet.

- Bättre med sammanhållen bebyggelse på vissa platser än utspridd lite enstaka här och där. Enstaka här och där blir ofta på marker som brukas, vilket blir sämre för lantbrukarna.
- Hästnära boende är både positivt och negativt. Hoppas att hästägarna blir bättre på att sköta sig i bygden om det blir ett hästboende, att de får bättre information om bland annat allemansrätten. Idag rider vissa över grödor och förstör skörden. Vissa är en trafikfara på allmänna vägar där de inte bär reflexer, vissa anser att hästen är viktigare än bilarna och signalerar att bilar bör sakta ner för att deras häst är rädd, vissa har även attackerat bilar med ridspö då man inte saktat ned utan fortsatt hålla den hastighet som vägen har, de respekterar inte att det är en allmän väg.
- Hoppas därför på bättre information till hästägarna om hästbyn kommer.
- Förslag på pendelparkering vid E20.
- En gc-väg borde byggas till E20. Flera barn och ungdomar tar sig gående eller med cykel upp till E20 för att med kollektivtrafik ta sig vidare.
- Ett förslag på gångväg genom Eneskogen ut till E20, mindre blåsig. Se ritning karta. •Har hört att färdtjänsten skall tas bort, stämmer det? I så fall måste kollektivtrafiken utökas rejält och även ha hållplatser närmare de hem där det behövs. Färdtjänst har man av en orsak.
- Första skylten mot Lagmansholm vid E20, om man kommer från Vårgårda, står fel och pekar in mot Mängsholmsvägen. Senare kommer en skylt som visar rätt. Första skylten är missvisande. Flera bilar och även tunga lastbilar har svängt fel.
- GC-väg borde byggas ut mellan Lagmansholm och Östadkulle när VA-ledningar ändå skall dras. Underlättar för ungdomar att själva ta sig till fritidsaktiviteter i Lena.
- Vindkraft skall inte byggas här men att placera de i Skogsbygden var ett förslag.
- Det är synd att caféet och restaurangen på Herrgården lades ner.
- Hembygdsgården och Kyrkan används som samlingslokaler, fungerar bra.
- Det är fin natur i trakterna och det finns gott om vandringsleder, upp till 4 st.

Grupp 3

- Regionen runtkort fungerar inte här. Det bör åtgärdas på något sätt.
- Gång- och cykelvägar bör bli bättre i området, sträckningar som är intressanta att arbeta med i framtiden, Lagmansholm-E20, Vägen mot Östadkulle
- Information om skolbussars avgångar från kommunen är dålig.
- Regler i kommunens skolskjutsreglemente ifrågasattes, i detta sammanhang har 2 km gräns för gångavståndet mellan hemmet och närmaste skolskjutshållplats. Man borde utgå från plats till plats och

inte använda ett generellt avstånd. Vid sådana bedömningar är det viktigt att ta hänsyn till trafiksäkerheten på olika platser. Budskapet är alltså att man skall utgå från platsen och dess förutsättningar.

- För Lagmansholmsborna är Vårgårda den naturliga tätorten.
- Viktigt att bygga nya bostäder och på så sätt få underlag för service.
- Belysning är problem på vissa vägar och saknas.
- Badplatser är en viktigt fråga som det också arbetas med på orten. Byalagsgruppen arbetar med frågan och en lösning är på gång.
- Det är positivt att bygga vindkraft men inte i det områden där det finns bebyggelse. Placera gärna vindkraften i skogen.

Dialogmöte Landa, Kvinnestad- sammanställning av material

Detta är en sammanställning av dialogmötet som ägde rum i Kvinnestad församlingshem den 21 mars 2011 med invånarna från Landa och Kvinnestad.

Det material som samlats in och de synpunkter och idéer vi fått under mötet kommer först och främst användas till en ortsanalys för Landa och Kvinnestad. Materialet kommer också att användas som underlagsmaterial för framtagandet av Bostadsförsörjningsprogram, Gång- och cykelledsplan för landsbygden, Landsbygdsutveckling i strandnära läge samt Vindbruksplan för Vårgårda kommun.

Möte Kvinnestad församlingshem

Till mötet i Kvinnestad kom det ca 20 personer för att diskutera bygdens utvecklingsmöjligheter samt frågor som rör kommunens planarbete.

Välkommen!

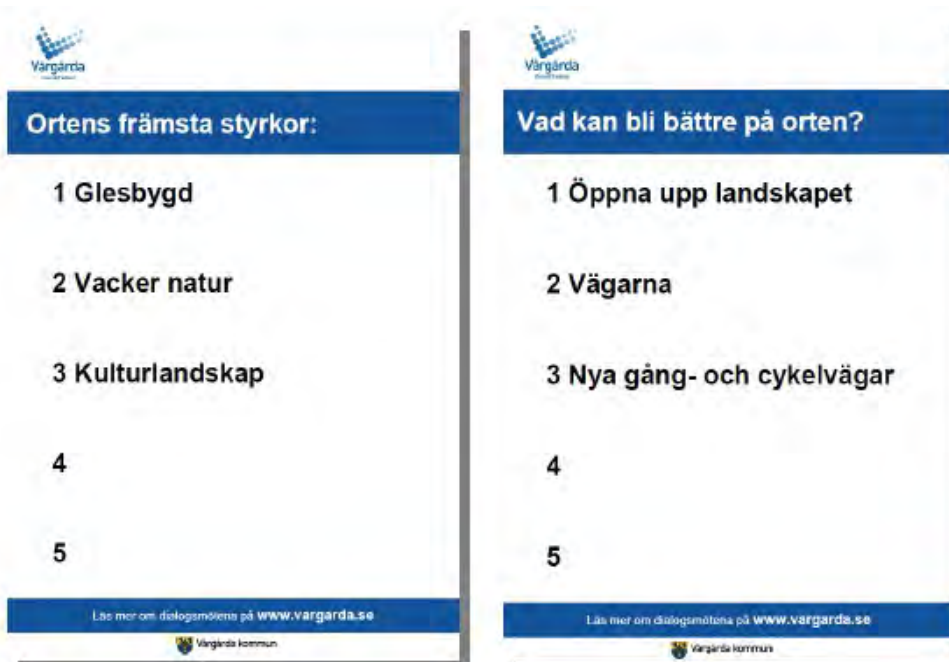

Dialogmöte om framtida utveckling för **Din** ort

 Vårgårda kommun

Jörgen Edelgård, samhällsbyggnadsutskottets ordförande, inledde mötet och hälsade åhörarna välkomna och berättade om dagens agenda. Mattias Olsson, kommunstyrelsens ordförande berättade sedan om hur Vårgårda kommun skall kunna växa och bibehålla den service och de skolor som finns på landsbygden. Efter detta informerade Göran Hernberger, Projektledare för vision 2018, och Sabina Talavanic, Stadsarkitekt, om arbetet med Vision 2018 och vad som kan göras för att utveckla bygden samt det aktuella planläget i kommunen.

Efter presentationen var det dags för fika och mötesdeltagarna delades in i grupper för att själva få fundera kring Kvinnestad och Landas utvecklingsmöjligheter och identitet. Grupperna fick arbeta med frågor som berör orternas främsta styrkor och vad som skulle kunna bli bättre enligt upplägg nedan:

Nedan följer en sammanställning av frågor som togs upp i grupperna.

Grupp 1

- Skattegården mot Stockabo är en intressant område för LIS (Landsbygdsutveckling i strandnära lägen). Diskussioner fördes om hur man kan utveckla det området.
- Skolbussarna fungerar bra.
- LRF är ett viktigt kontaktnät i bygden som kommunen bör ha bra kontakt med i framtiden.
- Kvinnestads natur är vacker och bör bevaras.
- Närheten till Vårgårda är en viktig aspekt på varför man kan bosätta sig på landsbygden men ändå ha närhet till service.
- Nya cykelvägar bör byggas för att få genare vägar till Vårgårda. Man får cykla omvägar för att komma in till tätorten.
- Vindkraftverk bör byggas i närheten av skjutfältet eller i skogen. Viktigt att det inte finns bebyggelse i närheten.

Grupp 2

- Det är mycket fornlämningar i trakterna, vilket gör det svårt för ny bebyggelse.
- Trevligt att bygden utvecklas och växer i naturlig takt. Barn som flyttar hem och bygger hus i närheten av släktgården.
- En del hus som stått tomma ett tag har nu börjats fyllas, det är trevligt.
- Om möjlighet fanns skulle man gärna vilja bo kvar i sin bygd så länge det går.
- Tankarna kring att skapa mindre bostäder typ 55+ berodde bland annat på hur service och kommunikationer kan lösas.
- Det är numera svårt att cykla och åka bil inne på Remmene området. Fortifikationsverket som har hand om skötseln har lagt ut ett storkornigt grus som gör vägarna svårframkomliga för de boende att använda på fritiden.
- Det vore trevligt om en gc-väg kunde skapas från golfbanan i Olstorp, genom Enet och ner till Kvinnestadsjön. Se ritning på karta.
- Det är bra hållplatser för skolbarnen och skoltrafiken fungerar bra, flera skjutsar i området under dagen.
- Bredband fungerar bra i bygden. Däremot så är telefonledningarna gamla och dåliga, samt har dålig skötsel
- Vandringsleden längs Kvinnestadsjön är dåligt utmärkt och har dålig skötsel. Markeringar trillar bort, leden växer igen med sly och en del rider på leden och trampar upp marken.
- Vindkraft tycker man kan placeras på Remmene. Tankar fanns på hur landskapsbilden kan störas då verken är stora. Det var även tankar kring bullret från vindkraftverk, men gruppen verkade eniga att det var bättre än det högljudda skjutandet från militären idag.
- Man saknar den öppna vyn mellan kyrkan och sjön. Förr kunde man stå vid kyrkan och blicka ut över sjön. Eller va ute med båten mitt på sjön och se kyrkan uppe på kullen. På gamla foton ser man hur öppet det var, fin landskapsbild. Vackert! Idag är det igenväxt. Det är svårt för markägarna att öppna upp själva, det är mycket jobb som måste göras. En del av skogen används dessutom till självförsörjande vedhållning. Men det hade varit ett lyft för bygden. Kan hjälp fås från kommunen?

Tankar från två inflyttade personer i bygden om varför de valda att bosätta sig i Kvinnestad:

Inflyttad från Boden: För att det är lugnt och skönt men samtidigt lätt att ta sig in till tätorten

Inflyttad från Göteborg: Natur, stora strövområden fria från bilvägar och bebyggelse. Närheten till sjön och kulturlandskap. Tystnaden och mörkret utan gatubelysningen. Möjligheten att lätt kunna ta sig till tätorten där det finns service.

Dialogmöte Siene, Horla, Hol – sammanställning av material

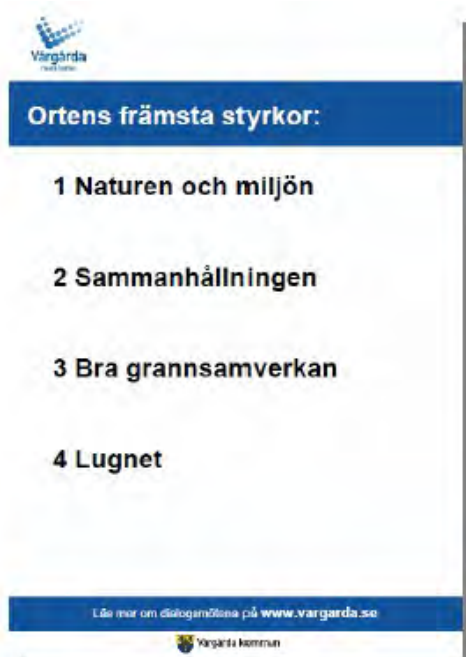
Detta är en sammanställning av dialogmötet som ägde rum i Siene missionskyrka den 7 mars 2011 med invånarna från Siene, Horla och Hol.

Det material som samlats in och de synpunkter och idéer vi fått under mötet kommer först och främst användas till en ortsanalys för Siene, Horla och Hol. Materialet kommer också att användas som underlagsmaterial för framtagandet av Bostadsförsörjningsprogram, Gång- och cykelledsplan för landsbygden, Landsbygdsutveckling i strandnära lägen samt för Vindbruksplan för Vårgårda kommun.

Möte Siene missionskyrka

Till mötet i Siene missionskyrka kom det ca 100 personer för att diskutera bygdens utvecklingsmöjligheter samt frågor som rör kommunens planarbete. Mattias Olsson, kommunstyrelsens ordförande och Jörgen Edelgård, Samhällsbyggnadsutskottets ordförande inledde mötet och hälsade åhörarna välkomna och berättade om hur Vårgårda kommun skall kunna växa och bibehålla den service och de skolor som finns på landsbygden. Efter detta informerade Göran Hernberger, projektledare för vision 2018 och Sabina Talavanic, Stadsarkitekt om arbetet med Vision 2018 och vad som kan göras för att utveckla bygden samt det aktuella planläget i kommunen.

Efter presentationen var det dags för fika och mötesdeltagarna delades in i grupper för att själva få fundera kring Sienes, Horlas och Hols utvecklingsmöjligheter och identitet. Grupperna fick arbeta med frågor som berör orternas främsta styrkor och vad som skulle kunna bli bättre enligt upplägg nedan:

Ortens främsta styrkor:

- 1 Naturen och miljön
- 2 Sammanhållningen
- 3 Bra grannsamverkan
- 4 Lugnet

Läs mer om dialogmötena på www.vargarda.se

Vad kan bli bättre på orten?

- 1 Gång och cykelvägar
- 2 Kollektivtrafiken
- 3 Underlätta för bostadsbyggande
- 4 Ringlinjen

Läs mer om dialogmötena på www.vargarda.se

Nedan följer en sammanställning av vad som diskuterades i de olika grupperna:

- Horla fritidsbebyggelse borde prioriteras för att omvandlas till permanentboende. Valösningar, vägar, utöka byggarean som idag är styrd i områdesbestämmelser.
- Markägare på landet drar sig för att stycka av mark eftersom markpriset idag är så lågt.
- Väger fornminnen för tungt för att utveckla landsbygden? Enskild hus borde prioriteras på landet, det är så folk vill bo här, inte gruppbebyggelse på 3-4 hus.
- Vattenskyddsområdet lägger en död hand på bygden. Blir svårt för utveckling i området. Ställer större krav, mycket tillståndsprövningar. Irriterande för bygden.
- Handlingar för remiss till Vattenskyddsområdet har inte gått ut till alla fastighetsägare och det har inte annonserats.
- Vindkraftverk i bygden. Placeras det verk här kommer det bli ännu fler restriktioner förorten, med ljud/ljus/avstånd.
- Vandringsleder runt Säveån med ett antal gångbroar för att ta sig över på fler ställen än de få som finns idag.
- GC-väg ut efter nuvarande E20 för att kunna ta sig från Hols skola till Siene-sidan.
- En karta för fornminnen borde läggas in i dokumentet för landsbygdsanalysen.
- Kollektivtrafiken är undermålig och bör bli bättre. Bilen är ett måste om man bor på landsbygden som det ser ut i dagsläget.
- Viktigt att se över hastighetsbegränsningarna på vissa vägar.
- Hur skall man underlätta för att bebygga områden med fornminnen. Man måste kunna hitta en lösning på detta. Ta fram en karta på var det finns fornminnen. Definiera vad som är historia.
- Väger fornminnen för tungt för att utveckla landsbygden? Enskild hus borde prioriteras på landet, det är så folk vill bo här, inte gruppbebyggelse på 3-4 hus.
- Bygglov och andra besked tar lång tid finns det någon möjlighet att snabba på detta?
- En karta över cykelvägar, svårt att veta var och till vad dom leder.
- Miljöstationer bör finnas även på landsbygden. Är det miljötänk att man skall behöva åka in med bilen till centralorten för att sortera sitt avfall?
- Möjlighet att ta sig med cykel till E20 för att sedan kunna ta bussen in till tätorten borde finnas.
- Löpande information om olika ärenden och planer på hemsidan för att kunna tycka till och läsa om vad som pågår i kommunen.
- Bättre belysning i Horla

- Viktigt med en skola med goda resultat
- Möjliggöra fritidsbebyggelse till permanentbostäder samt utöka storleken till 120 kvm